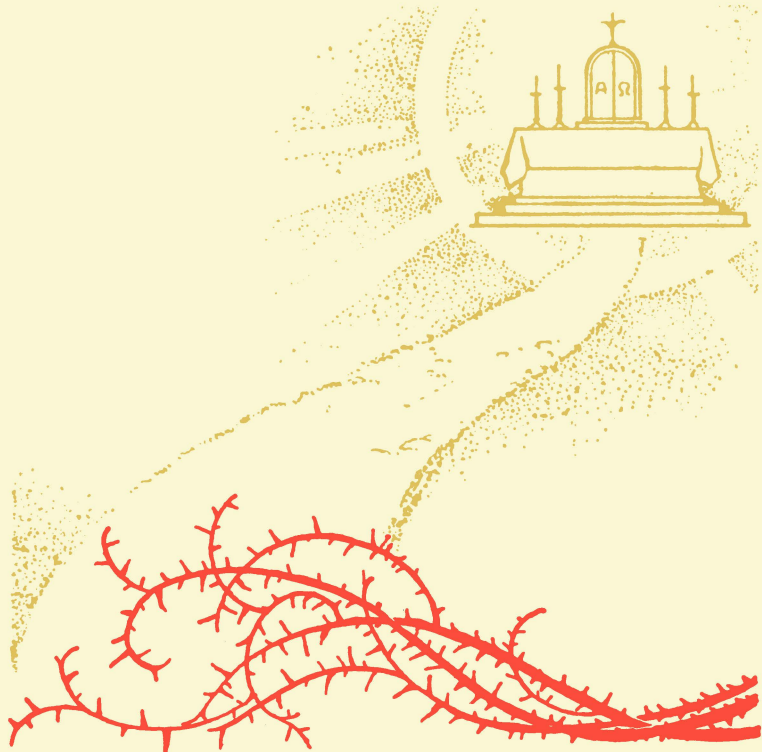

DR. PATAKY GÉZA

HIVATALOSAK ÉS VÁLASZTOTTAK

SZALEZI ~ MŰVEK

HIVATALOSAK ÉS VÁLASZTOTTAK

DR. PATAKY GÉZA

**HIVATALOSAK
ÉS
VÁLASZTOTTAK**

I.

A VILÁGBÓL AZ OLTÁRIG

SZALÉZI MŰVEK

Nihil obstat. Josephus Széll dr. m. p. censor dioecesanus. Imprimatur.
Nr. 781/1948. Vacii, die 5. Februarii 1948. † Josephus m. p. Episcopus
Vaciensis.

Felelős kiadó: Szitkey Károly

10709. — Szalézi Művek Rákospalota. (Felel: Kenéz János)

AZ IRÁS MEGINDUL...

Irom ezt a könyvet a jelenlegi kispapoknak. Azoknak, akik fogékony lélekkel, a töretlen ideáлизmus lelkesedésével keresik mindenben — a papi életben is — az eszményt...

Irom ezt a könyvet multbeli kispapjaimnak. Azoknak, akik hosszú évtizeden át — közös munkában velem — alakították magukban a papi eszményt...

Irom ezt a könyvet valamennyi paptestvéremnek...

Azoknak, akik lankadatlan munkán, kísértéseken és megpróbáltatásokon, csalódásokon és sikertelenségeken, szenvedéseken és mellőzéseken keresztül hűségesek maradtak a megismert papi eszményhez...

Azoknak, akik a munkában elfáradtak, a kísértések és megpróbáltatások között elkedvetlenedtek, a csalódások és sikertelenségek folytán elcsüggedtek, a szenvedések és mellőzések útján ellanyhultak, és — talán az eszményhez hűlenné lettek...

Nem a sacerdotium dogmatikáját fejtegeti ez a könyv; nem lelkipásztori témákat tárgyal...

A papot akarja szembe állítani a papi eszménnyel, és ennek tükrözésén keresztül önmagával, hogy belássa: a pap első feladata saját maga megszentelése, mert az életszentség az az erő, amelyen keresztül másokat: a híveit is megszentelheti...

A könyvet szeretettel írtam! — Csak akkor, ha szeretettel olvassuk, értjük meg úgy, hogy hasznunk is legyen belőle.

1948. Szent Pál apostol megtérése ünnepén.

KIEMELKEDÉS A VILÁGBÓL

A PAP A NÉPEK TORTÉNETÉNEK KERESZTMETSZETÉBEN

Ki ne ismerné a tengerek életét? — Talán már utaztunk tengeren, vagy partjain állva, elmerengtünk beláthatatlan messzeségbe nyúló távlatain, vagy tanulmányainkon keresztül teltünk el vágyakozással utána...

Mikor csendes a tenger, felszíne ragyogó tükör, melyben nap, hold, csillagok szemlélik a Teremtő bennük megvalósult gondolatait. Mikor ellenben a tengert vihar korbácsolja, a sima tükörből hullámhegyek és völgyek alakulnak, a mélység felszínre tör, és a magasság örvénybe süllyed.

Az értékek világában is találkozunk ilyen változással: hossz és bessz az anyagi értékek piacán; feledésbemerülés és eltévelyedés a szellemi értékek síkján. — A szellemi értékek körüli változások mindig összefüggnek a korszellemmel. A korszellem által köztudatba vetett jelszavak, érvek, elméletek és hírverés folytán már megtörténhetett az is, hogy az Istent, a legfőbb jót taszították le oltáráról, és helyébe állították a bűnt, a legnagyobb rosszat. Mert ilyen ereje van a korszellemnek, és mert ilyen gyenge, megbízhatatlan az ember.

A mai korban a szellem szócsövein keresztül mindig gyakrabban szólal meg a természetfölöttiben csalatkozás tudata, és ennek következményeként mindig jobban érvényesül az evilági és jelenbeli életeligazodás. — Következetlenül! — Nem a természetfölöttiben csalódott ugyanis az ember, hanem önmagában, akkor, amikor azt vélte, hogy önlegyőzés nélkül is felküzdheti magát a természetfölöttibe, és elérheti célját a végtelent, az Istent... Erre azért kell ráeszmélnünk, mert ez nagyon hozzátartozik annak megértéséhez, miért süllyednek mindinkább a mélybe, és merülnek feledésbe a legnagyobb keresztény és krisztusi értékek, és miért tolnak felszínre, és kerülnek élre egészen idegen életmegoldások és legtöbbször rég megbukott pogány értékek?

Az értékek eme viharzásában és hullámozásában osztozik

a krisztusi papság is: hálátlanul és tudatlanul letagadják érdemeit az egyesek, a családok és népek életében; tudatlanul és hitetlenül ignorálják méltóságát önmagában, és az eme hálátlanságnak, tudatlanságnak és hitelenségnek megfelelő pedagógia eredményeként fordul el tőle pályaválasztásában az ifjúság — vész ki a papi hivatás az idealizmusát veszített ifjú lelkekből.

A hálátlansággal, tudatlansággal és hitelenséggel szemben kell nekünk tisztáznunk a krisztusi papság fogalmát, kell biztosítanunk kellő értékelését, hogy aztán megállapíthassuk: mit tehetnek érdekében a katolikus családok és elsősorban a katolikus édesanyák?

Előre kell bocsátanunk, hogy igazi papság csak igaz vallással kapcsolatban lehetséges. És a kinyilatkoztatás alapján, valamint a legújabb valláskutatás eredményeként, mely szerint az eredeti vallás monoteizmus, egyistenhit volt, és a többi vallás ennek elfajulása, biztos, hogy a pap eredetileg nem varázslóval azonos. Meggyőződhetünk erről, ha rövid történelmi áttekintést végzünk a különböző korok és népek vallásrendszerét illetően.

Megkülönböztetünk a természethez kötött, egyéni öntudatra még nem ébredt **természeti népeket** és a természettől való függetlenségében többé-kevésbé egyéni öntudatra ébredt, rendezett társadalmi életet élő **kultúrnépeket**.

A természeti népeknél csak annyiban beszélhetünk papokról, amennyiben az egyéni és családi istentiszteleten kívül voltak nyilvános istentiszteleteik, és amennyiben ezeket az erre kiválasztott hivatalos személyek végezték. — És tényleg azt találjuk, hogy vannak varázslóik, akiktől félnek, — de akiket mégis egyénileg igénybe vesznek, hogy a felsőbb hatalmakkal érintkezésbe léphessenek, őket kiengesztelve, kegyeiket elnyerve. — Ezeket a varázslókat azonban nem tekintették tulajdonértelemben vett papoknak. De ugyanakkor találunk a természeti népeknél is, különösen a legprimitívebeknél, akik legtisztábban őrizték meg az istenfogalmat, tágabb értelemben vett papokat, akik a közösség javát szolgálják. Ezeket tisztelik és szeretik! — Kiváló példa erre Közép-afrikában, a nyugatequatori pygmeusoknál nagy tiszteletnek örvendő Ndjoax. — Ennek feladata a Teremtő tisztelete a közösség imájának és áldozatának bemutatásával, de emellett az időjárás szabályainak megállapítása és a szociális jólét előmozdítása. Nagy tévedés tehát, ha akár Rozenberg, akár más azonosítja a papságot eredetében a varázslókkal.

A kultúrnépek között a legrégebbek a babiloniaiak. Náluk az eredeti papkirályság helyébe lépett a jólszervezett, örökléses papság. Ennek öntudatos kasztja előtt a király is kénytelen volt meghajolni. Tekintélyük megalapozására hirdetik, hogy ők a régi papkirályok leszármazottai, sőt vég-eredményben az istenek fiai. Titokzatos színben feltüntetett tudásuk révén nagy befolyást gyakorolnak a vallásra, a tudományra, sőt a politikára is. Inkább a nép fölöttese, mint az Isten szolgálói! — Fő feladatuk volt a templomi szolgálat, az ima és az áldozat bemutatása. De e mellett a különböző papi osztályok maguk között elosztva úzik a ráolvasást, a jóslást, a jellejtést, az asztronómiát és gyógyítást is. Vallási tekintélyükön, bármennyire is megalapozott volt, sokat rontott az általuk űzött varázslás túltengése és a templomi szolgálatuk közben érvényesülő erkölcsstelenség.

Az egyiptomiaknál a legrégebb időben a király volt a legfőbb pap. — Lassan-lassan aztán a király a „megszentelt hagyományok” őrzőinek: a papoknak uralma alá került. A papok szolgálatát erősen megkötötték a nagyon körülményes szertartások s a mindinkább érthetlenné váló imaformulák. Ők maguk a nép tanítói, előénekesei, csillagászok, a művészet és hittudomány atyáiként szerepelnek. E mellett a nemzeti élet hatalmas támaszai is épűgy, mint Galliában a druidák vagy Indiában a brahmánok. Ezekről azonban különböznek abban, hogy nem alkottak bezárt kasztot. Ideiglenesen a XX. dinasztia alatt a főpap mint papmonarcha az országot is kormányozta.

A buddhizmus lényegében nem istenkultusz. Azért kezdetben nem is voltak papjai. Később a messzemenő alkalmazkodás és átalakulás eredményeként Kínában és Japánban u. n. szerzeteseit befolyásos „boncokká” képezte át. Ezek kezdtek papi funkciókat is végezni. Végül is a tibeti lámaizmusban szervezett papi uralmat létesítettek.

Kínában, ha eltekintünk az ősidők u. n. „Vu”-itól, vagyis varázslóitól, a hivatalos konfucianista vallásban nincs papság. Az ősi felfogás szerint a császár az egyedüli igazi pap. Ő mutatta be személyesen a téli napéjgyenlőség éjszakáján a nagy évi áldozatot, nyárkezdetén pedig az esőtesdő áldozatot. Az állami hivatalnokok képezték az áldozat bemutatásánál az asszisztenciát. A buddhizmuson kívül, amely nagy tömegeket befolyásol, saját papokkal rendelkezik még a taoizmus. Ez azonban népbabona lévén, papjai is inkább javasemberek. Ezek ellen gyakran indítanak hivatalos üldözést. A

házi ősök tisztelete az ősök egyenes leszármazású férfi ivadékait illeti meg.

A japánok eredeti vallása a sintoizmus. — A régi időben, aztán 1868-tól kezdve ismét, államvallásként szerepel. Ebben a papi és világi elem szoros kapcsolatban van. A császár mellett, aki uralkodó és főpap egyszemélyben, a legrégebb időben tekintélyes nemescsaládok gyakorolták a papságot vagy legalább is annak felsőbb irányítását vezették mint az általmi istentiszteleti hivatal tagjai. A papok méltósága és hivatala náluk kitűnik különböző elnevezésükből: istenembere, áldozatbemutató, imádkozó, a nagy önmegtartóztató, az istenek „szekrényének” őrzője, az istenek sáfára stb. — 1889-ben Japánban törvényileg biztosították a vallásszabadságot. Ettől kezdve a kormányzás úgy igyekszik feltüntetni a sintót mint nem vallást, hanem a nagyérdemű ősök (császárok) nemzeti kultuszát.

Az izlámnak nincs papsága. — Nincsenek szentségei. Nincs lelkipásztorokodása. A kalifátusnak sincs papi jellege. A mosében csak előimádkozót — imánt, szónokot — khatibot és imárahívót — muezzint találunk. A sufisok és fakirok (dervisek) aszkéták és nem papok.

Közép- és Délamerika magas kultúrájú országaiban az aztékoknak (Mexikó) egykor hatalmas papi kasztjuk volt. Papjaik gazdag kultusz keretében, díszes templomokban, énekek kíséretében és bizonyos fajta szentségek, sőt bizonyos gyónás és áldozás kiszolgáltatásával ténykedtek. Hatásuk ennek dacára kárhozatos volt, mert az egész vallást a sötét mágia szolgálatába állították.

Az indusok vallásában, amennyiben a Védák könyveinek nyomán megállapíthatjuk, a papság igénybevétele elkerülhetetlen volt. Bár a családfő mutatta be a naponkénti házi áldozatot, már a fejedelmi házban az áldozat bemutatását a p u r o h i t a, a saját házipap végezte. A család, a fejedelem, a törzs fontosabb és komplikáltabb áldozati cselekményeit pedig nem is végezhetette más, csak a papi rend valamelyik tagja — a brahmán. Ezek eredetileg 4, később 7, sőt több rendre is oszoltak. A legelőkelőbb rend volt a h o t r i. — A papi rend mint legelőkelőbb kaszt a nép élén állott, és oly erős hatást gyakorolt az indus vallástörténet fejlődésére, hogy az egész vallásrendszer későbbi és a Védák utáni alakját b r a h m á n i z m u s-nak nevezték. A papság eme jellegzetes alapvonásai a mai hinduizmusban is felalálhatók.

Irán-ban az Aveszta adatai szerint már Zarathustra előtt

voltak papok: az a t h r a v a n - o k , tűzörzők. Ezek helyébe léptek először Nyugatiránban a párizmus szolgálatában álló mágusok, — főleg a perzsáknál és médeknél. Ezek a szó mai értelmében bűvészek, mivel korrektül végzett imáiknak és áldozataiknak mágikus hatást tulajdonítanak.

A görögök-nél az atya a családért, a király vagy az állami hivatalnokok az államért, és mindenegyes ember a maga személyében is, de más által is végezhetett papi ténykedést: imádkozott, és mutathatott be áldozatot. — A görögök-nél nem volt tulajdonértelemben vett papi kaszt, de volt hivatasos és részben örökléses papság. Ennek működése bizonyos szentélyekhez volt kötve, és soha sem rendelkezett közvetlen politikai hatalommal. Közvetve igen: pl. Delfiben jövendöléseinek keresztül. A papok és papnők magánéletét illetőleg határozott követelményeket állítottak fel, de sok joggal és kitüntetéssel is felruházták őket. Amint a misztériumok kultusza fokozódott, úgy növekedett hatalmuk és befolyásuk is.

A rómaiak-nál inkább, mint más népnél, a papság az állam hatalmi körébe tartozott. Állami törvények rendezték működésüket, és határozták meg ezeket a legkisebb részletekig. Eredetileg a király volt a legfőbb papi hatalom hordozója, és maga végzett sok papi funkciót. — A köztársaság idejében valamennyi: úgy nyilvános, mint magán vallási ügy felügyelete a pontifexekre szállt. Ezek a Pontifex Maximus alatt álltak. A szoros értelemben vett papok: a sacerdotés több osztályra tagozódtak: flamines, rex sacrificulus, curiones, augures, haruspices, vestales stb. — Ezek feladata különös istentiszteleti ténykedések ellátása és a megfelelő kultusz tanulmányozása volt. Minden pap fel volt mentve a katonai szolgálat alól, és sok kiváltságnak örvendett. — A papok rendszerint nem voltak hivatalukból elmozdíthatók, lelki ügyekben csak a Pontifexnek feleltek, állami hivatal őket felelősségre nem vonhatta — kivéve a cenzort. — A legrégebbi időben nem vállalhattak sem politikai, sem honvédelmi hivatalt. Később azonban több szempontból politikai jelentőségre tettek szert. Az Ogulina-törvény óta, K. e. 300, plebejusok is lehettek papok. — Az új papok kinevezése az illetékes kollégiumok kooptációja folyán történt; a Pontifex Maximust kezdetben a Comitia tributa, a rex sacrificulust pedig a Comitia centuria választotta. Később maga a császár volt a Pontifex Maximus, és magának igényelte a papválasztást is.

A régi szlávok-nál találunk ékes istenképeket, templomi és áldozati ünnepeket. Azért kell, hogy papjaik is lettek legyenek. Ezek azonban nem emelkedtek a jóskok és varázslók jellegén felül.

A kelták-nál Galliában és Írországbán a druidák, a „tudók”, nevezetesen a varázsszavak, az áldozati szertartások, a gyógyítók, a természet- és szellemtudományok tudói — éveken át tartó studiumon keresztül nyerték el nagytekintélyű, nem örökölhető méltóságukat. Ezenkívül mint bölcselők, tanítók, bírák és tetterős politikusok is működtek.

A germánok-nál mindig érvényben maradt a régi jog, hogy a családapa, a nemzetségfő áldozatot mutathatott be. De voltak különösen tisztelt és kiváltságolt hivatásos papi személyek is: gót-nyelven gudja; skandináv-nyelven godi — isten embere. Ők az istenség képviselői az emberek között. — Ezek a papi személyek ünnepi, szertartásos ruhában mutatták be az istenségnek a törzs áldozatát. — Ők voltak az istenség szent berkeinek gondozói: régi német-nyelven Harugari, Hainmann; de mint jogtudósok, bírák: régi német-nyelven Rechtsort is ténykedtek. — Nem képeztek azonban, miként a druidák, zárt kasztot, és nem gyakoroltak politikai befolyást.

A magyarok őshitéről csak annyit állapíthatunk meg, hogy a nyugati türk, kazár, bulgár népekkel való szoros érintkezés folytán kultúrájuk ezekhez hasonult, és az ezeknél a népeknél szokásos sámánizmus volt. — Mindig megőrizték az egyistenhitet. Bálványok nélkül az ég és föld szellemi Urát tisztelték. Neki mutattak be táltosaik által állat-, főleg fehérló-áldozatot. A táltosok papokként szerepeltek az áldozat bemutatásánál, és a nemzet nevelőiként a tudás közvetítése és az ifjúság nevelése révén. — Tiszteletük általános volt, és a közösség életében a törzsfők után az első helyet foglalták el.

AZ ÓSZÖVETSÉG PAPSÁGA

Történelmi áttekintésünkben figyelmünket különösen leköti az ószövetségi zsidó papság. Amit a Pentateuch — Mózes öt könyve mond a Mózes előtti papságról, egészen beleillik az általános vallástörténetbe, nevezetesen, hogy a legrégebbi időben a család és törzsfők tetszés szerint mutattak be áldozatot: így Ábrahám, Izsák, Jákob, Jób, Melkizedek...

A hivatásos papság legrégebbi nyomaival is Mózes öt

könyvében — Exodus 19, 22. 24. — találkozunk. De, hogy kik voltak e papság hordozói — talán a Manassziták, amint Hummelauer véli —; hogy mi volt a feladatuk, és minő volt a beosztásuk, homály födi. Ez a papság részes volt az aranyborjú imádásában, azért Isten elvetette, és leöletett.

Az ároni papságot a Sinai-hegynél hívta meg az Isten. (Ex. 27, 21.) Mózes eddig maga mutatta be a szövetségi áldozatot (Ex. 24, 4. kv.), maga konszekrálta a szentsátrat, és az előudvaron maga mutatta be az égő áldozatot is. (Ex. 40, 16. kv.) — Most Isten megbízásából Áronra és fiaira ruházta a papságot. — Az Egyiptomból való kiszabadulás évfordulóján aztán Mózes fel is szenteli Áront, megkenve fejét, mint a királyokét szokás, és meghintve őt. Ezzel Áron pap, katechén főpap lett. Áron fiai már csak meghintésben részesülnek. Ez a felszentelés egyszer és mindenkorra szólt úgy, hogy érvényben is maradt Áron minden utódjánál. Tényleg később nincs szó újbóli felkenésről. A főpapság Áronról átszállt a család mindenkori elsőszülöttjére, a család többi férfitagja egyszerű pap, a többi Lévi-törzshöz tartozók pedig leviták lettek. Arra nézve, ki lehet pap, az ároni leszármazás volt a döntő feltétel. Nem volt meghatározva az életkor, de valószínű, hogy a 20-ik vagy a 25-ik életévtől kezdődött a szolgálat. — Nem lehetett pap, akinek testi fogyatéka volt, és szigorú előfeltételként szerepelt a feddhetetlen előélet, a tiszta családi élet. Az aktív szolgálat ideje alatt pedig kötelessége volt minden papnak a szomorúság külső jeleitől, a bortól és a házasság élésétől való tartózkodás. — Az áldozati szolgálat alatt a pap az előírt ruhákat viselte: gylcs nadrág övvel, hosszú fehér ing (hasonló az albához) a test körül többszörösen csavart színes övvel, fehér vászon turbán. — A főpap öltözete ennél sokkal dízesebb volt.

A papi szolgálat a véres és vérnélküli áldozat bemutatásából, a füstölő oltár, a hétágú gyertyatartó, a kitett kenyerek asztalának — az egész szentély gondozásából állott. A papok feladata volt továbbá a havibajos asszonyok, a meggyógyult poklosok tisztulásának eszközlése; a nép oktatása a törvény ismeretére, a bíraskodásban való részvétel. Ők osztották ki a papi áldást, változtatták át a fogadalmakat, sőt fel is oldhatták ezeket. Egyedül ők érinthették meg a szövetség ládáját és a szent edényeket. A háborúban mint tábori papok kísérték a sereget. — Dávid 24 osztályba osztotta a papságot: 16 osztály Eleazár és 8 Itámár nemzetségéből. Ezek szombatról-sombatra váltották fel egymást a szolgálatban.

Minden osztály élén egy előjáró állt, akiket később főpapoknak is neveztek. Ez a beosztás a fogság után megváltozott.

A papság megélhetését, miként hivatását, Isten határozta meg. A többi törzs osztozkodásából ők ki voltak zárva. De a törvény biztosította részesedésüket minden áldozatból; a törvény szerint övék volt a büntetéspénz, a fogadalom alól való felmentés díja, a hívők minden ajándéka, és részesedtek minden zsákmányból is. Magántulajdonuk felett szabadon rendelkeztek! — Adó és katonáskodás alól mindig, még a fogság után is fel voltak mentve.

A történelem a tényleges zsidó papságnak sok kedvezőtlen tulajdonságát emeli ki, és sok méltatlan képviselőjét említi meg. Így ismert: a nagy ellentét Eleazár és Itámár papi nemzetsége között, a gyakori ellenkezés a prófétákkal — a királyok alatt. — Ezzel szemben azonban mindig találunk kötelességtudó, nemeslelkű papokat. — A Makkabeusok ideje után a papok vezető körei a szadduceusokhoz csatlakoztak, a többiek pedig mindjobban háttérbe szorítják az írástudók.

Az ószövetség vége és a jeruzsálemi templom lerombolása megfosztotta a zsidó papságot minden létjogosultságától. Tényleg, ettől az időtől kezdve a zsidók nem ismernek el tulajdonértelemben vett papokat, csak rabbikról — tanítókról beszélnek, habár a nemzetségi törzskönyvek elvesztése után a szóhagyományra támaszkodó K o h a n i m (Cohen) nevezetűek bizonyos vallási előjogokat élveznek.

Történelmi áttekintésünk eredményeként megállapíthatjuk, hogy a pap fogalom szerint minden népnél — természeti és kultúrnépeknél egyaránt — **közvetítőt jelent Isten és ember között**. Ezt a fogalmat fejezi ki a pap fogalmát jelölő legrégibb görög szó is: *Hiereus* — a megszentelő erő, hatalom hordozója. És ennek az erőnek hordozóját mindenütt kiváló megtiszteltetésben részesítették.

Történelmi áttekintésünk eredményeként megállapíthatjuk azt is, hogy a pap történelmileg mindig minden népnél — a természeti és kultúrnépeknél egyaránt — **mint a magasabb szellemi kultúra tanítója és hordozója** jelenik meg: bíró, orvos, a titkok feltárója, matematikus, csillagász... Kiemelkedő szerepük kifejezéseként a papokat csaknem minden népnél, még a papi kaszt, vagyis az örökléses papság mellett is **meghatározott szertartás mellett** vezették be hivatallukba, és **csaknem kizárólag férfiak viselték** ezt a hivatalt. — Igaz, a történelem folyamán olykor találkozunk papnőkkel is. Ezek azonban a papság keretében mindig csak kiegészítő,

illetve mellékszerepet töltenek be: amilyen a jelfejtés, a jóslás... Így találkozunk a germánoknál nagy tiszteletnek örvendő látnoknőkkel (a bruktereknél: valeda; az alemánoknál: thiota); ritkán, így a cimbereknél, áldozatbemutató nőkkel is. — Hasonló értelemben találkozunk papnőkkel a rómaiaknál, a szíreknél, a főnciaiaknál, a babiloniaiaknál, a görögöknél, a régi Arabiában mint látnokokkal — *k a h i n o k*-kal, az egyiptomiaknál, (de nem hivatásszerűleg) és egészen ritkán az indusoknál, a kínaiaknál és japánoknál.

Ezen a történelmi áttekintésen keresztül nemcsak megállapításokat tehetünk, hanem meg is érezhetjük, mily ellenállhatatlanul törekedett mindig az ember az Istennel való kapcsolat után, és akarta biztosítani ezt a kapcsolatot magának mindenáron papjaiban.

AZ ÚJSZOVETSÉG PAPSÁGA

Az ember ellenállhatatlan törekvését az Istennel való kapcsolat után juttatta célhoz **az Újszövetség papsága** — a történelmi próbálkozások és az ószövetségi előképek beteljesülése: az **igazi papság**.

Az Újszövetség fölséges Főpapja: **Jézus Krisztus**, az emberré lett második isteni személy: „Olyan főpapunk van, aki a Fölség trónjának jobbján ül az egekben.” (Zsid. 8, 1.) Ő pedig egész küldetését: a tanítói, kormányzói, közbenjárói, engesztelő és megszentelő hatalmat nem a közösségre, hanem az általa meghívott apostolokra ruházta: „Amint engem küldött az Atya, én is úgy küldelek titeket.” (Jn. 20, 21.) — Eme megbízás erejében mutatták be az apostolok az eucharisztikus áldozatot, kereszteltek, bocsátották meg a bűnöket... Az apostolok aztán ezt a Krisztustól nyert isteni küldetésüket átadták utódaiknak: a püspököknek és papoknak.

A papi hatalmat az apostoloktól kezdve a papi rend szentsége, a papszentelés közvetíti. A papi rend szentsége is, miként a keresztség és bérmálás szentsége, kitörölhetetlen jelleget — karaktert — nyom a lélekre. A protestánsizmus ezt elveti, és helyébe állítja, — igazolatlanul — a hívők általános papságát, amelynek kifejtését a közösség ruhazza az egyesekre. Ezzel szemben az evangéliumi, a katolikus tanítás, hogy a krisztusi papságra, és a szerzetesi életre is, minden esetben különös, természetfölötti hivatás szükséges. Ez a hivatás azonban, amint X. Pius értelmezi (Act. Ap. Sed.

IV. 485), semmikép sem „az alany bizonyos ihletettsége vagy a Szentlélek feltűnően érezhető vonzása.” Érzelmi hajlandóság a papi vagy szerzetesi hivatásra nem szükséges, elég a tiszta, helyes szándék és a testi, lelki alkalmasság, amivel azonban rendszerint velejár az érzelmi hajlandóság is. De „senkinek sincs a püspök választását megelőző joga a papsághoz.” Vagyis: a püspöké a döntés joga az egyén hivatását illetőleg! Azért senkit sem lehet kényszeríteni, vagy hivatás nélkül rábeszélni a papságra vagy szerzetesi életre. Maga a hivatás sem kényszer, hanem inkább csak tanács az egyénre nézve. Nincs senki tehát bűn terhe alatt kötelezve a hivatás követésére. De a vonakodás, különösen, ha erkölcsileg hitvány motivumokból ered, maga után vonhatja a kegyelmek elvesztését, és veszélyezteti a vonakodó üdvösségét is.

A krisztusi papság az isteni hivatás birtokában olyan méltóság, melyhez nincs hasonló földi méltóság. Megértjük, ha tudjuk, hogy a katolikus papság Krisztus isteni papságában való részesedés, amelyen keresztül Krisztus munkálkodik és hat tovább a világ üdvözítésére. Azért szólít fel mindenkit Szent Pál: „Ügy tekintsen minket az ember, mint Krisztus szolgáit és Isten titkainak sáfárait.” (I. Kor. 4, 1.)

A krisztusi papságnak az isteni hivatás birtokában minden földi méltósággal és minden más papsággal szemben biztosítja felsőbbességét Krisztus fizikai teste: az Eucharisztia, és misztikus teste: a hívők közössége feletti hatalma; Krisztus kegyelmeinek közvetítése; az isteni igazságok hirdetése; a Megváltó szeretetének árasztása a világra, a századokra... E minden méltóságot felülmúló méltóságnak megfelelő egyéni kiválóságok természetesen nem maradhatnak el. Krisztus igazi papjának ékeskednie kell nemcsak hímes öltözetekben, hanem sokkal inkább szent hivatásának megfelelő szent és példás étellel, okossággal, alázattal és önzetlenséggel, Krisztus szeretetével és Istenbe vetett bizalommal, türelemmel és felebaráti szeretettel. Csak eme tulajdonságok birtokában lesz méltóképp pap: „A seregek Urának követe” (Mal. 2, 7.) és „Vicarius amoris Christi” — a szeretet krisztusi helynöke. (Ambr. In. Lk. 10, 175.)

De eme egyéni tulajdonságoktól függetlenül — pusztán hivatásánál fogva is — mérhetetlen nagy a katolikus pap méltósága. „Porból lett, mint minden Ádámivadék, de por az Üdvözítő kezében, hogy megnyissa a vakok szemét; szegély a Megváltó ruháján, hogy a gyógyulást keresőkkel közölje a gyógyítás isteni erőit.” (Kard. Faulhaber, Zeitfrage.) Álta-

lában, nem az egyéni tulajdonságok határozzák meg a pap méltóságát, hanem Krisztus fölsége, akinek képviselője az emberek között, és Krisztus ereje, melynek árasztója a világra és a lelkekre, „folytatva Krisztus megváltó művét az idők végéig az egész emberiséget fölemelő isteni hatályosságban — joggal második Krisztus.” (XI. Pius.) — Így nézve minden katolikus papot, megértjük Assisi Szent Ferenc kijelentését: „Ha egyidőben találkoznék, egy anygallal és egy pappal, előbb a papot köszönteném tiszteletből ama hatalom iránt, mellyel Isten felruházta.”

Boldog — valóban boldog — az az ember, aki igazi hivatással és méltó lélekkel hordozza a papi méltóságot! Boldog — valóban boldog — az a család, amelyből e méltóság hordozására hív el valakit az Isten! — „A ház felett, amelyből pap származik, csillag ragyog” — írja Faulhaber, a németek nagy bíboros-püspöke. (Zeitrufe.)

Sajnos, aránylag mindig kevés ház felett ragyog ilyen csillag... Az aratni való mindig sok, sőt mindig több lesz, a munkás pedig hozzá mindig kevés... Bár igaza van Aquinói Szent Tamásnak: „Isten sohasem hagyja el az Egyházát annyira, hogy a hívek szükségletéhez mért elegendő számú alkalmas pap ne találkozzék, ha csak a méltókat szentelik is, és a méltatlanokat elutasítják” (S. Thom. Aquin. Summ. Theol. Supplem. q. 36. a. 4. ad. 1.); és bár helyes, amint XI. Pius Aquinói Szent Tamással egy-értelműen mondja: „Mindig jobb a kevés jó pap, mint a sok rossz”, — a papi hivatások számának elégtelen volta mégis megdöbbenő azért, mert világszerte tapasztalható, és mert ez a hivatáshiány, ami magában véve negatívum, pozitív idegenkedéssel jelentkezik sokszor az ifjú lelkekben.

Ennek oka mindenestre a korszellemben, az uralkodó világszemléletben is keresendő. De ez csak a **távolabbi ok** lehet, mert a gyermekek és ifjak közvetlenül nem érintkeznek sem a korszellemmel, sem a világszemlélettel. — A **közlelőbbi okot** ott kell keresni, ahonnan a gyermek ered, és ahonnan az ifjú elindul; amin keresztül töltökezik szellemmel, és alakul világszemlélete, — ez pedig a **család**. — Ha a forrás beszennyeződik, szennyes lesz a belőle eredő víz is; ha a forrás kiszárad, kiapad a belőle, azelőtt talán dúsan áramló patak is. Az ok az, hogy a katolikus családok életében nem érvényesül kellőleg sem a keresztény, sem az egyházas szellem; hogy a katolikus házastársak együttélésében több a nemiség, mint a krisztusi szeretet; hogy a katolikus

házasélet igen sok esetben nem biztosítja, hanem a halál sírgödrévé változtatja az élet forrását. — Az ilyen családi és házaséletet nem tüntetheti ki Isten azzal, hogy belőle magasztal fel szolgálatára fiúkat és leányokat. Ezt a megállapítást foglalja klasszikus szövegbe XI. Pius: „Az első és természetes virágoskert, ahol a papnöveldebe átültetendő virágok fakadnak és nyílnak, mégis a család, a valóban keresztényien gondolkodó és cselekvő család. Köztudomású, hogy legtöbb főpap és pap, kiknek dicséretét hirdeti az Egyház (Sir. 44, 15), papi hivatásának és életszentségének alapjait vagy erős hitű és kipróbált erényű atyjától, vagy tisztaelkű és mélyen jámbor anyjától, vagy az egész családjától nyerte, amelynek tagjai az isteni és a felebaráti szeretet tökéletes megvalósítói voltak.” — „A kivételek csak megerősítik az isteni Gondviselés rendes útján érvényesülő szabályt.”

A nagy Pápa aztán részletezve előbbi megállapítását, rámutat a keresztény szülők ama erényeire, amelyek természet-szerűleg lesznek az igazi papi és szerzetesi hivatások ébresztői és megalapozói: „Ha a családban a szülők gyermekáldást kérnek, hogy maradékaikban áldassék az Isten neve mindörökön örökké (Tob. 8, 9), és a gyermeket hálásan fogadják, mint Isten ajándékát és drága égi letétet, ha igyekeznek a gyermekekbe csecsemőkoruktól fogva becsöpögtetni az Isten félelmét, a keresztény jámborságot, gyöngéd áhítatot az Oltáriszentség és a Szeplőtelen Szűz iránt, tiszteletet a szent helyek és személyek iránt; ha viszont a gyermekek szüleikben a tisztességes, dolgos és jámbor élet mintaképeit látják, ha tapasztalják, hogy szüleik az Úrban szentül szeretik egymást, gyakran járulnak a szentségekhez, az önmegtartóztatásban és böjtölésben nemcsak az egyházi törvényeknek engedelmességek, hanem önként is vállalják e keresztény fegyelem sanyargatásait; ha látják őket az egész család jelenlétében közös imádságot mondani, mert a közös imádság hathatósabban tör az ég felé; ha tapasztalják, hogy szüleik részvétet éreznek felebarátjaik nyomorában, és a szegényeknek alamizsnát adnak a sokból vagy kevésből, mit magukénak mondhatnak: akkor nagyon is valószínű, hogy amíg a gyermekek valamennyien igyekeznek majd a szülői példát követni, egyik-másik meghallja lelkében az isteni Mester hívását: Jöjj utánam és emberhalásszá teszlek téged. (Mt. 4, 19.) — Boldogok a szülők, akik — ha nem is maguk esdették le az Istentől fiaik számára a hivatás kegyelmét — legalább akadályt nem gördítenek az isteni hivatás útjába.”

A PAP ÉS A CSALÁD

Több mint húsz esztendeje foglalkozom a papi hivatás gondozásával: a papneveléssel. — Ez alatt az idő alatt szerzett tapasztalatom igazolja: ahhoz, hogy jó pap lehessen valaki, kettő kell az isteni kegyelmen kívül: **megfelelő természet és mély jámborság.** — Egyiket sem lehet megvásárolni, de belenevelni sem! Mindkettőt a családból kell hozni, a szülőktől kell örökölni. Ez tény, és kivétel alig akad!

Boldogemlékű XI. Pius vádat emelt az intelligens családok ellen, mert ők különösen sokszor görditenek akadályt fiaik, gyermekeik papi hivatása elé: „Sajnos, a magukat egyébként jó katolikusoknak valló szülők között is sokan akadnak — különösen a társadalom magasabb és műveltebb rétegeiben, — akik nemcsak félnek gyermekeiket Isten szolgálatára szentelni, hanem fiaik hivatásával bűnös úton is szembeszállnak s így dédelgetett gyermeküknek nemcsak a hivatását, hanem hitét és örök boldogságát is veszélyeztetik. Ez éppen oly kevésbé válik becsületükre, mint a multban tanusított viselkedésük, amikor alkalmatlan vagy ellenszegülő fiaikat az egyházi pályára kényszerítették.”

Igy a Pápa! — Az ő vádjának értelmében említhetjük intelligens családjaink egy másik nem kevésbé elítélendő eljárását: nem beszélnek le fiaikat a papi hivatásról, de megrontják ezek hivatását, mert elveszik előlük a hivatás természetfölötti perspektíváját, és csak a kényelmes élet, a fényes karrier kilátásait tárogatják eléjük, a helyett, hogy a krisztusi alázatra alapozott életszentségben mutatnák meg nekik minden élet és a papi életnek is a titkát...

Éppen az intelligens családokból származó hivatások számának csökkenésével és elanyagiasításával szemben mentőségül hozhatjuk, hogy a modern élet és nevelés általában nagy kísértést jelent az ifjúság papi hivatása ellen. Ez a kísértés azonban sokkal fokozatosabban támadja az intelligens családok fiait. XI. Pius éles szemmel látja ezt, de aggodalommal teli szívvel állapítja meg: „Igaz ugyan, hogy a modern élet számtalan szórakozása s különösen a nagy városokban a romlást siettető bűnös kísértések, azonkívül sok helyen az iskolák a legfőbb okai, amiért az előkelő és gazdag családokban nem hajlanak az Isten hívására. De a kevés hivatás bizony a mellett is nyilvánvaló bizonyosság, hogy ezekben a családokban az erős hit megfogytakozott. Pedig hosszú és siralmas tapasztalat igazolja, hogy az elárult hivatás igen sok

könnynek a forrása szokott lenni nemcsak a gyermekeknél, hanem a szülőknél is."

A nép fiaiból toborzódik általában a papság zöme! És mint minden más hivatáskör, a papság is a nép edzett élet-erőin, ki nem fáradt szellemiségén és töretlen idealizmusán — hitén keresztül újul meg. Jól van ez így, és örvendetes! — De azért kell több intelligens családból induló hivatás is, mert az intelligens családok fiai több finomságot, több átöröklött tehetséget és vezető készséget vihetnek a papi státusba, és a papi hivatásnak is díszére válik, ha azok is követik, akik születésükben viselik az isteni kegy kitüntetését.

Több intelligens családból induló hivatás kell, de több magyar hivatás is. — Kell, hogy ezek megcáfolják azt az elterjedt, de nem igazolt vádat, hogy a magyar fajta nem alkalmas a papi hivatásra. Kell, hogy ezek bebizonyítsák, mennyire becsületesen, tisztán és áldozatosan megállja helyét a magyar az Isten harcainak küzdőterén is; mennyire alkalmas a bölcs és krisztusi vezetésre is.

Ebben domborodik ki a katolikus magyar családok magasztos feladata és a katolikus magyar családokban a magyar édesanyák döntő szerepe.

Ez a szerep mindenképp előtt a **bátor igenlés** minden alkalommal, amikor a természet rendje szerint anyja lehet egy új gyermeknek. A gyermekáldástól irtózó és a gyermekáldást visszautasító úgynevezett anyák — tényleg nem anyák — nemcsak a természet törvénye ellen vétkeznek, hanem Isten országa és a lelkek üdve ellen is, mert vétkük folytán nagyon sok buzgó, talán sok ezer lelket megmentő pap nem nyer életet. — Midőn gróf Galen Miks á-t Münster püspökévé szentelték, szentképet nyomtatott ezzel a felírással: „Én vagyok családjamban a 13. gyermek, és én örökké hálás leszek Édes jó Anyámnak azért, hogy bátor volt igent mondani, midőn Isten felkínált neki engem, a 13. gyermeket. Édesanyám eme igenje nélkül most nem volnék sem pap, sem püspök.”

Az anya szerepe továbbá, hogy születendő gyermekének lelkét **már szíve alatt Isten felé irányítsa**. — Donna Márta, Gonzága Alajos édesanyja attól kezdve, hogy anyának érezte magát, megkettőzte buzgóságát. Csaknem teljesen a jámborság és a felebaráti szeretet gyakorlatainak élt. Maga vallja, hogy abban az időben szinte olthatatlan vágyat érzett magában lelki könyvek olvasása után. Kitartóan kérte Istent, ajándékozná meg őt fiúgyermekkel, és megígérte, hogy

ha kérése meghallgatást nyer, fiát Isten szolgálatára tereli.

Vannak pedagógusok és állambölcselek, akik szeretik kihangsúlyozni a nemzeti és katonai nevelés fontosságát, és biztosítani kívánják ezt a maguk módján, minden áldozattal. — Ha ez méltán történik, méltán fog történni a papi hivatás ápolása is, mert a papság szerepe a nemzet érdekében van olyan fontos, mint a hadseregé. A tapasztalat bizonyítja, hogy nem a technikai, hanem a lelki felkészültség biztosítja a hadsereg győzelmét is. És békevo-
natkozásban is találóan állapítja meg La Lanterne: „Üres szemináriumok, teli börtönök.” — Azért méltán fogja a katolikus édesanya a nemzeti nevelés analógiájaként értelmének használatára jutó gyermekének ismételten felhívni figyelmét a papra mint Jézus szolgájára; itt is, ott is rámutatva a sok jóra, ami a pap működéséből a lelkekre és a társadalomra nézve származik; feltárva fokról-fokra a papi élet szépségét és magasztosságát, hogy, így kialakulva a gondolkozó gyermek előtt a papi hivatás teljes fölsége, ha majd hallja az Úr hívását: „Sequere me!” — örömmel felelje rá: „Ecce adsum! Sequar Te quocumque ieris.” (Mt. 8, 19.)

A mai ember érdeklődése erősen evilági vonatkozású. Már a gyermeknél meglepően tapasztalható. Ezzel függ össze, hogy pályaválasztáskor az ifjúság előszeretettel fordul a gyakorlati pályák felé. Ez sajátos fejlődési fokozat is lehet az ember szellemtörténetében. — Tény, hogy nem lehet megállítani, és számolni kell vele. Számolni a papi hivatás ébresztése terén is. Végeredményben csak a módszeren kell változtatni: nem deduktív, hanem induktív úton kell eljárunk. — Nem az Istentől, nem a végső célból kell kiindulnunk, hanem a teremtményekből, minden teremtménynél mint eszköznél megmutatva az összefüggést a végső céllal és a célnak megfelelő használatot. Ha az édesanya, a családi nevelés a szeretet meggyőző erejével meggyőzi a gyermeket arról, hogy a gazdasági, a szociális, a technikai fejlődés éppen úgy összefüggnek az evangéliummal és Istennel, mint az imádság, a gyónás vagy az erény, sőt éppen ezek biztosítják azok igazi fejlődését és az ember időbeli és örök javát, az evilági érdeklődés nem fogja a lélek érdeklődését elvonni Istentől, — reá tereli gépen, többtermelésen, társadalmi és szociális intézményeken keresztül, és mint új felvevő készülék meg is könnyítheti az isteni hívás meghallását: Kövess engem! Emberhalásszá teszlek!

Az evilági érdeklődés természetesen nemcsak a gyer-

meknél, hanem a szülőnél is érvényesülhet. — A korszellem olyan, mint a levegő: akár akarjuk, akár nem, be kell lélekenünk. Ezzel függ össze annak az egyébként vallásos és buzgó édesanyának gondolkozása, aki a kérdésre: miért ellenzi fia papi hivatását, — így felelt: „Hogyan adjam, hogyan buzdítsam fiamat a papi pályára, amikor oly sivár a fiatal papok élete, és alig több a havi fizetésük, mint egy háztartási alkalmazotté. Cselédsorsra nem engedhetem a fiamat.” — Tegyük fel, hogy ebben talán van valami igaz... Talán igaz, hogy az úgynevezett „nem javadalmas” papság anyagi helyzete szociális rendezésre vár. De egy katolikus anyának sem szabad ettől a szociális rendezéstől függővé tenni az Isten ügyét és gyermekének üdvét. Különben egy háztartási alkalmazott fizetéséből élni egy papnak, — ha nem is szociális megoldás, — nem cseléd-, hanem apostolsors!

A katolikus édesanyának eme szerepe néha módosul: csak egy gyermeket, egyetlen fiút adott neki az Isten — pedig kész volt elfogadni bármennyit... Módosul a szerep! Ha a katolikus édesanyának tudnia kell igent mondani, mikor Isten az ötödik, tizedik, tizenharmadik gyermeket kínálja fel neki, tudnia kell igent mondani akkor is, ha Isten csak egyet adott neki, és ez az egy — egy napon elő áll: édesanyám engem az Isten hív, az Isten magának akar... A katolikus édesanyának tudnia kell ilyenkor is igent mondani, és né féljen ezt az igent kimondani... Mindig meg fogja találni számítását papfiában földi és égi vonatkozásban. — Egy francia nemesifjú állt szülei elé, hogy közölje velük elhatározását: pap akarok lenni. A szülők hallani sem akartak róla: „Tudatában vagy-e te annak, hogy te vagy nemzetiségünk utolsó tagja?” — Az ifjú kiegyenesedett: „Tudom, de tudom azt is, hogy dicsőség lesz nemzetiségünkre, ha egy papban hal ki.” — A szülők ellenkezésükkel csak próbára akarták tenni fiúk szándékát, és örömmel adták mindketten áldásukat fiúk elhatározására. Az ifjú de M a z e n o s E u g é n, pap lett, püspök lett, a Szeplőtelen Fogantatás Oblátáinak alapítója lett, és ezzel egy olyan család feje, mely ma az egész földön elterjedt. — Ők így találták meg számításukat papfiúkbán!

És igaza van M e r m i l l o d bíborosnak: „Egy emberre nézve, legyen bár ékes címere, sok milliója, nem képzelhető el nagyobb dicsőség, mintha Isten papja lehet, még akkor is, ha egy eldugott faluban csak négy földművesnek hirdetheti az Evangéliumot.”

Ennek a fölséges szerepnek betöltésére azonban csak akkor lesz képes a katolikus édesanya, ha, miként Krisztus anyja: a Boldogságos, úgy szereti gyermekét, hogy azt fel is tudja ajánlani és áldozni Istennek, és nemcsak akkor, mikor Isten felkínálja, hanem akkor is, amikor vissza is kívánja tőle gyermekét, tud igent mondani, és nem az önös szeretet aggodó dédelgetésével, hanem a Gyertyaszentelő Boldogaszony élő hitével neveli gyermekét Isten-szeretetre, lemondásra és áldozatosságra. Ebből az élő hitből mint égő szövétnekből a kegyelem világossága fog áradni a gyermekekre, és hívő lesz, tiszta lesz, erős lesz, és nem fog nemet mondani, ha Isten azt mondja: jöjj! — Nem fog nemet mondani, mert édesanyjától jól megtanulta Isten akaratával szemben mindig készséggel mondani: „Legyen nekem a te igéd szerint!” (Lk. 1, 38).

És még mire képes ez az anyai élő hit? — Turintól 12 órányira délre épült egy kis vidéki város: Lu, 2500 lakossal. Az utóbbi tíz év alatt ebből a kis városból kb. 500 papi és szerzetes hivatás sarjadt. — 1881-ben ugyanis a város anyái elkezdték minden hónap első vasárnapján felajánlani a szentmisét és áldozást arra a szándékra, ami meghatóan imájukban nyert kifejezést: „Uram, add, hogy egyik gyermekem pap legyen... Mint igazi keresztény anya akarok élni, enyéimet minden jóra nevelni, hogy egykor elnyerjem a kegyelmet, és Neked, én Istenem, egy szent papot ajándékozhaszak.” — A városka nemes lelkületét szemlélteti az eucharisztikus élet: naponta legalább 160 szentáldozás, évente 70 ezer... Hogy pedig a népesedés nem sinylette meg a papi hivatás nagymérvű gyarapodását, bizonyítja a népesedési statisztika: a családokban 6, 7, 8, 9 gyermek; 1919—1929-ig 204 gyermektöbblet...

Az Isteni Ige Társulatának alapítója: Jánsen Arnold mondta: „A kereszténység csak akkor verhet igazán gyökeret egy népben, ha keresztény anyái vannak.” — De nemcsak a kereszténység maga függ így az anyáktól, hanem a krisztusi papság is. Nagy felelősség! — Magasztos hivatás! — Keresztény anya nem tér, mert nem térhet ki előle.

Ambicionálja, és boldog lesz benne...

Az Evangéliumban Krisztus parancsolt a viharak, és lett nagy csendesség... (Mt. 8, 26.)

A népek, az egyesek, az értékek, az elvek viharában is el fog érkezni az óra, amikor a hit költögetésére fel fog újra ébredni Krisztus, és parancsolni fog a viharak, és lesz nagy

csendesség, és kisimul az élet, a szellem, az értékek tengerének tükre, a salak, a hitványság mélybe süllyed, és felszínre kerül az igazi érték. — Ez lesz a krisztusi papság, a keresztény anyaság és a katolikus család megdicsőülésének is az órája...

II. RÉSZ

A SZEMINÁRIUMBAN

AZ IGAZI HIVATÁS

„Nem ti választottatok engem.” (Jn. 15, 16.)

Az isteni Megváltó földi életének befejező, nagy ténye: a keresztáldozat előtt, este; az örök szeretet titkának; az Eucharisziának megszerzése után búcsúzik tanítványaitól...

Körülötte az utolsó vacsora termének mécsesei világítanak, és az isteni szeretet fénye sugároz be mindent; — künn éjszaka van, sötét éjszaka, és benne az áruló tanítvány oszon gonosz tervének megvalósítására...

Az isteni Megváltó a bekövetkező események előrelátásában, az emberi hálátlanságtól megingathatatlan szeretettel kitarja Szívét tanítványai előtt. Lelkükre köti nagy parancsát: „Ez az én parancsolatom, hogy szeressétek egymást, amint én szerettelek titeket.” (Jn. 15, 12); ráeszmélteti őket fölséges hivatásukra: „Ti az én barátaim vagytok” (Jn. 15, 14); — az Isten barátai! — de figyelmezteti is őket, hogy el ne bízzák magukat: „Nem ti választottatok engem, hanem én választottalak titeket.” (Jn. 15, 16.) Azt akarja mondani: Hogy ti most követtetek engem; hogy hivatástok lett a szeretet; hogy ti most Isten barátai vagytok, nem a ti érdemetek, ez az Isten műve...

„Nem ti választottatok engem.” — A valóság mintha ellenmondana e krisztusi kijelentésnek. — Tényleg a csillagok nem választhatják meg pályájukat, határozottan ki van je-

lölve útjuk a világűrben; az Alpok nem cserélhetnek helyet a Kárpátokkal, a hegyek a tengerekkel, — megingathatatlan alapokon nyugszanak; a madár nem változtathatja szabadon hazáját, — ösztöne hajtja keletről-délre, délről-keletre; az állat nem maga határozza meg életének minőségét, meghatározza azt neme, faja megváltozhatatlanul... Egyedül az ember az, aki nem, fajta, hely, idő és más körülmények ellenére maga képes megválasztani és meghatározni elhelyezkedését az életben — hivatásában... Igaz, az ember szabadon választhat bárminő hivatást, erős akarattal eltávolíthat szabadon választott hivatása útjából minden akadályt, de hogy eme szabadon választott hivatásban megtalálja boldogságát is, ez nem tőle függ, erre képtelen, ez Istentől függ. Igen, mert boldog csak annak a hivatásnak betöltésében lesz, amelyet az Isten választott és jelölt ki számára. Tehát ezért mondja Krisztus, és igaza van: „Nem ti választottatok engem.”

Isten örök terveiben minden ember számára kijelöli a megfelelő helyet, és gondviselésének útjelzőivel terelgeti az embert feléje. **Ez a hivatás!** És miként a tapasztalt kertész minden fát és virágot oda ültet, ahol legszebben és legnagyobbra nőhet; miként a bölcs hadvezér minden katonája részére kijelöli az illető bátorságához és erejéhez mért beosztást; miként az ügyes órás minden kereket a célnak legmegfelelőbb helyre illeszt, úgy Isten is mindnyájunk atyja és ura minden gyermeke, minden szolgája számára kijelöli a tehetségeinek megfelelő helyet és munkát. Tehát Isten határozza meg minden egyes ember hivatását, és senki sem választhat hivatást önkényesen: sem én, sem te, sem a szülők, sem az előljárók. Nem, mert Istenen kívül senki sem határozhatja meg igazi hivatásunkat, azt a hivatást, amelyben boldogságunkat is megtalálhatjuk. „Én választottalak titeket!” — Azért az igaz keresztény lélek hivatásválasztásában, — mondjuk: pályaválasztásában — csak egyre tekint, arra, hogy azt a hivatást, azt a pályát válassza, amelyre az Isten hívja.

A hivatás sokféle lehet. Rendszerint három csoportba szokás osztani a hivatásokat, és megkülönböztetünk világi, papi és szerzetes hivatást. Az Egyház tanítja, hogy e háromféle hivatás mindegyike egyformán jó és szükséges, de nem egyformakép kiváló. A testi szervezetben is szükséges a kéz is, a láb is, a gyomor is, a szív is, az agyvelő is, és mind jó is, de egyik értékesebb munkát végez, mint a másik, és

ezért kiválóbb, mint a másik. A használatunkra teremtett különféle dolgok: fa, szén, ezüst, arany, gabona egyaránt szükséges és jó, de nem egyformán értékes. Így a papi és szerzetes hivatás értékesebb, tökéletesebb, mint a világi hivatás.

Vajjon a tökéletesebb hivatás magában véve tökéletessé teszi-e az embert? Nem! Az ember tökéletessége nem hivatásától függ, hanem attól, hogyan, minő lelkiülettel és lelkiismeretességgel tölti be azt. A színészek között sem az a kiválóbb, aki előkelőbb szerepet játszik, hanem az, aki szerepét tökéletesen játssza. És lehet, hogy az, aki a koldus szerepét játssza, tökéletesebben alakít, mint az, aki a királyt játssza. Tehát nem a hivatás kiválóságától függ tökéletességünk, hanem attól, miként töltjük be azt. Azért bár magában véve minden hivatás jó, de az egyes emberre nézve az a legjobb, amelyet az Isten jelölt ki számára, mert csak arra kapott elég talentumot, és csak arra kap kellő kegyelmet.

Az arany az aranyművesnek, a fa az asztalosnak, a vás a kovácsnak és így tovább a legmegfelelőbb, mert minden iparág csak a neki megfelelő anyagot tudja kellőleg felhasználni. A legszebb hivatás, miként a legdrágább anyag, nem mindenkinek a legjobb. Azért fontos, hogy minden ember a neki Istentől kiválasztott hivatást válassza. Csak az Istentől választott hivatásban lehet minden ember boldog, és csak az Istentől választott hivatásban képes mindenki eredményeket elérni, az egyház és a társadalom pedig csak ilyen hivatásokon keresztül fog fejlődni, boldogulni, egységnek és békének örülni.

Az Isten hívása és a lélek. — Ezt az Istentől számunkra kiválasztott hivatást hogyan ismerhetjük fel? Az Isten kétféleképp hív, közvetlenül és közvetve. Közvetlenül hívta Ábrahámot, Mózeset, Dávidot, Sámuelet, az Apostolokat, Szent Pált... Akiket így hív, azok világosan és biztosan felismerik hivatásukat, és ellenállhatatlanul követik is azt. Ilyen kiválasztott lelkek azonban kevesen vannak! A legtöbb lelket közvetve hív az Isten. Az adott képességek jelölik meg a hivatás irányát; belső megvilágosítás, mint pásztortűz az éjszakában, láttatja meg a következő utat; jóleső érzés, mint mágnes, mindig határozott cél felé vonz; a külső körülmények és események nem tudni hogyan, észrevétlenül, de szinte ellenállhatatlanul mindig csak határozott irányba, munkakör, hivatás felé terelnek. Ezt a közvetett hivatást sokszor nagyon nehéz felismerni. Nehéz, mert lehet, hogy érzékcsalódás játszik közbe; lehet, hogy megindokolatlan érzelmi megindulás csak

az, amit hivatásnak, Isten akaratának vélnek. Azért az ilyen közvetett hivatást előbb próbának kell alávetni, hogy a próbán keresztül megtisztulva, minden idegen elemtől és behatástól, tisztán és világosan tűnjék ki az Isten akarata, az Isten akarta hivatás, amelyet aztán követni lehet elszánt, szent lelkesedéssel.

A hivatással szemben sokféle lelket találunk. Vannak János-tekintetű lelkek. Nincs határozott irányuk, nem tudnak soha szilárd elhatározásra jutni; néznek jobbra és balra is; majd a papi hivatás eszméjéért lelkesednek, majd visszariadva nehézségeitől, ismét a világ örömei, a világi érvényesülések lehetőségei felé tekintenek. Komoly próbára van szükségük!

Vannak Saul-lelkek. Ezek hivatásukban csak a kényelmet, a jólétet, az érvényesülési lehetőséget keresik, és nem az Isten akarata szerinti szolgálatot. Olyanok mint Saul király, aki áldozni akart, de az Isten akarata ellenére. Az ilyen lelkek sokáig nyugodtan érzik magukat az ízlésük szerint választott hivatásban, különösen ha a szülők, a rokonok is lelkesítik őket rá. Mikor aztán egyszer felvillan lelkükben a gondolat: vajjon tiszta szándék vezetett-e választásomban? vajjon jellemesen jártam-e el? elborul a lelkük, mint Saul lelke, és valami titkos hatalom nyomasztólag lelkükre nehezül, és függőben tartja őket. Ide is komoly próbára van szükség, amely mint Dávid hárfájának hangja, eloszlatja lelkükből a borut, és felderíti lelküket Isten akaratának megismerésére.

Vannak Szent-Ágoston-lelkek is. Ezeket a körülmények világi hivatás felé terelték, el is helyezkednek a világban, de szívük csak nem találja meg nyugalmát. Lelkükben állandóan suttog és szólítgat egy néma hang, az Isten szava: hívja őket magasabb hivatásra. A világi előnyök, a családi érdekek, az uralkodó eszmeáramlatok egyideig elnémíthatják a lelkükben e hangot, a magány óráiban, a templom csendjében azonban sokszor lesz kiáltó szóvá bennük az Isten hívogatója... Határozatlanok, próbára van szükségük, hogy végre felujjongjon lelkükben a hippói Szent önvallomása: „Nyugtalan az ember szíve, míg meg nem nyugszik Uram, tebened.”

Vannak végre Háromkirály-lelkek. Ezek előtt, mint a Háromkirály előtt a betlehemi csillag, kora gyermekségüktől fogva ragyogott tündöklőn, világosan a magasabb hivatás, és soha sem vették le róla tekintetüket, követték kitartóan...

Tanulmányaik közben mindig rá készültek, kortársaik előtt mint az ártatlanság, a kötelességteljesítés, a szorgalom, az alázat, a szerénység, a jámborság, a jellemesség példaképei szerepeltek. Soha sem zárták be fülüket az Isten hívó szava előtt. Azért folyton csak erősödtek szent hivatásukban, míg végre is eltávolítva útjukból minden külső akadályt, elérhették céljukat. Az ilyeneknek nincs szükségük próbára, az ilyenek örülhetnek hivatásuknak, mint a Háromkirály a megtalált Kisdednek, és: „Leborulva imádák Őt.” (Mt. 2, 11.) Áldhatják az Istent, kérve őt: Amit megkezdtlél, Uram, tökéletesítsd bennem.

Vajjon a hivatással szemben a lelkek melyik típusához tartozunk? Mindenkire nézve fontos, hogy idejében eldöntse, hivatásában Isten akaratát követte-e vagy másét, talán saját önös akaratát? Egy minden esetben biztos, ha valakit az Isten hívott a krisztusi papságra, ennek a hivatásnak világosnak, erősnek, rendíthetetlennek kell lennie. Ez azonban csak akkor lesz lehetséges, ha hivatásunkat megismerjük, megszeretjük és megőrizzük.

Az igazi hivatás kellékei. — Ha hivatástalan elemek vezetnek az államot, kárt szenved az alattvalók földi jóléte. Ha pedig hivatás nélküli pásztorok tolakodnak be Krisztus nyájának őrzésére, szétszórják a nyáját a farkasok, és elvész a lelkek üdve. Azért főleg azoknak, akik a papi hivatásra készülnek, kell tisztában lenniük azzal, vajjon Isten akarat-e papi hivatásuk? És miből lehet ezt megismerni? Biztos, akinek van hivatása, megvannak a hivatásához szükséges képességei is. Testi egészség, fogékony értelem, megbízható erkölcs, készséges szeretet és lelkes buzgóság az Isten ügye iránt ezek a képességek.

Ha valakiben nincsenek meg ezek a képességek, annak, biztos, nincs hivatása sem. Avagy lehet-e abból jó pap, akiben nincs lelkesedés az erény és a lelkek üdve iránt? Hogyan fog tudni másokat vezetni az, kinek nincs megfelelő intelligenciája? Istenről azt írja a Bölcsesség könyve: „A mindenséget üdvösen igazgatja.” (Bölcs. 8, 1). Feltételezhető-e tehát, hogy az általa valakinek kijelölt hivatáshoz nem adja meg a megfelelő képességeket? „Wem Gott gibt einen Titel, dem gibt er auch die Mittel.”

A képességek magukban még nem minden. A hivatáshoz szükség van megfelelő készségre is. Ez bizonyos vonzódás és állandó érdeklődés a hivatás körébe tartozó dolgok iránt. Ez a készség megnyilvánul aztán mint öröm a hivatásbeli

kötelességek teljesítésében; mint megértés a hivatástársakkal szemben; mint áldozatkészség a hivatás terheinek viselésében. Aki örömmel hoz áldozatot hivatásáért, és a terhét elfeledi szeretetből, annak hivatása erős hivatás.

A hivatásnak azonban van még egy harmadik kelléke is: a jószándék. Ha valakit kényelemszeretet, gazdagodási vágy, beteges érvényesülési ambíció vezet hivatása megválasztásában, biztos, nem az Isten akarata szerint választja hivatását. Csak aki azért választja hivatását, mert abban látja Isten akarátát; mert abban véli biztosíthatni örök üdvét, és akarja munkálni mások boldogságát, választja az Isten akarata szerinti hivatást. Az viszont nem baj, ha valaki hivatása megválasztásában a mellékkörülményekre is tekint. De baj, ha valakit csak a mellékkörülmények vezetnek, midőn megválasztja hivatását. Aki az Isten akarata szerint választja meg hivatását, az az Isten országát keresi először, mert tudja, hogy a többi minden úgyis megadatik neki. (Mt. 6, 33.)

Megvannak-e ezek a kellékek vagy nincsenek meg? a lelkiismeret mindig megmondja, és mindig igazat ad Szent Pál Apostolnak: „Nem is veszi senki magának ezt a tisztességet, hanem akit Isten hív, mint Áront.” (Zsid. 5, 4.)

Akiben viszont képesség, készség és jószándék megvan, úgy, amint ezt a krisztusi papság eszméje és célja megkívánja, az az Isten akarata szerint választja hivatását, örüljön és szeresse meg hivatását. Ha valaki u. i. helyesen megismerte a papi hivatást, lehetetlen, hogy azt meg ne szeresse. Isten barátjának lenni, a krisztusi szeretet küldetését munkálni, fölséges, szent, minden hivatásnál magasabb hivatás! Azért meg kell szeretnie ezt a hivatást annak, aki ezt választja! Meg kell szeretnie úgy, mint a gyöngyhalász szereti a gyöngyöt, melyért leszáll a tengerek mélyére; mint a virág szereti a napfényt, nem tud élni nélküle; mint a szomszjas föld a nyári harmatot, mohón issza be; mint a pacsirta az ég végtelen távlatait, dalos szívvel felszáll bele...

Amit így megszerettünk, azt meg is védjük. A gyenge madár szembeszáll a nálánál sokkal erősebb ragadozóval, ha fiókáit akarja elrabolni, mert szereti őket; a keresztes lovag elhagyta otthonát, hitvesét, hazáját, nem sajnált fáradságot, nem riadt vissza pestises kínoktól, feláldozta életét is a földért, melyet Krisztus lába taposott, melyre Krisztus vére folyt, és mindezt önként, senki sem kényszerítette rá, mert szíve tele volt Krisztus szeretetével... Így kell megőrizni a papi,

a szerzetesi hivatást is — testtel, világgal, gonoszlélekkel szemben.

Sokaknak volt már hivatása a krisztusi papságra és elvesztették. Elvesztették, mert ellene incselkedett a gonoszlélek, ki mindent megtesz, csakhogy megakadályozza azt a sok jót, amit valaki mint pap a lelkek üdvéért tehet; elvesztették mert csábította őket a világ, mely jóbarát, felvilágosodott ember képében szívüket telebeszélte az életörömök, a ragyogó érvényesülések meséjével; elvesztették, mert felemelte szent elhatározásuk ellen lázadó szavát a test, a tiltott vágyakban, és — ők nem küzdöttek egyik ellen sem, nem küzdöttek lelkesen, kitartóan... E hármasság után bekötötte lelkük szemét varázskendővel, s nem látták többé az Isten hívó akaratának lelkükben felragyogó jeleit... Elveszteni a krisztusi papság hivatását — mily szörnyű veszteség!

Nagyon fontos, hogy idejében megismerje mindenki, igaz-e a hivatása, hogy ennek alapján őszintén és lelkesen megszeresse, és törhetetlen, megingathatatlan akarattal meg is őrizhesse azt.

Sok magábaszállásra és nagy elmélyülésre van szükség ehhez. A szentek is, de a szent papi hivatások is a csendben születnek: az imádság elmélyült csendjében.

A szent hivatásért végzett ima azonban nem szemlélődő ima csak, hanem nagyon is tevéleges ima: imádságos küzdelem, melyben a lélek küzd Istennel Istenért. Hosszú és kemény küzdelem a legtöbb esetben! Jákob küzdelme az angyallal! És ugyis kell küzdenie a léleknek, mint Jákob küzdött... Ezt a küzdelmet addig kell folytatni, míg azt nem érzi a lélek, hogy Isten áldását adta rá. Az áldást, melyre megbénul a lélekben minden, ami önösség, szenvedély és hiúság, ami nem Isten gondolata és nem krisztusi, hogy annál erősebb, annál elevenebb, annál tisztább legyen a lélek krisztusi hivatása. Akkor, csak akkor, Krisztus barátságának tudatában, örvendezve afelett, hogy mienk lett sok ezer és ezer lélek közül a legszentebb hivatás, a szeretet hivatása, borulhatunk a Mester lábaihoz, és mondhatjuk bízó, ragaszkodó szívvel: Tudom, Uram, hogy Te választottál engem.

A PAPI HIVATÁS EREDETE ÉS CÉLJA

„Én választottalak titeket.” (Ján. 15, 16.)

Az eredet. — A szemináriumba való bevonulás napján és a szemináriumban töltött első napokban a világból, a megszokott körből, az édes szülői szeretet meleg légköréből való kilépés után az összesereglett papnövendékek tekintetében van valami kutató várankozás, valami tétovázó nyugtalanság.

Ezen a sajátos tekinteten keresztül könnyű meglátni az Istent, a Krisztust kereső lélek vágyát, a Krisztust, az Istent akaró szív türelmetlen akarását: Eljöttem Uram. Hol vagy, akit életem céljául választottam?

Ennek a türelmetlen nyugtalanságnak le kell csitulni nemcsak a tekintetben, hanem a szívben is, hogy érett elhatározássá, egy egész, hosszú, papi életet kitöltő bensőséggé legyen. Azért a szemináriumban töltött első napokban, miként egykor első tanítványainak az utolsó vacsora terméből az Olajfák hegyére vezető úton, hogy az Olajfák hegyén meg ne botránkozzunk Őbenne, el ne fussunk Ő mellőle, nekünk is mondja Krisztus: „Nem ti választottatok engem, hanem én választottalak titeket.” (Jn. 15, 16.) Mintha mondaná: Legyetek itt üdvözölve mindnyájan, akiket én választottam! Én a ti szerető Megváltótok, én a ti irgalmas és igazságos Istenetek! Én, aki már gyermekkorotokban gyujtogattam lelketekben a sursum cordás vágyakat; aki jámbor, jó szüleiteken keresztül óvtalak benneteket az élet májusi fagyától; aki, midőn ti eltévedtetek, utánatok mentem; ha elestetek, felemeltelek benneteket; aki örvényeken és szédületeken, sebesüléseken és elbukásokon, betegségen és szegénységen, sikertelenségeken és csalódásokon, elcsüggedéseken és tragédiákon keresztül ide hoztalak titeket... Ti vagytok azok, akiket ezer és ezer, millió és millió lélek közül kiemeltelek, hogy legyetek az én barátaim, hogy legyetek az én isteni küldetésem folytatói az emberek között. — Ha nem én választottalak volna benneteket, hanem ti erőszakolnátok rám magatokat, erre a küldetésre képtelenek lennétek. — mert nem volna hozzá elég kegyelmetek...

Oh, mily boldogok lehetünk, ha lelkünkben visszhangzanak az Udvözítő szavai: Én választottalak téged! — Így megnyugszik a lélek, és jól érzi magát a szemináriumban, szívesen vállalja annak minden terhét és áldozatát. — És mi-

lyen nyugtalanok és milyen kellemetlenül érzik magukat azok, akiknek lelkében nem szól e biztatás, akik hivatásukban nem az Isten akaratát, hanem a magukét követték.

Az igaz papi hivatásnak, mely az Olajfák hegyén is kitarat az Úr mellett, Istentől kell jönni. Ha a legkisebb földi úr házába sem erőszakolhatja be magát valaki szolgának, mennyivel kevésbbé tehetjük ezt a végtelen, égi Urral szemben...

A hivatást azért meg kell vizsgálni! Mi vezetett a mi Urunk, Istenünk házába? Istent és a lelkeket akarjuk-e, elsősorban az Isten országát keressük-e? remélve, hogy a többi minden megadatik nekünk? — Vagy pedig elsősorban a többi mindent keressük, az Isten országára pedig csak melleleg gondolunk?

Az igazi hivatás aztán megnyilvánul befelé és kifelé is. Befelé mint béke, megnyugvás, kifelé mint buzgóság. — Ha Krisztus hívott bennünket, ha övéi vagyunk, otthon érezzük magunkat az ő házában; úgy érezzük, hogy nem hazuról jöttünk el, hanem haza jöttünk. Nem a honvágy tehát a választottak lelki tónusa a szemináriumban, hanem a hazataláltak örvendezése. — Ha Krisztus hívott bennünket, úz, hajt a vágy Neki szolgálhatni, Érte tehetni valamit: áldozatot hozni. Könnyű azért az ő terhe és édes az ő igája: a napirend és a tanulás, az engedelmesség és a tiszta élet... És még valami! Otthon a száraz kenyér is jólesik! Az otthonnak nemcsak a kellemeit élvezzük, hanem a kellemetlenségeit is elviseljük szó nélkül, panaszz nélkül, kritizálás nélkül. Mit gondolnánk arról a gyermekről, aki a saját otthonát ócsárolja? Hát arról a madárról, amely a saját fészkébe piszkol?

Uram itthon vagyok, örvendezem, szeretem az otthonomat!

Menjetek és teremjétek gyümölcsöket! — Az utolsóvácsora terméből az Olajfák hegyére vezető úton az édes Udvozító nemcsak az igazi hivatás eredetét tárta fel tanítványai előtt, hanem rámutatott annak céljára is: „Én választottalak titeket, s én rendeltelek, hogy elmenvén gyümölcsöt teremjétek.” (Jn. 15, 16.) A mi hivatásunknak is ez a célja: menni és gyümölcsöt teremni. Menni! vagyis nem vesztegelní sem a lelkiéletben, sem az apostolkodásban. — Gyümölcsöt teremni! vagyis eredményeket elérni erényekben és a lelkek mentésében.

Mivel a szemináriumban hivatásunk próbájáról van szó, menni is, gyümölcsöt teremni is nem kifelé, hanem befelé értendő. Tévesen fogná fel a szemináriumi élet célját az, aki pl. az elmékedéseket képzeletbeli prédikációnak venné, és

nem imádságos Istenben való elmerülésnek, nem imádságos lélekformálásnak. Vagy az, aki hiú szereplésekkel és hozzá nem tartozó ügyekbe való beavatkozásokkal próbálgatná apostolsága szárnyait, a helyett, hogy a „duc in altum” krisztusi elv alapján alázatos elvonultságban és elmélyedésben igyekezne a bőséges halfogás feltételeit biztosítani. Menni, haladni, gyümölcsöt teremni, eredményeket elérni tehát szent hivatásunk célja a szemináriumban is, de nem mások, hanem saját magunk megmentése, saját lelkünk krisztusi erényekkel való telítése érdekében, hogy később annál eredményesebben dolgozhassunk mások megmentése és lelkének megszentelése érdekében.

Ennek azonban két akadálya van. Az egyik a folytonos visszatekintgetés a múltba, a világba. Ezek közé tartoznak az ábrándozók és a megalkuvók. Mivel tekintetük megoszlik a múlt és a jelen, a világ és az Isten között, cik-cak lesz a haladásuk, és akárhányszor sóbálvánnyá lesz visszatekintgetésükben a lelkük, mint Lót felesége. Megmerevül, meghal a lelkiéletük! — A földi magasságok felé a hegyek turistája mehet cik-cakban, az égi magasságok felé az Isten turistája csak az őszinte szándék és a megalkuvást nem ismerő aszkézis egyenes útján mehet. Igen, mert itt a cik-cak mindig eltérés az Isten akaratótól, s ha kicsi is ez az eltérés, de mégis bűn. — A sóbálvánnyá merevedés pedig a lelkiéletben összehasonlíthatatlanul nagyobb tragédia Lót felesége tragédiájánál: itt a test, ott a lélek hal meg.

A másik akadálya a lelki haladásnak, az erényekbe való öltözködésnek a bálványrejtegetés. Miként Ráchel, rejtegetik lelkük, szívük redői alatt a hiú ambíció, a karriervágy vagy valamely más nemtelen szenvedély bálványait. Természetes, hogy ezek a bálványok akadályozzák az illetőt a lelki haladásban, az erények gyakorlásában. Miként Ráchel, ők is elrejtendő bálványaikat tevehátra ülnek: az alakoskodás, az álszenteskedés tevehátára.

Sokat kell és bizalommal kell imádkoznunk: Istenem, mutasd meg nekünk, mi hátráltat szent hivatásunk céljának elérésében. Adj kegyelmet, hogy a szeretet minden nehézséget legyőző erejében haladjunk az erényekben, bő gyümölcsöt hozva...

„És a ti gyümölcsötök megmaradjon.” Az édes Udvözítő, mikor az utolsóvacsora terméből kimenőben hivatásuk felől oktatta tanítványait, még azt is megértette velük, hogy szent hivatásuk eredményeinek maradandónak kell lenniök: „Te-

remjetekek gyümölcsöket és a ti gyümölcsötök megmaradjon." (Ján. 15, 16.) Mit érne a szeminárium munkája, az itt elért eredmény, ha egy rákövetkező vakációban mindent elvesztenénk; ha egy-két év múltán lelkiéletünkben csak a külső máz, bensőségünkben profánság, erényeinkben csak ezek elmélete maradna meg? — Mit ért a gőg emelte sennaári torony, ha Babel lett belőle? — Minden erény próbája az állhatatosság, a maradandóság! Ha maradandó eredményeket akarunk elérni lelkiéletünkben, alakítsuk szemináriumi közös életünket ne Sennaár, hanem a kenyérszaporítás mezejévé, ahol hűséges Péterek tesznek vallomást Krisztus mellett, nem szóval, hanem következetes aszkézissel, alázatos engedelmes-séggel, hívő Isten és emberszeretettel. Ne engedjük, hogy a hiúság, az önfejűség, a gőg bábeli tornyot emeljen közöttünk, mert akkor nem értjük meg többé egymást, és szétszór bennünket az Isten... Amit a gőg emel, elvesz, amit a szeretet épít, megmarad, mert „a szeretet soha meg nem szűnik”. (I. Kor. 13. 8).

Igy lesz a szemináriumok élete békés és boldog, így lesz a papi életre való előkészület Krisztusra nézve dicsőítés, egyházára nézve győzelem, és így leszünk igazi jó magyarak is, akik az evangéliumi szeretet keresztény reálpolitikáját űzik, nem a mesebeli fehér szarvast kergetik, hanem a keresztet igyekeznek felvinni és feltűzni a hármashalomra, — előbb a saját szívükbe plántálva azt aszkézissel és szeretettel.

Jézusunk, Mesterünk vezess minket!

MÁRIÁVAL JÉZUSHOZ

Régi kedves szokás a magyar egyházmegyékben, hogy a szemináriumok Kisasszony-napja táján nyitják kapuikat, kezdik papnevelő munkájukat. Unnepnap ez a szemináriumok életében, amikor évről-évre újra benépesül az Isten kertje: régi és új leviták érkeznek, hogy megtanulják megismerni az Isten titkait, és megtanulják életreváltani a nagy elhatározást: „Követlek téged, bárhová mégy!” (Mt. 8, 19.)

Az így benépesülő szemináriumok fiatal levitáinak sokat mond Mária születésnapja, és ez teszi indokolttá a régi kedves szokást, hogy a szemináriumok Kisasszony-napja táján nyitják kapuikat, kezdik papnevelő munkájukat... Ha végig megyünk az üdvösségtörténelmen, és csodálattal állunk meg

az anyagi glóriától zengő éjszakában ringó betlehemi jászol előtt, amelyben az örök Ige első gyermekálmát alussza a földön; ha felmegyünk lélekben a Kálváriára, s ott szent borzalommal szemléljük az Istenbárányát véres haláltusájában, s halljuk a „Consummatum est“-ben beteljesülő jövendölések isteni gyászbeszédét, s utána látjuk az Egyházat hitével, küzdelmeivel, vértanuival, hitvallóival, szűzeivel, érenyeivel, vigaszaival, intézményeivel, majd töviskoronát hordozva, majd győzedelmes sereg élén vezetve az üdvözülteket a sötétség mélységeiből a világság örök halmai felé, az időből az örökkévalóságba, az emberi örvényekből a krisztusi magaslatokba, a bűn távlataiból az Isten-közelség fényébe, akkor lehetetlen, hogy el ne teljék a lelkünk hívó örvendezéssel, gyermeki hódolattal Mária születésnapján, Mária bölcsője előtt. És miért? Azért, mert ez a fölséges történés, amely látomásnak is káprázatos, innen: e bölcsőből indult ki, lett valósággá.

• Ha megállunk Mária bölcsőjénél, és mellőle tekintjük az üdvösségtörténelmet, akkor minden filozófiai és dogmatikai nehézség nélkül megértjük, mert szemléljük, hogy tényleg minden kegyelmet Mária által adott nekünk az Isten, hogy tényleg Ő a nagy „Mediatrix Universalis“.

De megértünk mást is. Mária nélkül hol volnánk most mi: papok és kispapok? Hol volnánk? — Mária nélkül benépesülhetne-e évről-évre hivatásos és tiszta lelkekkel az Isten kertje? Milyen nagy dolog az, hogy nem egy, hanem tíz, húsz, negyven, hatvan ifjú lelket nem sodor el az élet rohanó árja, nem perzseli le szárnyukat a kételkedés, az anyagelvűség vagy a testiség... Nagy dolog, komoly, szent dolog az, midőn egy ifjú lélek odaállhat a szeminárium oltára elé, és akkor, midőn még énekel körülötte a világ Loreleia, azt mondja férfias határozottsággal, bár legtöbbször még gyermekajakkal: én az Istent akarom! — Nagy dolog! És vajjon azok között, akik ezt a nagy dolgot, és így megtették, és megteszik, van-e csak egy is, aki a nélkül tette meg azt, aki így énekelt: „Magasztalja az én lelkem az Urat, mert nagy dolgot cselekedett velem a hatalmas.“ (Lk. 1, 46.) Elevenítsük fel Máriás emlékeinket attól az időtől kezdve, mikor tanultuk az Üdvözlégy Máriát a napig, mikor megálltunk a szeminárium oltára előtt Istent akarva... Mennyi kegyelmi indítás, mennyi segítség, mennyi kísértés feletti győzelem, vigasz, leereszkedő és felemelő égi jóság... Mind Máriához fűződő emlék.

Emlékezzünk, s aztán határozzunk el valamit, és eme el-

határozásunk legyen hálaajándékunk, születésnap ajándékunk, kisasszony napi ajándékunk égi Anyánk számára. És mi legyen az az elhatározás? Az, hogy ezt a nagy dolgot, amelyre az ő anyai segítségével vállalkozunk, elvégezzük, megoldjuk úgy, hogy igazán nagy dolog legyen — igazi remekmű! — Azt, hogy remekbe formáljuk a lelkünket, hogy legyen belőle az Istent-akarás temploma, mely az erények merészen ívelő gotikájában tör az ideál felé, a sáremler, az átlagember fölé.

Ha ennek a templomnak felépítését komolyan elhatározzuk, ez fölséges terv lesz, s ezt a fölséges tervet adjuk át Máriának ajándékkul születésnapján, szemináriumi életünk elindulása napján. Adjuk át a tervet, de aztán lássunk hozzá a kivitelhez. E kivitel érdekében el kell némulnia a kispapi lélekben minden vágyakozásnak a világ, az otthon után: nem szabad ernyesztő vágyakozásban merengeni annak, akire egy életremek megvalósítása vár. De a kispapi lélekből ki kell üzni a szünidő kényelemszeretetét, szétszórtságát, felszínességét is. Minden nap és minden energia pótolhatatlan ott, ahol lélekből kell cizelálni Krisztus-hasonmást.

A középkor gótikus dómjai felett századok szálltak el, a történelmi változatok viharai és az idő vasfoga nem voltak képesek megingatni ívelésüket. Nem, mert erős alapot vetettek számukra. A mi papi életünk szépsége és ereje is a fundamentumtól függ, amelyen nyugszik. A szemináriumi élet első napjaiban kell megkezdeni ezt az alapvetést, és mélyre kell raknunk az első köveket. Azért a szemináriumi élet első megfontolása, első elmélkedése komoly magábaszállás legyen: miért jöttem ide? Mit keresünk itt? Mi az bennünk, ami még összeegyeztethetetlen hivatásunk szent céljával? Mit fogok tenni, és hogyan fogok elhelyezkedni a jövőben, hogy kialakuljon bennem teljes szépségében, és ne váljak torzóvá életemben a Jézus Szíve szerinti papi ideál.

Mária segíteni fog, és Máriával könnyű lesz megvalósítani papi életünkben a kitervezett remekművet: a Krisztus-hasonmást.

A SZERETET LÁNGOLÓ TŰZHELYÉNÉL

A szeminárium a papi hivatásra kiválasztott lelkeket Jézus Szentséges Szíve közelébe gyűjti. Közelében vagyunk itt annak a Szívnek, amely a szeretet lángoló tűzhelye. Jó itt melegedni, de csakis akkor lesz jó mindenkinek, ha tényleg

mindenki felmelegszik, ha felmelegedve, Jézus Szent Szívében mindnyájan szeretjük egymást, és egymásban a lelkeket, és a lelkeken keresztül az Istent. A szeminárium életében minden ezt célozza, minden erre irányul. A szemináriumban valóban mindennek Istenben kell élni, mozogni és lenni. A szemináriumban valóban Isten legyen mindennek Alfája és Omegája!

A Szeretet Lángoló Tűzhelye közelében ezt az Istenbe elmerülő és lelkeket szerető életet szolgálja a szeretet pedagógiája. — Más pedagógia lehet talán erőteljesebb, de a lelki élet utain, az Isten hegyeinek csúcsaira vezetni, és a vezetőt követni csak az őszinte szeretet szellemében lehet.

A szemináriumi lelkivezetőnek a szeretet nyitja meg szemeit a láthatók és láthatatlanok helyes meglátására. Év elején a szemináriumi lelkivezető valahogy úgy érzi magát, mint az a turista, aki felkapaszkodott egy bizonyos magasságra, és látja a hóval borított, napfényben úszó csúcsokat, amelyek felette vannak, élvezni ezek szépségét, elragadtatva kiáltoz társai után, akik utána kúsznak még, hogy ők is élvezzék, hogy aztán mennél többen vállalkozzanak a még felettük levő csúcsok magasságainak meghódítására. De — és ez a dolog misztikuma — míg felfelé nap süt, lefelé köd takar mindent, és a lélekvezető nem látja azokat, akik jönnek, nem tudja, kik, mennyi készséggel, lelkesedéssel, lendülettel, elszántsággal vágnak neki a magasságoknak, amelyeket úgy hívunk, hogy életszentség. Ezt nem látja, ezt nem tudja, pedig milyen jó volna! A szeretet világánál azonban látja a lelkivezető növendékeinek lelkét. Micsoda szépség! A lélek, melyet Isten lehelt, melyet Isten szerelme sugároz be, Isten véérének aranyból, ezüstből drágább ára tesz értékessé... Ezt megőrizni, ezt remekbe faragni, mily nagy kitüntetés!... De a szeretet világánál mást is lát a lelkivezető! Látja a körülötte összegyűlt lelkek hivatását: „Már nem mondalak benneteket szolgálóknak... hanem barátainak.” (Jn. 15, 15.) Az Isten mondja ezt, a végtelen Főlség, akié minden, a porszem, a tiszavirág, a sasmadár, a cédrus, a hegyek, a tengerek, a népek milliói, az egek erői, a szentek seregei, az angyalok, hatalmas szellemek karai, minden, ami van, minden, ami lehet, és ez a nagy Úr, ez a végtelen Isten homlokán csókolta a szolgálatára kiválasztott lelkeket, és azt mondta: kövess engem! Téged akarok, én, akié minden, én téged választalak arra, hogy barátom légy, hogy rád bízom minden kincsemet, rád bízom magamat... Istenem, mi-

csoda méltóság: választott nemzetség, királyi papság! Micsoda királyi lélek, micsoda királyi élet kell ehhez! Mert mit ér a nagy méltóság méltatlan élet mellett? Sárba dobott drágakő!... A szeretet világánál látja aztán a lelkivezető a lelkeket is, akik azokra várnak, akik most körülötte összegyűltek az Úr hívó szavára. Látja a lelkeket, akik éheznek, és nincs, ki nekik kenyeret törjön... Helyesebben van, vannak sokan, de rossz kenyeret törnek, mely tele van az anyagelvőség penészével, és megmérgezi a lelkek életét. Ezért várnak a lelkek éhezve azokra, akik az igazság tiszta, erős kenyerét hozzák, és akiknek kezéből bizton vehessék a kenyeret, mely az örök életre menti meg a lelküket... Istenem, milyen nagy felelősség! — Ha a világ ad mérgezett kenyeret a lelkeknek, megöli őket, de fel lehet őket támasztani!... Ha azonban a pap tör a lelkek számára mérgezett kenyeret, a lélek meghal, és nem lehet feltámasztani. Elveszti a belénk vetett bizalmát, és nincs aztán, ki megközelítse, aki életre segítse. Senkire sem lehet mondani bizton, hogy elkárhozott, de nagy valószínűséggel mondhatjuk azokra, akiket a papok, a szerzetesek botrányai és igazságot meghazudtoló élete tett hitetlenné, bűnössé. Istenem, milyen nagy felelősség az a szeminárium élet! Ha nem készülünk fel jól alatta a papi életre, jobb lett volna, ha nem születünk. Mit érek velem, hogy bírom a hivatást, a nagy küldetést, és életemmel meghazudtolom, és lelkeket döntök kárhozatba általa! Ime a szeminárium élet fölséges célja: felkészülni a Jézus Szíve szerinti papi életre úgy, hogy tudásomat, képességeimet, erőimet, szívemet, lelkemet bele állítsam lelkem és a lelkek megszentelésének egyedül szükséges feladatába. Ez a cél nemcsak fölséges, hanem felette is áll mindennek. Fontos az, hogy a pap tanult legyen, de nem ez a legfontosabb. Fontos az, hogy a pap jó szónok legyen, de nem ezen múlik a siker. Fontos az, hogy a pap tevékeny legyen, de nem ez a lényeg. A lényeg az, amin minden múlik, ami mindennél szükségesebb, ami nélkül egy kiválóság sem ér semmit: a lelkiesség, az ételszentség, az, ami „mindenre hasznos” (I. Tim. 4, 8.)... Ha ez megvan bennem, mindenre rásegít, ha nincs meg, minden hiába: zengő érc vagy pengő cimbalom.” (I. Kor. 13, 1). Nagy gondok ezek! Nagy gondok, az egyház, a szeminárium nagy gondjai! Rá kell ezekre eszmélnie minden levitának, hogy bennük is gondná legyenek. Nyugtalanító, üzö, lelkesítő gondná! Csak ha ennek a gondnak szolgálatába állítják szeminárium életüket, ha nemcsak tanulni, hanem

megszentülni is akarnak a szemináriumban; ha nem hivatalnok-papnak, hanem szent papnak készülnek a szemináriumok levitái, valósul meg a szeminárium célja, vidul fel az Anyaszentegyház gondterhes arca. Azért munkát és pihenést, imát és tanulást — mindent állítsunk lelkünk megszentelésének szolgálatába. Ennek a feladatnak megoldására, ennek a megoldásnak várakozásában nyitja meg minden évben újra kapuit a szeminárium... És minden évben újra ennek a feladatnak munkálásában, ennek a várakozásnak felkeltésében újulnak meg a szemináriumok: *Recedant vetera, nova sint omnia, corda, voces et opera!*

Recedant vetera! — Minden régi, ami kivénült, elernyedt, megoszlott, megalkuvó: minden, ami lanyhaság. A szemináriumokban évről-évre felgyülemlhetik bizonyos fokú lelki és szellemi fáradtság és elégedetlenség, de a fáradtságból nem lehet lanyhaság, az elégedetlenségből nem szólalhat meg a lázongás verébcsiripelése és bagolyhuhogása. Ennek ki kell vészni, mert különben lehetlenné válik a papnevelés célja: a megszentülés az egyesek és a közösség számára.

Nova sint omnia! — Minden új szemináriumi év felüdült, lehiggadt, megtisztult szellemi és lelki erőkből való megújulást tételez fel, és vár minden levitától. Ennek a megújulásnak Jézus Szent Szívében kell megtörténnie. Legyen azért megújulása a szíveknek: *corda*. A külsőleges megújulás nem ér semmit, szívbeli megújulás nélkül csak farizeizmus volna. A szíven kell kezdeni mindig a megtérést is, a megújulást is! Aztán meg kell újulniok a cselekedeteknek is: *opera*. Jó elhatározásaink, imáinkban nyert meglátásaink nyilvánuljanak meg munkában, fegyelemben, aszkézisben. Jó cselekedetek nélkül meddő az élet fája! A fa pedig, amely gyümölcsöt nem terem, kivágandó és tűzre való. — Ha pedig így megújulnak a szívek és cselekedetek, könnyű lesz megújulni szavainkban is: *voces*. Ha a szívünkben rend van, hit van, szeretet van, tisztaság van, ha cselekedeteinkben szorgalom, odaadás, lendület, kitartás, igazság és erény van, akkor ez meg is fog szólalni, ének lesz belőle, mely szólni fog, és némán is betölt mindent: kápolnát, tantermet, cellát, szemináriumot, plébániát, egyházmegyét, egyházat, földet, eget, időt és örökkévalóságot. — A szép élet éneke ez! Ezt kell megtanulni minden szemináriumban!

Minden ének azonban csak akkor szól szépen, ha átérzésből, lélekből fakad. A szemináriumba beérkezett léleknek, ezért is első feladata a magábaszállás: az elgondolkodás a

vett jók és az elkövetett tévedések felett. Magábaszállás, melyből a vakáció tanulságai után új programm születik, melyből az „errata juventutis” után öntudatosabb, férfiasabb, szentebb élet indul, és pedig úgy, mint a szenteknél, akik az ilyen megújulások után keltezték az életüket, és boldogok voltak, ha húsz-harminc év terhével vállukon elmondhatták a kérdésre: hány éves? — csak egy éves vagyok, egy, mert egy éve adtam át magamat egészen az Istennek.

Magábaszállással kezdődjék minden új szeminárium évi, magábaszálló elmélkedéssel, mely teljes magasztosságában tudatosítja a papi hivatást. Minden hivatott levitanak az Isten-szeretet igaz világosságánál kell látnia saját lelkének értékét, szent hivatásának magasztosságát és az utána éhező, reá váró lelkek sóvárgását. Lerázva ezért magukról a világ porát, kitörölve szemükből a test káprázatát, Jézus Szent Szíve szerint hangolva magukban érzést, gondolatot és akarást, egy szívvel és egy lélekkel énekeljük a szép élet, a papi élet: a szent élet énekét.

Ennek az éneknek megnyugtató békéje tegye boldoggá szeminárium évi és egész papi életünket.

KRISZTUS KOVETÉSÉBEN

A papi hivatás kiindulása, bárhol is történik, mindig a krisztusi felhívás: kövess engem... Az isteni Megváltó eme felhívása a szeminárium évi életben is mindig időszerű, de soha sem annyira mint az év elején, amikor irányt és lendületet kell adnunk az újra induló szeminárium évi életnek... Jó azért, ha ilyenkor visszaemlékezünk az első alkalomra, midőn felcsendült lelkünkben az Isten, az Ige, a Megváltó szava: kövess engem! Hogy nyílt ki, hogy figyelt fel rá a lelkünk! Ó, mily szép volt az az óra, midőn megértettük, hogy Krisztus, az Isten magának akar minket! Hogy ragyogott fel a szemünk, mily erővel éreztük akkor kiválasztottságunk kegyelmét: követni egy Isten hívását! Milyen meleg, milyen lelkes lett akkor a szívünk! Ó, ha mindig ilyen maradt volna!

Kövess engem! — Milyen különböző módon, milyen különböző utakon szólt hozzánk ez a felhívás! Egyesekhez mindig szólt. Már kis elemista korokban úgy érezték, hogy nekik papnak kell lenniök. Nem is gondoltak másra... Az oltár víziója tölti ki egész gyermekkorukat, egész tiszta ifjúságukat... **Boldog kiválasztottság!** Másokhoz csak később

szólt. **Később**, amikor feltárult előttük az élet; **később**, amikor belenéztek már az élet örvényeibe is; **később**, amikor már a válaszüton álltak... **Csodálatos isteni könyörület!** — Egyesek könnyen kapták a meghívást, másoknak küzdeni kellett érte, de valamennyien Te Deumot zenghetnek, mert az isteni hívást követték, és a szemináriumban, az Úr virágoskertjében élhetnek, ahol: „jobb egy nap, mint más helyen ezer... mint lakni a gonoszok sátraiban.” (Zs. 83, 11.)

Hála, ezer hála legyen neked, Uram, szent hivatásunk nagy kegyelméért! A szemináriumi évnék ezzel az átértett hálával kell mindig indulnia. Ez a hálaérzet egyesítsen a szemináriumban előjárót és növendéket, bárminő különböző utakon is gyültek egybe, a közös célra: tökéletesedni, a nagy, szent hivatásnak megfelelő életre nevelődni...

Ezt a célt szolgálja a szeminárium **egész rendszere**. A szemináriumban nevelődni nemcsak pappá nevelést jelent. Nem, mert azoknak, akik itt nevelődnek, nemcsak pappá kell lenniök, hanem alter Christussá is. Nem elég a papnak hivatalnokoskodni, a papnak Krisztus életét is be kell mutatnia az embereknek, be a saját életében... Erre azonban csak akkor lesz képes, ha lelkének, szívének minden képességével és bensőségével követi Krisztust. **A szemináriumban tehát Krisztus követésére kell nevelődni.** Figyeljünk csak Krisztus meghívására! Nem azt mondta apostolainak: legyetek papjaim! Legyetek apostolaim! Hanem: kövess engem! — A hivatástudat nem szólalhat meg tehát elbizakodottságban. Az igazi hivatás mindig alázatos készség. Az volt az apostoloknál, és az lesz minden Jézus Szíve szerinti papnál: „Mester, követelek téged, bárhová mégy.” (Mt. 8, 19.) Készség Krisztus követésére.

Ez a készség azonban ne legyen csak az akarattunkból kicsiholt elhatározás, ne legyen csak a lelkesedés szalmalángja! Hanem — legyen szívét, lelket, életet átfogó **nagy szeretet!** Az, szeretet, mert csak ez lesz képes követni Jézust, bármerre vezet: Táborhegyére, vagy Golgotára, aki szeret; aki ezt: követelek, úgy mondja: szeretlek!...

De vigyázzunk, mert a szeretetben is vannak fokozatok. Vannak, akik csak addig szeretnek, amíg édes és könnyű, amíg terveiknek megfelelő a szeretet. És vannak, akik nem szeretnek, ha fájó elszakadást, lemondást és áldozatot is kíván tőlük a szeretet. A magát kereső szeretet nem igazi sze-

retet. Nem, csak szeretetnek csúfolt szeretet! A természetben is vannak ilyen fokozatok. Vannak — rendszerint szűklátókörű lokálpatriotizmusból — hegynek csúfolt homokbuckák, és vannak égbenyúló, felhőkbevesző Alpok. Ne legyen hegynek csúfolt homokbucka, hanem legyen égbenyúló hegy a mi Krisztus-szeretetünk. Hegy, de nem jéggel borított gleccser, hanem izzó, lángoló Sínai-hegy. Miként az érc a tűzben úgy izzik át a lelkünk Krisztus szeretetében, megtisztulva minden szennytől, salaktól, nehézkességtől, földiességtől és önösségtől. A szeminárium tehát csak annál éri el célját, aki megtanulja követni Krisztust, de úgy, hogy ezt: „követlek téged”, izzó, lángoló, egész mindenét átható szeretettel úgy mondja: „szeretlek téged”, és nem fél a nehézségektől, nem érzi az áldozatot, mert igazán szeret.

•

Ezt a célt szolgálja a szeminárium **egész élete is**. Azért a szemináriumban nevelődni annyi, mint a szemináriumban élni. Tehát élni, **élni és úgy nevelődni**. — A kő is nevelődik bizonyos értelemben, midőn faragják, csiszolják. Nevelődik, mert formát, rendeltetést kap. Nevelődik, de nem él. Nem él, mert nincs benne lélek! Az élethez pedig lélek kell, életelv! A szemináriumi nevelődés is durva körfejtés, szabotáló kőfaragás, életnélküli gépiesség lesz, ha nem lesz benne lélek.

Lélek — élet, hogyan lesz a szemináriumi nevelődésünkben?

Lélek lesz, ha megérezzük itt Jézus szeretetét. — Ha érzem, hogy nemcsak én szeretem Jézust, hanem Ő is viszont szeret. Fogja a kezemet, s úgy vezet; osztja a gondjaimat, s úgy könnyíti a terhemet; a megnemértések, a csalódások, a szenvedések között pedig hallom, amint hív; hív a tabernákulumból, és magához hív; jöjjetek hozzám mindnyájan, és így nyugtot találok a lelkemnek. Ime a lélek, íme az élet! Mennyi lélek! Mennyi élet!

Lélek lesz szemináriumi életünkben, ha értékelni tudjuk ennek az életnek kincseit. Igen, mindent kell tudni — értékelni is. Hiába van lelkem, ha nem gondolok rá, ha nem élek erejében — mintha nem volna. Hiába oltalmaznak a szeminárium szentelt falai, hiába emelkednek a szeminárium házszabályaiban bukástól, örvénytől védő korlátok. Hiába zuhog ránk az Isten-közelség kegyelme, hiába lehet osztályrészünk az Isten-barátság angyalokat csodálkozásba ejtő

kiváltsága, amelyben az Isten maga mondja nekünk, a gyarló embernek: „Már nem mondalak benneteket szolgálóknak... hanem barátainknak” (Jn. 15, 15.) Ha nem gondolok rá, ha nem érzem kárpótolva magamat általa mindenért, mintha nem kapnék semmit. Ime, mennyi lelket veszítetek ez által.

Lélek lesz szemináriumi életünkben, ha érezzük az itt élés felelősségét is. A nagy felelősséget! Luciferből nem lett volna sátán, ha nem élt volna az Isten közelében. Judásból nem lett volna áruló, ha nem akart volna Krisztus apostola lenni. A nagy kegyelmek, a nagy kiválasztottságok, az Isten közelsége mindig nagy felelősséggel jár. Ha nem őrizzük, nem védjük, elveszítjük. Sokszor jönnek a szemináriumba szárnyaló idealizmussal, izzó lelkesedéssel, s itt megfogyatkoznak ezekben. Mi több, sokan a szemináriumban hivatásukat is elvesztik. Hogyan lehet? Úgy lehet, hogy nem magát a hivatást, nem egyedül az Isten közelség mindent felülmúló kegyelmét nézik és védik, hanem azt, amit fantáziájuk szőtt bele hivatásuk eszméjébe. — De soha sem fognak megfogyatkozni hivatásukban és idealizmusukban, és soha sem fogják elveszteni azt azok, akik isteni hivatásukat és krisztusi idealizmusukat Istenre, Krisztusra építik, de nem feledik, hogy mi gyarló emberek nem lehetünk soha ideál, csak az ideál halvány utáztatai, tele árnyfoltokkal, és éppen azért tekintetüket Krisztusra, az egyedüli ideálra szegezve, füleikkel hívására figyelve, élnek alázatos türelemben, önmegtágadós tisztaságban és áldozatos szeretetben.

Ha így élünk a szemináriumban, alázatos, nyugodt marad mindig a lelkünk, és élet lesz bennünk, mert „lelkünk” lesz. „Lelkünk” lesz, velünk lesz az Isten Lelke, aki Szent Bernát szerint az alázatos, nyugodt lelkekben pihen meg.

Mit hoz a jövő, mit hoznak az események az évek jártában, ki tudja? Az azonban biztos, ha türelemben, tisztaságban, szeretetben élünk, és így követjük leviták és papok Krisztust, Krisztust el nem veszíthetjük. És Krisztusban megnyertünk mindent!

Ne azért imádkozunk tehát az Atyához, hogy vegye el tőlünk a bajok, a szenvedések, a keserőségek kelyhét, hanem, hogy adjon erőt nekünk annak kiivására. — Ez a készség legyen minden új szemináriumi év és az egész papi élet mindennapi offertoriuma! A Szentséges Szív segít, és erőt ad.

HŰSÉGGEL MINDHALÁLIG

Szent Pál apostol, midőn hosszú ideig távol volt korintusi szeretett híveitől, hozzájuk intézett második levelében irántuk való szeretetének e szavakkal adott kifejezést: „A mi szívünk kitérült hozzátok, ó korintusiak. Tárjátok ki ti is szíveteket!” (II. Kor. 6, 11.) Az apostol felkesz vizsontszere-tetet vár híveitől, tanítványaitól mint feltételét a hitben, a krisztusi hivatásban való együttműködésnek. A szeretetnek és vizsontszere-tetnek a szemináriumok növendékei és elő-járói között nem szabad hiányozni, különben eredménytelen lesz munkájuk a hitben is, a hivatásra való felkészülésben is. Ennek a szeretetnek éltetője a szent hivatás felett való öröm, megőrzője pedig a hűség.

Hivatásunk felett való örömünk mély hittételből és még mélyebb misztikából fakad.

Az a tény, hogy tiszta, őszinte szándékkal jöttünk a szemináriumba, szinte biztos teológiai igazságként bizonyítja predes-tinációnkat: örök kiválasztottságunkat. A szemináriumban minden: a hivatástársak, a szentelt falak, a tabernákulum sutto-gja, kiáltja, örvendezve zengi, ismétli Krisztus boldogító sza-vait: én választottalak titeket — kiválasztottalak benneteket magamnak... Az Isten kedvencei lettünk! — De honnan kerültünk ide? — A Genezáret-tavon az éjszaka sötétjében vi-harral küzdött a bárka. A bárkában halálfélelemben eveztek a tanítványok. Hullám hullámba torkolt, örvény örvényből nyílt. A bárka recsegett, a tanítványok szemben álltak a pusztulással, de mielőtt ez bekövetkezett volna, a csendben alvó Jézushoz menekültek, felkeltették: Uram, segíts, mert elveszünk! — Ő pedig felkelt, parancsolt a vihar-nak, és lett nagy csendesség... (Mt. 8, 26.) Ki az közülünk papok, levi-ták között, aki ne érezné ennek az evangéliumi eseménynek emlékét felújulni lelkében? Ki az, aki mielőtt beérkezett volna a szemináriumba, nem küzdött viharal: a bizonyta-lanság, a kétség éjszakájában felzúduló kísértésekkel? Ki az, kinek nem kellett szent hivatásáért erős kézzel megragadni az akarat és a hit evezőit, hogy közécsapjon a gátló körül-mények hullámhegyeinek, hogy átsiklódják a világ csábítá-sainak örvényein... És ki az, aki ezt maga egyedül tette volna meg? A gyenge ember véges erői ezzel szemben remegnek, ropognak. Azért olyan sokan, mielőtt kikötnének, elmerülnek... Krisztus volt az, akit mi segítségül hívtunk, aki parancsolt a vihar-nak, aki révbe: a szemináriumba segí-

tett minket. Kiválasztott magának! Kell-e ennél meggyőzőbb bizonyíték kiválasztottságunkra? Örüljünk azért örökévalóságba néző szent örömmel!

Az a tény, hogy tiszta, őszinte szándékkal jöttünk a szemináriumba, a legbensőségesebb misztikára utal. Itt vagyunk! Miért vagyunk itt? Miért nincsenek itt mások? Itt vagyunk, mert **szeret az Isten...** Jobban szeret, mint a testvérünk, az édesapánk, az édesanyánk, akiket elhagytunk, hogy itt lehessünk. Ők csak azóta szeretnek minket, mióta látnak, ismernek; amióta az övék vagyunk, és csak addig szeretnek, míg érdekükbe nem ütközik, vagy amíg élnek. Az Isten pedig szeretett minket, mielőtt lettünk volna: teremtett; szeretett, midőn mi Őt csúnyán megbántottuk: ide ölel magához, és szeretni fog örökké: „Örök szeretettel szeretlek téged, azért könnyőreletességemben magamhoz vontalak téged.” (Jer. 31, 3.)... Kell-e ennél, és lehet-e ennél boldogítóbb tudat? Az Isten szeret engem. Ember, szent, apostol, angyal, szeráf, kerub álmodhat-e ennél magasabb, gloriásabb hivatásról, istenibb frigről: az Isten szerelmese vagyok!... Istenem, mi van bennem, hogy így szeretsz? Mivel érdemeltem ki, hogy annyi sok ezer és millió lélek közül, kik talán jobbak, tisztábbak, kik talán jobban szeretnek Téged, mint én, engem öleltél ide Magadhoz?! Istenem, minő nagy terveid lehetnek velem, hogy ilyen pazarul árasztottad reám szeretetedet! A világ legfényesebb karrierje mi a te szeretetedhez képest? — Örvendezzünk a szeretet eme misztikájában, s legyen nagy csendesség... A szemináriumban, ebben a krisztusi kikötőben töltse el lelkünket Krisztus békéje, s ne engedjük, hogy ennek harmóniáját megzavarja széthúzás, csúnya szenvedély, rövidlátó önzés, lélekölő bűn... Imádkozunk! Imádkozunk, hogy így legyen!

•

Sokan voltak már, akiket szeretett az Isten; kik sokáig békében is örvendeztek az Isten szeretetében, és aztán valahol elmaradtak, mielőtt felértek volna az oltárra... Hogyan lehet ez? Hogyan lehet valaki az Isten szeretetéből kiesett? „Kegyelemben kárhozott”? — Lehet! Lehet, mert az Isten csak azért szeret, hogy viszont szeressék. És ha kitüntető szeretetét hidegséggel, közönnyel viszonzom, mint a sértett szerető eltaszít magától. El, s kezd elborulni a lélek? Vigasztalás híján teher lesz az Isten szolgálata, kín lesz minden önmegtágadás, lemondás, áldozat, s lidércclángok csábos fé-

nyével kezd hívogatni a világ. Elvész a hivatás! El, s aztán már nem boldogít az Isten szerelme. Testi örömök kellene, világ kell, sár kell, és hullafoltos lesz a glóriás lélek. — Az angyalok bukása után nincs szörnyűbb tragédia, mint a papi hivatását elvesztett lélek tragédiája. Milyen szörnyű lett volna, ha a tanítványok alatt, miután a viharból partra segítette őket Krisztus, leszakadt volna a part, s ők, kik egyszer már megmenekültek, elvesztek volna sötét hullámsírban... Ilyen szörnyű mindig, mikor valaki a papok, a leviták: a választottak közül elveszti hivatását! Azért féltetni kell hivatásunkat, s ne csak örvendezzünk annak, hogy az Úr közelében lehetünk, hanem akarjunk is az ő közelében maradni. Akarjunk, a lángoló szeretet akarásával. Mert szeret az Isten, mert szeretetével magához ölelt, szeressük mi is Őt, s őszinte szeretetünkkel kapaszkodjunk a kezébe: Uram, többé el nem engedlek! — Ez a szeretetünk, ez az Istenbe kapaszkodásunk azonban ne legyen csak szó, múltó érzelem, hanem legyen cselekedet, legyen élet! Szeressük az Istent, s kapaszkodjunk Belé alázatunkkal, tisztaságunkkal, munkánkkal és imánkkal. Aztán ne féljünk, ne, se intrikától, se elbukástól, se a haláltól. Ki szakíthat el akkor bennünket Krisztustól? Senki! Ne féljünk tehát, hanem szeressünk és győzni fogunk mindig...

*

Midőn a tanítványok látták, hogy Krisztus parancsol a viharoknak és a tengernek is, csodálkoznak: ki ez, hogy még a viharok is engedelmeskednek neki? — Mi ne csodálkozzunk, mint a tanítványok, hanem engedelmeskedjünk, mint a viharok! — Mikor Erzsébet, magyar királyné Korfu-szigetéről hazatérőben volt, vihar tört ki a tengeren. Ő pedig oda kötöztette magát a hajó árbócához, hogy a hullámok le ne sodorhassák, de láthassa a természet viharban megnyilvánuló erőit. Mily dacos természetszeretet! — Klávér Szt. Péter, hogy egy rabot kiválthasson, magát bilincselte meg a rab helyett. Mily hősieb emberszeretet! — Krisztus pedig hogy megválthasson minket, engedte magát keresztre szegeztetni. Mily végtelen isteni szeretet! — Sic Deus dilexit...!

A szeretetnek mindig megvannak a maga szegei, bilincsei, kötelékei... Ha szeretek valamit vagy valakit, szeretek a rabja is lenni, s odatartom kezeimet kötelékeinek, bilincseinek, szegeinek. A szeretet engedelmeskedik! Ha szeretjük Krisztust, ha szeretjük az Istent, ne vonakodjunk rab-

jai se lenni. Tartsuk oda elménket, szívünket, akaratunkat a disciplina, a házszabályok, a tanulás, a lelki gyakorlatok, az Isten és a lelkek szolgálata bilincseinek vagy akár szegeinek: szegeztessük magunkat általuk Krisztushoz. Engedelmeskedjünk Neki! Akkor aztán Vele leszünk bármerre is jár; akkor tényleg Krisztussal találja szembe magát, aki ellenünk lesz...

Nehéz feláldozni a szabadságot! Nehéz! A madárnak is nehéz a tolla. De mi lenne, ha lefosztanák róla? A felhőkben szálló sasból porban küszó sas lenne. Igen, mert a toll ad neki szárnyat! A fegyelem betartása, az áldozat meghozatala is nehéz, de szárnyat ad a léleknek, szárnyat, mellyel követhetjük Krisztust földi porból örök magaslatai felé... Így szeressük az Istent!

Az Isten Krisztusban úgy szeretett, hogy keresztre szegeztette magát értünk, mi szeressük úgy, hogy Hozzá szegeztetjük magunkat, mint Szent Pál: „Krisztussal együtt keresztre szegeztettem.” (Gal. 2, 19.) — Betartok, Uram, minden szabályt, minden igazságot, mert szeretlek, mert a tiéd akarok maradni az oltárig, a sírig, az örök színről-színre látásig. Legyen meg mindenben a te szent akaratod!

SZIESZTA A VILÁGBAN

CÉLTUDATOSSÁG A SZEMINÁRIUMBAN

A szemináriumi nevelés célja. — A szemináriumba való bevonulásnál Szent Bernáttal kell megkérdeznünk magunktól: Amice, ad quid venisti? — Mielőtt aztán kimennénk a szemináriumból a világba a Zsoltárossal kell kérdeznünk: Hová mehetnénk lelked elől — „Quo ibo a spiritu tuo?” (Zs. 138, 7.) — Igen, mert a szemináriumban bármerre nézünk, akár vigasztalólag, akár vádlólag, de mindenünnen az Isten arca tekint felénk: az Isten Lelke árad reánk... Az Isten jelenlétének háza ez! A világban pedig, ahová vakációzni megyünk, minden-minden eltakarni igyekszik előlünk az Isten arcát.

Quo ibo, Domine, a spiritu tuo? — Hogy hová megyünk a szemináriumból, csak akkor értjük meg, ha megértettük, miért jöttünk a szemináriumba. Miként Krisztus példabeszédekben, úgy szemléltet az Anyaszentegyház is mindent szer-tartásaiban. Az ő nyelve a szemléltetés, melyet megérthet mindenki. — Mikor valaki a világból belép a szemináriumba, az Anyaszentegyház kivetkőzteti őt világi ruháiból. Meg-áldja és ráadja a reverendát, ruhát, amelyet a világban nem visel senki: ruhát, amely éppen ellenőrző célt szolgál, mint a világ divatja: nem hízeleg a hiúságnak, sőt tiltakozik ellene: nem tünteti fel, elfödi a test vonalait. Reverendának nevezi az Egyház ezt a ruhát, de hányszor lesz ez a ruha a gúny, a megvetés céltáblája... Aztán tovább megy az Egyház. — Azt, aki a világból belépett a szemináriumba, megszokta odakint a zajt, a társaságot, a szereplést, a szórakozást, az élvezetet, az aktivitást, beparancsolja az elvonultság, az önmegtágadás, a lemondás passzivitásába... És még itt sem áll meg az Egyház. — Miután azt, aki a világból lépett a szemináriumba, elzárta a világtól, vezetni kezdi az Isten hegyeire, a krisztusi erények meredek utain, mígnem meglátja az Isten Szívének lángoló tűzét... Előbb csak mint gyöngé mécslángot, aztán mint égi szövétneket, végül mint izzó máglyát, mint a szeretet lángoló tűzhelyét. De miért? Csak azért, hogy azután az, aki a világból belépett a szemináriumba, felkiáltson Szent Pállal:

„Kívánok feloszlani és Krisztussal lenni...” (Fil. 1, 23.) — Krisztussal lenni, hogy már ne én éljek, hanem Krisztus éljen énbennem. (Gal. 2, 20.) — Ó, mily következetesen akar az Egyház minden világból kiválasztott lelket elszakítani a világtól s egyesíteni Krisztussal! Mily szent ambícióval vágdossa, néha erőszakkal szaggatja is a gyökereket, melyek a szemináriumokból is a világba akarnak visszanyulni! Mily kitartó reménnyel beszél, oktat, lelkesít, csakhogy sikerüljön abból, aki a világ salakjával megrakodva jött a szemináriumba, kiválasztani az isteni Szív szeretetének tüzeiben alter Christus tiszta aranyát. — Elszakadni a világtól, megszentülni Krisztusban, a felelet a nagy kérdésre: Ad quid venisti?

Boldog az a klerikus, aki évről-évre nagyobb biztonnággal és fokozottabb eredménnyel mondhatja magáról az egyes évek végén: ismét kevesebb szál fűz a világhoz, ismét közelebb jutottam Krisztushoz. — Boldog, aki a szemináriumi nevelésben az isteni Szív szeretetének tüzeiben **arannyá lett**, mert salakját, — boldogtalan, ha **salakká lett**, mert aranyát veszette...

A vakáció célja. — Ad quid venisti? — Ha a szemináriumba azért jöttünk, hogy kivetkőzzünk a világ hiúságaiból, lemondjunk a világ élvezeteiről, és kigyúljunk Krisztus szeretetében, quo ibo a Spiritu tuo — miért menjünk vissza a világba? — Hát nem jó nekünk „itt” lenni? Nem inkább „itt” kellene építenünk sátrat magunknak, hogy állandóan Krisztussal lehessünk? — Miért menjünk vissza a világba? Azért, hogy levessük a reverendát és magunkra öltjük a világ hiúságát, szemérmertlenségét? Nem! Hanem azért, hogy megtanuljunk viselni azt a reverendát a világ veszélyei és gúnyjai között is emelt fővel, a vir Dei öntudatával; hogy amit ránk adott az Egyház, mielőtt kiérdemeltük volna, annak becsületet szerezzünk férfias komolysággal, hogy ne csak reverenda legyen az, hanem viselője folytán venerabilis is. — Azért nem jó úton jár az a klerikus, akinek teher a reverenda; nem jó hely az, ahol szégyenleni kell a reverendát, ahol folt, mocskok eshet rajta. — Miért megyünk a világba? — Hogy újra elmerüljünk szórakozásaiba, élvezeteibe? — Nem! Hanem azért, hogy a világ szórakozásai, élvezetei, csábításai között megmutassuk, mennyire szakadtunk el a világtól, mennyire vált letörölhetetlen patinává rajtunk az aszkézis, és mennyiben volt az rajtunk csak hitvány máz; hogy mennyire szentültünk meg, és mennyire szenteskedtünk **csak**.

Azért megyünk, **hogy magunk is meggyőződünk róla, mit értünk**: hogy erősek tudunk-e lenni az esendők között, lelkesek a lelketlenek között, hűségesek a hűtlenek között, tiszták a tisztátalanok között, lobogó őrtüzek vagyunk-e, vagy füstölgő kanócok? — Azért a vakáció mutatja meg mindig, helyes volt-e értékelméletünk: ahogy magunkat értékeltük, s ahogy mások értékelték bennünket?

Akiben a szemináriumból kilépve esetleg már hazautaztában, felbuzog a világ szeretete, aki első héten már otthon van, nemcsak otthon, hanem a világ szórakozásaiban is, ez annak jele, hogy homogén elemre talált, hogy oda való, s Krisztus hegyén ő heterogén elem volt...

Miért menjünk a világba? Hogy leszálljunk az Isten hegyéről, hogy miután kigyúlt bennünk a Szent Szív szeretete, s talán lángolni is kezdett, kialudjék újra? Nem! Hanem azért, hogy ha eddig mások fogták a kezünket s vezettek arra a hegyre, most önállóan, a magunk erejében álljunk meg rajta, s tovább is haladjunk magasságai felé. Azért megyünk, hogyha eddig zárt falak, gondos oltalom védte tüzünk lobogását, most a csábítások szelében, a kísértések viharában, a rossz példa denevér-szárnyú suhanásai között is megőrizzük a kialakástól. — Azért a vakáció mutatja meg mindig, kik voltak érettek és önállóak? Azok-e, akik gyerekes könnyelműsködésből túl'ették magukat minden engedelmisségen, vagy azok, akik a hit érettségében engedelmeskedve megedződtek a krisztusi erényekben, és éppen azért akkor is, mikor véthettek volna, de nem vétettek; akkor is mikor gonoszt tehettek volna, de nem tettek (Sir. 31, 10.); akkor is, mikor szabadok voltak, és élhettek volna szabadságukkal, maradtak az Isten rabjai, mint Szent Pál: Vincetus in Domino — ki Érte bilincseket hord... (II. Tim. 1, 8.)

Ó, mily szörnyű tragédia volna a vakációnak e magasztos célját meghiúsítani, el nem érni!

A bukás útja. — Mit meg nem kellene tennünk, hogy e tragédiát elkerüljük! — Ha valaki egyszerű töltésről esik le, legfeljebb sáros, poros lesz, de aki hegyről zuhan alá, élhet-e tovább? — Ha a fára kapaszkodó hernyó hull alá, legfeljebb eltapodják — eggyel kevesebb. De ha a nappal szembenéző sas hull a porba, mi lesz belőle? — Nem hegyen áll-e minden választott lélek a szemináriumban? Nem sasszárnyalásra hív-e a vakáció?

Mielőtt Faust Mefisztóval találkozott volna, tudós volt. Jámbor volt, az Istennek kedve telt benne... Midőn azonban

megunva a jámborságot, elment kalandozni húsvétdélutánján. s tele szívtá magát a kacagó, tréfáló, frivol élet képeivel, lelkében feltámadt a vágy, hogy olyanná legyen, mint a többi emberek, kik élvezik az életet...

Ekkor hozzá szegődött Mefisztó, és lelkéért cserébe megígérte neki, hogy betölti szíve életvágyát... Szörnyű alkut! Faust nem mérlegeli! Elkapta már az élet sodra, s Mefisztó ragadja magával. Az Auerbachs-Kellerben már, látva a diákok szilaj tivornyáját, az az ember, aki előbb elvonultságban, lemondásban egészen a tudománynak élt, egészen átadja magát az élet élvezésének. Szánja-bánja, hogy annyi évet töltött lemondásban. A boszorkánykonyhára viszi őt azért Mefisztó, ahol a lemondásban eltöltött éveket visszanyerheti... Eléje tárja csalfa tükörképekben a női szépséget és az érzéki gyönyört... Faust kiissza a varázsitalt, s utána már csak a szörnyű bukás jó: ki az Isten hegyén állott, aláhull a bűn mocsarába. — Húsvétdélutáni kalandozás a világban, Auerbachs-Keller, boszorkánykonyha a bukás útja... Akinek fülei vannak a hallásra, hallja meg! Vigyázzunk, nehogy vakációnk Faust tragédiájának legyen a megismétlése!

A szemináriumban nevededett kispapi lélek tükör, melyben Krisztus szeretetének napja fénylik; tiszta, viharok által fel nem zavart tó tüköréhez hasonló minden kispapi lelkiismeret; virág minden kispapi szív, mely felnyitá kelyhét, és szépségének egyetlen szirmát sem vesztette el. — Vigyázzunk, nehogy a vakáció folyamán száz vad kép homályosítsa el lelkünk tükrét; nehogy az élet nagy árja szennyével töltse el és zavarja fel lelkiismeretünk zavartalan tavát; nehogy szívünk kinyílt virága egy nap hevében elhervadjon, s ami gyümölcsöt termett, éretlenül még, a meghasonlás és elégedetlenség férgé eméssze fel.

Jézus Szentséges Szívének szeretete és a kicsiben való hűség biztosítja értékeink megóvását a világban.

CÉLTUDATOSSÁG A VAKÁCIÓBAN

A vakáció célja. — Az igazi hivatásnak megfelel a teljes önátadás. Ha az Isten hív, és ha a lélek megértette, hogy az Isten hívja, nem felelhet mást, mint amit Sámuel felelt: „Szólj Uram, mert hallja szolgád!” (I. Kir. 3, 10.)

Az Isten olyan nagy úr, hogy hívása feltétlen kitüntetés, amelyért életet odaadó leborulással kell hálát adni; amelylyel szemben sértés minden fenntartás, vonakodás. — Ha a

földi király családjába emel valakit, nem fog-e megsértődni a kitüntetett vonakodásán? De mennyire meg fog, és tovább hívni nem fog!

Istentől való hivatásunk hitében és tudatában oda kell adni magunkat teljesen az Istennek. Ez a „teljesen” aztán jelenti nemcsak teljes magunkat, hanem teljes mindenünket is. Teljes magunk jelenti a **gondolkozásunkat**: csak Vele foglalkozom, nem tűnök meg magamban olyan gondolatot, ami Neki visszatetszik. Jelenti a **vágyódásunkat**: elfojtok minden nemtelent, és a magasba vágyom. Jelenti az **emlékezetünket**: irgalmában megtisztítom a multat, szeretetemben élem a jelent, az Ő szeretetében remélem a jövőt. Jelenti a **szavainkat**: csak szépet, csak jót, csak szeretetet, csak igazat szólok. Jelenti a **cselekvésünket**: testemet csak azért táplálom és erősítem, lelkemet csak azért művelem, hogy mindig és utolsó lehelletemig dolgozhassam ad maiorem Dei gloriam!

A teljes odaadás jelenti aztán teljes mindenünket is. Jelenti az **időt**: egy pillanatot sem raboljak el Tőle, az Ő szeretetétől, az ő dicsőségétől. Jelenti a **vagyont**, a töltőtollamtól a kincseimig, a szegénységemtől a kolduskenyérig. Tőle van, az övé mindenem, csak hálás lehetek, csak érte kamatoztathatom. — Jelenti **szeretteimet** és a **rámبízottakat**: csak azért szeretem, csak azért gondozom őket, hogy Hozzá vezethessem, és boldoggá tehessem az Ő dicsőítésében mindnyájukat.

De ha így tényleg odaadunk az Istennek, mi marad nekünk? „Ime mi elhagytunk mindent, és követtünk Téged; mit fogunk kapni?” (Mt. 19, 20.) Mindenért amit odaadunk, amit elhagytunk, mit kapunk? Mi marad nekünk, ha mindent odaadunk? — Nem marad semmi, de a miénk lesz Isten, százannyinál több, örökéletben boldogság... Tehát érdemes odaadni Neki mindent, úgyhogy nekünk ne maradjon semmi.

Aki Istentől való hivatásának hitében és tudatában így odaadta magát teljesen az Istennek, az nem mondhatja: mindent odaadok Neked, Uram, csak ebben és ebben tartom meg magamnak a véleményemet; csak ettől-eddig tartom fenn magam számára az időt, hogy magam szerint, magamnak éljek. Nem mondhatja, különben hitét hazudtolja, s azt mondja, hogy az Istennel lehet alkudozni, lehet kitüntető meghívásával szemben fenntartással élni... Nem, nem mondhatja, mert ha az Isten hív, mindent akar, s nekünk oda kell adnunk mindent.

Az igaz hivatás, a teljes önátadás eme megvilágításában bontakozik ki a vakáció igazi célja is. Ha igazi a hivatásunk,

ha teljes az önátadásunk, a vakáció nem lehet szünet a „vakációban.” Nem lehet visszavonás az odaadásban. Az igazi hivatás attól a pillanattól kezdve, hogy kimondta a nagy igent: követlek Téged, bármerre mész, megy, halad, meg nem áll a Mester nyomában. És ha meg is áll, csak azért áll, hogy a Mester lábainál megpihenjen, s erőt gyűjtsön a tovább követéshez. — Ha igazi a hivatásunk, ha teljes az önátadásunk, vakációnk csak ilyen megpihenés lehet a Mester lábainál. Pihenés a Mesterrel, hogy újult erővel haladhassunk a Mester nyomában. — Nem lehet tehát a világhai-nak vikendje a tétlenség tópartjára, a fegyelmezetlenség tilo-saiba, az üres szórakozások berkeibe — krisztusi ideált feladó dresszben — a lelkiség hamvasságát megsemmisítő lesü-lésre... Nem lehet vikend, mivel csak a bérért dolgozók, a robotolók, az élvhajhászok kívánják a gondtól, fáradságtól, korlátoktól való szabadulást. A hivatottak „week”-jének nincs „end”-je; ők szeretik a korlátokat, melyek nem enged-nek Krisztustól elszakadni; nekik Krisztusért fáradni és dol-gozni élet, üdv és boldogság. Azért a hivatásos klerikus és pap vakációjának célja csak **pihenés** lehet a Mester lábainál erőtgyűjtésért a Mester követésére. És még valami: a pihené-sen keresztül a **hivatás próbája**. — A vakáció mutatja meg, mennyire vagyunk teljesen az Istené...

Teljesen az Istené vagyunk, ha gondolkozásunkat nem inficiálja a világ; vágyainkat nem gyűjtja ki a test; emlé-kezetünkbe nem itatódik a bűn; szavainkban nem szólal meg a szeretetlenség és a könnyelműség; cselekvésünket nem torzítja el az önzés és a gőg; ha időnket osztatlanul meg-mentjük az örökkévalóság számára.

Benn a szemináriumban minderre ráutal a hely, a disci-plina, a körülmények. A vakációban megmutathatjuk, hogy állunk az önállóságban; mennyire vagyunk **magunktól** az Istené.

A vakáció útja. — A vakációnak nemcsak célja, hanem útja is van. Róma egyik legrégebbi temploma az Ara Caeli. A Capitoliumon épült, és igen sajtáságos út vezet hozzá. Hosz-szú, fehér márványlépcsősor, egyenes meredeken... Kétol-dalt különféle trópusi fák és növények, viráglugasok és illatos virágok. E szegélyező és a lépcsővel együtt emelkedő liget fái és bokrai között különös látványosságok: régi ro-mok kőmaradványain áll a híres tribun, demagog: Cola di Rienzi szobra; feljebb két vasketrec: az egyikben egy far-kas, Romulus és Remus farkasának képviselője, a másikban

egy sas, az Aquila Romana élő helyettese... A lépcsőzet tezején, kétoldalt a Capitoliumi Muzeumokkal határolt tér közepén Marcus Aurelius régi bronzszobra — a letűnt pogányság relikviái... Ezek között kell elhaladni, hogy belépeshünk az Ara Caelibe, és megláthassuk és tisztelhessek féltett kincsét a csodás Babinót...

A vakáció útja is egyenes meredeken visz a magasba: nem az átlag emberek, állati paták és kocsikerekek által feltűrt útja, nem, hanem a krisztusi eszmék márványnál fehérebb és csillogóbb útja. Nem könnyű kapaszkodni, és nem szabad jobbra-balra tekintgetni rajta, vagy oktalanul letérni róla. Két oldalán leskelődik és csalogat az érzékiség virágos ligeteivel, a nagyszájú demagógia kétes tradícióival, az önzés megszelidített fenevadja, a magasbatörő gőg fekete sasa... Újra és újra útunkat állja a régi pogányság megújult divatja, eltakarva előlünk a célt, az oltárt: az Ara Caelit...

Ha fel akarunk jutni ezen az úton célunk oltárához, mielőtt neki indulnánk, szívjuk tele a tüdönket a hivatás és a krisztusi eszmények szeretetével. És közben is álljunk meg minden reggeli elmélkedésünkben, minden ájtatosságunkban egy-egy mély lélekzetvételre. E nélkül fele útján kifáradunk, s utána már nem fogunk emelkedni, csak állni, ácsorogni s esetleg letérni, lebukni... Vakációban különösen fontos minden a szemináriumban gyakorolt ájtatosság a reggeli elmélkedéstől az esti előkészületig, a heti gyónástól a havi rekollektióig. — Napirendünkben ezeknek legyen határozott és általunk megváltoztathatatlan ideje.

Ha fel akarunk jutni célunk oltárához a vakáció útján keresztül, húnnyjuk be a szemünket az érzékiség csábításai előtt. Hogy ez könnyebb legyen, gondoljunk rá gyakran, mint sárgul el minden üde levél, mint fonnyad el minden színes virág, mint lesz lombból, virágból, illatból és kábulatból avar, kóró, rothadás, sár és fájó feleszmélés... Az érzékek fékezése, a bűnalkalmak kerülése ez a szemlehungyás. A részleges lelkiismeretvizsgálásban ezt különösen gyakoroljuk!

Ha a vakáció útján fel akarunk jutni célunk oltárához, ne álljunk szóba a nagyhangú demagógia tribunjaival. Néha egy rokon, néha egy tekintélyes világi ember, néha egy pap ez... Szegények, talán nem tehetnek róla, hogy rossz az evangéliumuk, nem ismerik a jót... A mi evangéliumunk legyen a Jézus Szíve szerinti pap! Az ő evangéliumukat sajnáljuk meg, a magunkét éljük! És hogy élhessük, legyünk

keveset az emberek: világiak és egyháziak társaságában és sokat Krisztussal! Szeressük az elvonultságot, a beata solitudot, ahol a sola beatitudo...

Ha fel akarunk jutni a vakáció útján célunk oltáráig, tartsuk az alázat és lemondás ketrecébe zárva a gőg és önzés ragadozóit. Ne nyitogassuk ketrecük ajtaját szerénytelen szerepelgetéssel, a reverendával, a hivatásunkkal összeegyeztethetetlen szórakozásokkal. Oda ne menjünk, ahová reverendában szégyelnénk menni, ahol a hivatásból könnyen hivatásvesztés lehet.

Ha fel akarunk jutni célunk oltáráig a vakáció útján, ne térjünk be a régi pogányság megújult relikviái közé. Menynyi pogányság a divatban és az elvekben, a családi és a társadalmi érintkezésben, a plakátokon és a könyvekben, a strandokon, a kirándulásokban és a kóborlásokban, a barátkozásban és a gyűlölködésben, a szemtelenségben és a tobzódásban... A muzeumokban őrzött, kőbefaragott, hamis istenek öltenek testet, szólnak meg ezekben. Aki közéjük keveredik könnyelműségből, vagy léhaságból, elveszti szem elől a fehér úton követett célt: az Ara Caelit... És úgy érzi, hogy kár volt minden fáradság, küzdés és lemondás, a világ szebb, vonzóbb, könnyebb, édesebb.

A vakációvégi tragédiák titka ez!

Ne térjünk be tehát a relikviák közé, hanem elkerülve őket, lépdeljünk kitartón küzdve lelkesen, dalos lélekkel az Ara Caeli felé. — Az Ara Caeli, az ég oltára így mindjobban és jobban: vakációról-vakációra, évről-évre magasztosabbnak fog feltűnni, és magasabbra fog emelkedni lelkünkben, mi pedig emelkedni fogunk az Ara Caelire, ahol a Bambino vár reánk az időben eucharisztikus színek alatt, az örökkévalóságban „színről-színre”. — Ő vár, aki Babinó lett, kicsi lett, gyermek lett, Eucharisztia lett, életünk lett, hogy mi őbenne éljünk, Ő pedig mibennünk éljen; és magára mutatva mutathassa nekünk: hogyan? „Bizony mondom nektek, ha meg nem változtok és nem lesztek, mint a kisdédek, nem mentek be a mennyek országába.” (Mt. 18, 3.)

A Babinó eme evangéliuma legyen a mi minden vakációnk megváltása és megszentelője!

A VAKÁCIÓ ÖRÖMEI

A vakáció hamis örömei. — Egy atyának volt egy fia. Kedves jó fia, akit szeretett a közelében látni. A fiú szívé-

ben azonban naggyá nőtt az élet örömeinek vágya, és kicsi lett számára a szülői ház: csak az ócskaságát, csak a korlátait látta, és vágyott a nagyvilágba. „Add ki örökségemet, atyám! Én elmegyek...” E szavakkal állt egy nap az atya elé. Az atya sajnálta elengedni fiát, féltette az élet veszélyeitől, de böics volt, tudta, hogy az erőszakolt maradásban nincsen köszönet. Amit kért a fiú, kikapta: drága örökségét... Elment... Kevés köszönettel, mint a hálátlan nyegleség szokta, elment messze idegenbe — „in terram longinquam”, és drága örökségét ott eltékozolta. — Mikor aztán elgurult az utolsó tallér is, és hátatfordított neki az utolsó álbarát is, az elhagyott otthon foszlánnyá szakadt selymes köntösében, elgyengülve a tivornyáktól és az éhségtől, beállt disznópásztornak, s ráfanyalodott a disznók moslékára... Régi történet! Egy Istenember beszélt el először, mikor isteni Szíve nagyon vérezett a tékozló fiúkért. Régi történet, mely mindig új... Benne megszólal a mindenkori ifjúság pszichológiája és tragédiája.

Miként a tavasz virágzó fái a napsugár érintésére szilaj rohamban tárogatják kelyheiket a napsugár fénye, melege felé, nem gondolva a hideg éjszakák, a tavaszi fagyok veszélyével, mely virágpompájukat, csúnya, fekete hervadássá változtathatja, úgy vágyik az ifjúság is az öröm után. Nem gondolkozik, nem fontolgat, rohan minden mosolygás, minden kacagás, minden dal, minden muzsika, minden játék, minden társaság, minden szórakozás, minden élvezet, minden szenzáció után, s mindig csak későn veszi észre, hogy az öröm, amelyet űzött, hamis öröm volt. Közben pedig, míg így űzögeti a hamis örömet, kiég, mert életereit eltékozolja; lerongyolódik, mert mindenben és mindenkiiben csalódik; a végén pedig moslékra fanyalodik, lezüllik. És a legszomorúbb ebben a tragédiában az, hogy az a moslék nemcsak a vályúban és előtte, hanem benne, a szívében is locsog: bensőleg, lelkileg is lezüllött...

A vakáció vonzó ereje is az öröm! Elemezzük csak kissé magunkban vakációs várakozásainkat! Mit várunk? Örömet várunk: örömet a szabadságnak, örömet a pihenésnek, örömet a szeretetnek, a viszontlátásnak, a szórakozásnak, az utazásnak, a tapasztalatoknak és még sok másnak. Örömet várunk, és ez nem baj. Várjuk! Csak ne rohanjunk megfontolatlanul minden öröm után! — Különbözn könnyen hamis örömeink útjára tévedünk.

A hamis örömeinkkel úgy is találkozunk. A hamis öröm

kétféle alakban szokott élénk állni: bűnös és ártatlan alakban. Bűnös örömök azok, amelyek ellen az Isten és az Egyház vétót emel. „Ártatlan” örömök azok, amelyek ellen a tökéletesség elve emelhet vétót. És ne gondoljuk, hogy a bűnös örömök reánk nézve a veszélyesebbek. Nem! Ami Krisztus közelében nevededett lelkünk ezektől már természetesen visszaborzad — undorodik. — Az úgynevezett ártatlan örömök azonban még hatnak, még vonzanak, még csábítanak. Mikor látjuk a kortársakat, mily könnyedén járnak-kelnek a világban, minket pedig köt az egyházi fegyelem; mikor halljuk, mily kellemes szórakozás nyílik itt vagy ott, mily vidám társaság lesz együtt ekkor és ekkor, a lelkiismeretünk pedig tiltakozik: ne-ne, az a te hivatásodhoz nem méltó; mikor tarka színeivel elvonul szemeink előtt a társas és a családi élet, s a szívünkbe döbben a gondolat: én erről mindenről örökre lemondtam, — akkor érezzük, hogy azok az ártatlan örömök veszélyes örömök... Veszélyes örömök nemcsak azért, mert vonzanak és csábítanak, hanem azért is, mert ártatlan színben közelednek felénk, és bűnös örömökre vezetnek. Hány ideális klerikusból lett már világfájdalmas pap, vagy élvhajhász „nem pap” egy vakációi vidám kirándulás, egy úgynevezett kedves családi vagy baráti összejövetel után... Veszélyes örömök az úgynevezett ártatlan örömök, mert mindig vannak vigécei, akik kínálják őket: rokonok, jóbarátok... Ők szokták mondani: fiatal vagy te is, vakáció van úgyis, nem tudja meg senki se, csak erről az egy alkalomról van szó — ott lesz a káplán úr is, talán még a plébános úr is... Közönséges vigéc-fecsegés! — Sőt az úgynevezett ártatlan örömöknek nemcsak vigécei vannak, hanem kerítői is, akik épületes motívumokat sorakoztatnak fel mellettük, kenetes hátteret festenek mögójük: eredj, tedd öcsém, nem árt egy kis pásztorációs tapasztalatot szereznem — nem akarsz te se barát, se spirituális lenni. Menj, tedd az én felelősségemre! — Kerítők! Kik lennének mások, mint lelketlen emberek, kik saját ifjúságuk botlásait örömmel látják igazolva a jelen ifjúságában. — Azért ne csak a hamis örömet kerüljük, hanem a vigéceit, a kerítőit is! Ne legyünk accidesei senkinek! Mutassuk meg, hogy nem vagyunk növényedékek, akikben minden elv csak nevelés, hanem felnőttek vagyunk már, kikben elvvé lett minden nevelés... Nyissuk ki a szemünket, lássuk meg mindenütt és mindenkiiben, ami Krisztussal s az Ő evangéliumával összeegyeztethetetlen. Az elmékedés és az askézis meglátásaiban megtisztult látásun-

kat ne engedjük elhomályosítani a profánság és érzékiség porhintése által. Aztán tegyük immunissá magunkat a hamis örömmel szemben...

A vakáció igazi örömei. — Aki folyon inficiált légkörben él, annak nem elég, ha csak természete egészséges, gondoskodnia kell megfelelő szérumról is, hogy vele beoltva, immunis legyen a ragályokkal szemben. Mivel a modern élet hamis örömmel inficiálta a társadalmi életet, nem elég, ha csak nemes, jó szándékkal vagyunk a vakációban, hanem be is kell oltani magunkat a hamis örömmel szemben megfelelő szérummal. Mi legyen az? — Öröm nélkül nem élhetünk. — Öröm nélkül az életünk olyan, mint a pincében tenyésző növény élete... Különösebb nem élhet öröm nélkül az ifjúság, amelynek örömet szomjaz minden szívdobbanása; főként vakációban nem, mely öröm nélkül elveszti minden jelentőségét... Szent Pál is érezte és tudta ezt, azért sürgeti az örömet: „Örüljetek... Újra mondom, örüljetek.” (Fil. 4, 4.) Tehát kell az öröm! És ha immunisok akarunk lenni a hamis örömmel szemben, be kell oltódnunk igazi örömmel. Mert vannak örömek, amelyek nem fosztanak ki, hanem gazdagabbá tesznek; amelyekben nem égünk ki, hanem megelevenedünk, — igazi virágok, amelyek nem mocsár partján nyílnak, hanem a lélek napsütéses mezőin, az Isten ózonos magaslatain... Az igazi örömek nem az érzéki, nem a testi örömek, hanem a lelki örömek. Minden, ami az érzékeknek kedvez, az érzékek csalódásában is részesül, és minden, ami a testnek hízeleg, a porhoz, a sárhoz is közelebb húz. Azért a testi, az érzéki örömek után olyan üres, olyan levert a lélek még akkor is, ha a lelkiismeretnek nincs is oka vádolni. A lelki öröm ellenben, ha még oly kicsi is, Istenhez emel, s a végtelen Jó élvezésében részesít. Azért egy ájtatos röpfohász, egy kis erénygyakorlat emléke is képes órákig lelkesíteni, vigasztalni. Ezekre a lelki örömekre gondol Szent Pál is, midőn sürgeti az örömet, mert nemcsak azt mondja: „Örüljetek... Újra mondom, örüljetek,” — hanem hozzá teszi: „Örüljetek az Úrban mindig.” Sőt ki is fejti ennek tartalmát. Mikor örvendezhetünk az Úrban? — Szent Pál mondja: ha megismeri mindenki szerénységteket — ha mindenben Isten elé terjesztitek kérestanceket — ha Istennek békéje, mely meghalad minden értelmet, őrzi szíveteket és elméteket Krisztus Jézusban. (Filip. 4, 5—7.) Sőt Szent Pál eme felhívását és megállapításait maga az isteni Megváltó is igazolja, isteni tekintélyével

mintegy garantálja, kimondja: „Ha parancsaimat meg fogjátok tartani, megmaradtok szeretetemben... Ezeket szólottam... hogy a ti örömötök teljes legyen? (Jn. 15, 10. 11.) És Isten országa is ebben az örömben áll: „Az Isten országa... igazság, béke és öröm a Szentlélekben.” (Róm. 14, 17.) Tehát ilyen szentpáli, ilyen krisztusi örömökkel tegyük immunissá magunkat a hamis örömökkel szemben. Ismerje meg mindenki odakinn a vakációban a mi szerénységünket beszédben, viselkedésben, elvonultságban. Ne hangadók, hanem hangfogók legyünk. Ahol megjelenünk, ott némuljon el a profán cédaság, ott szégyenüljön meg minden nyegleség, ott érezzen lelkiismeretfurdalást a lanyhaság, ott érezze mindenki, ha nem is öntudatosan: Krisztus jár közöttünk az ő levitájában. — Terjesszük mindenben Isten elé kérésünket. Legyünk az ima emberei a sok nem imádkozó ember között. Legyünk közbenjárók már most ég és föld között, amint hivatásunknál fogva lennünk kell egész életünkön keresztül. Mennél több rosszat, mennél több hitványságot fogunk tapasztalni a világ életében, annál jobban lángoljon fel szívünkben az isteni Szív engesztelésének vágya: Legyek én értük engesztelő áldozat, én Uram és én Istenem! Én Uram és én mindenem! — Minő misszió lesz így a vakációnk! A nép megvalósulva fogja látni bennünk a kispapról és papról alkotott eszményképét, kit angyalnak képzel; a papok lelkében pedig feléled a gondterhes élet, a csalódások folytán elalélt idealizmus. Egy öreg plébános panaszkolta: Vártam örömmel a kispapunkat... Azt hittem, magával hozza az Isten kertjének illatát, reméltem, hogy bennem is felkelti a, sajnos, megfogyatkozott buzgóságot. És bizony vérzett a szívem, mikor azt kellett tapasztalnom, hogy az illetőben nyoma sincs a buzgóságnak. Ellenben lépten-nyomon tanuságot tesz világiasságáról és közönyösségéről... Ez csak egy vélemény a sok közül! — Ezzel ellenkező véleményt kiválthatni, kelle igazibb öröm? — Aztán mindennap ugyanaz legyen a vágyunk, a törekvésünk: Isten békéjét, mely meghalad minden értelmet, amelynek édességéről fogalmuk sincs azoknak, akik hamis örömeiket kergetnek, megőrizni szívünkben és elménkben. Ezért tartsunk napirendet, ezért elmélkedjünk naponta, ezért fékezzük az érzékeinket, ezért járuljunk gyakran szentáldozáshoz, ezért végezzük hűségesen heti szentgyónásunkat, ezért legyünk a jópéldaadás apostolai, ezért éljünk elvonultan, ezért mondjunk le minden hamis örömről... Ez pótolni fog mindent, ez méltó jutalom lesz minden áldozatért. — Ó,

mily boldogság, ó, mily öröm érezni egész nap és megállapítani este a lelkiismeretvizsgálásban: küzdöttem, sokról lemondtam, de Krisztus békéje a szívemben örvendez...

A vakáció végének öröme. — Még egyet fontoljunk meg! Mikor örülni akarunk a vakációban, ne feledjük azt sem, hogy a vakációnak vége lesz... Ha igazi örömmel telítjük vakációnkat, akkor a vége lesz a legnagyobb öröm: a győző öröme. Nem az elesett bánkódása! Te Deum és nem mea culpa! Akkor a szemináriumba való bevonulásunk nem vezeklésre való bevonulás, hanem örvendező új megindulás lesz az Isten hegyére. Új megindulás az Isten hegyére, amerre nem a fájó és vádló reminiszenciák szattyakos hada fog kísérni, hanem az Isten békéjében eltöltött napok emlékeit összegyűjtő és velünk örvendező őrangyalunk. Lelkünkben pedig szólni fog az ének: „Örvendeztem, mikor azt mondták nekem: Az Úr házába megyünk...” (Zs. 121, 1.)

Hogy pedig kitartók és erők legyünk ezeknek az igazi örömöknek és a belőlük fakadó vakációvégi legnagyobb örömmek munkálásában, ne feledjük Krisztus intelmét: „Nálam nélkül semmit sem tehettek.” (Jn. 15, 5.) — Soha sincs olyan nagy szükségünk a kegyelem forrásaira: a szentgyónásra és a szentáldozásra, mint vakációban. Az előbbinek legyen minden héten határozott napja, az utóbbi legyen a mi lelkünk mindennapi kenyere. Ne hagyjuk éhezni a lelkünket! De ne csak Krisztus intelmét ne feledjük, hanem saját magunkat sem! Saját magunkat sem! Ez azt jelenti, hogy sohasé érezzük biztonságban magunkat, mert akkor vagyunk a legnagyobb veszélyben, amikor a legnagyobb biztonságban érezzük magunkat. Azért akár egyedül vagyunk, akár társaságban, akár otthon maradunk, akár valahová indulunk, gondoljunk saját magunkra s arra, hogy a legnagyobb ellenségünk tulajdonképpen bennünk van. Az óvatosság sok kísértéstől és a bűntől is megóv. Tűzvész sohasem támadna a szikrából, ha nem feledkeznénk meg róla...

Igy menjünk minden vakációba!

A szemináriumok kápolnájába évközben behallatszik a ház minden zaja, minden kiáltás, minden muzsika... Ha a muzsika profán melódia, zavarja az Eucharisztia világának áhítatát. Ha ellenben a muzsika szép, komoly, emelkedett melódiában szűrődik be a kápolnába, fokozza az imádás áhítatát. — Az életünk muzsikáját odakint, meghallja idebenn az Eucharisztikus Isten. Vigyázzunk, nehogy hitvány dzseszmuzsika legyen az Jézus Szívének győtrő fájdmára. — Le-

gyen odakinn életünk muzsikája angyalok muzsikája, Jézus Szívének idebenn édes vigasztalására.

REND ÉS KORLÁTOK

A rend célja. — Ahol tervszerű munka folyik, ahol élet és haladás van, ott mindenütt van rend, van rendszer. — A gép munkája a kerekek, a csavarok rendszeres elhelyezésén épül; szervezetünk élete az idegrendszer harmonikus munkáján múlik; a kultúra haladása a társadalmi tényezők rendszeres együttműködéséből tevődik össze.

Ahol felbomlik a rend, a rendszer, ott megáll a munka, megáll az élet, megáll a haladás. Kiveszek egy csavart a repülőgép szerkezetéből, egyszerre összekuszálódnak a kerekek, és lesz motorrobbanás. Valaki megrontja, tönkreteszi rendetlen életmóddal az idegrendszerét, felbomlik az, és lesz belőle tehetetlen élet, lesz belőle téboly és örület. — Felforgatják a társadalom rendjét, pár nap alatt halomradülhet és elpusztulhat, amit évszázadok alkottak, és lesz kultúrát romboló forradalom.

A rend tehát nem akadályozza, nem, hanem biztosítja, és elősegíti a munkát, az életet, a haladást.

És ez nemcsak a fizikai rendben van így, hanem a metafizikai rendben is, sőt a lelki életben is.

A rend, a rendszer az egész teremtés elve. A Szentlélek maga mondja: „Te mindent mérték, szám és súly szerint rendeztél.” (Bölcs. 11, 21.) Ez az elv érvényesül a harmat lecsapódásában, a kristály kikristályosodásában, a sejtek szaporodásában, az értelem logikájában, az élet fejlődésében és a kinyilatkoztatás törvényeiben. Tehát az Isten tervét rontjuk meg, valahányszor ezen elv, a rend elve ellen vétünk.

A rend elvének feladása mindenütt kockázattal jár: a gépben épügy, mint az egyéni vagy társadalmi életben. De sehol sem kockáztat olyan nagy értékeket, mint a lelkiéletben, ahol végtelen értékű kegyelmek, krisztusi erények, halhatatlan lelkek mennek ezen kockázat miatt veszendőbe. — Ez a kockázat pedig beáll a lelkiéletben mindig, valahányszor valaki könnyelműségből, vagy rosszindulatból elmulasztja, megveti azokat a sarkalatos szabályokat, amelyek a lelkiélet szisztémáját képezik, amelyek nélkül nem lehet lelkiéletet élni, amint nem lehet a betűk ismerete nélkül olvasni.

A lelkiélet rendszere, szabályai és törvényei — igaz —

korlátot vonnak a lélek élete elé. Meghatározzák: ezt és ne amazt; itt és ne ott; ekkor és ne majd; eddig és ne tovább. — De mint általában a rend, úgy ezek a szabályok sem akadályozni, hanem biztosítani, védeni, segíteni, fokozni vannak hivatva a lelki életet. Avagy az, aki épelméjű, fog-e panaszkodni az örvény elé emelt korlát miatt, és le fogja-e azt dönteni csak azért, mert megóv az örvénybe bukástól? Úgy-e nem? — Pedig ilyen örvény elé vont korlátok a lelkiélet szabályai is: korlátozzák a szabadságot, de csak azért, hogy ne legyen belőle szabadosság, ne legyen belőle bukás — örvénybehullás.

A lelkiélet útja és a napirend. — A lelkiélet útja nem lankás síkon vezető, pázsitos út, hanem meredek csúcsokra emelkedő szerpentin. Vannak rajta sziklatorlaszok, melyeket el kell görgetni: bűn, kétely, kísértés, aggály, bizalmatlanság. Kanyarulatainál örvények tátonganak, melyekbe nem szabad beleszédülni: lanyhaság és túlzás; önfejlés és állhatatlanság; kicsinyesség és érzelgősség. Mindmegannyi örvény! Korlát nélkül ó, be sokan behullanának! Azért örüljünk minden szabálynak, amely korlátot emel az örvények elé.

A lelkiélet rendszerének szabályai közül a legáltalánosabb, a leggyakrabban alkalmazásra kerülő és így a legaktuálisabb is a napirend, amely, helyesen értelmezve, korlátot emel az élet napközbeni örvényei elé... Erről könnyen meggyőződhetünk, ha visszagondolunk eddigi tapasztalatainkra! — Kik haladtak? Kik tőkéletesedtek? Kik tekinthetnek vissza szép szellemi és lelki eredményekre? Azok, akik nem lépték át a napirend korlátaikat; akik isteni útjelzést láttak abban, s aszerint mentek, és haladtak, és emelkedtek. — Kérdem továbbá, kik maradtak el, kik fogyatkoztak meg a kezdet buzgóságában, kik zárják az elmúló éveket nagy szellemi és lelki deficittel? Azok, akik megvetették a napirend korlátaikat, akik „nagyfiús”, de nem férfias fölényeskedéssel megszegték, esetleg nevetség tárgyává is tették a silentiumot, amelyen keresztül pedig a Szentlélek szól a lélekhez; a cellalátogatást, amelyben pedig rendszerint meg szokták szomorítani a Szentlelket: azok, akik a napirend isteni útjelzése helyett a saját hangulatuk és szenvedélyük útjelzését követték...

A napirend a vakációban. — Ne gondoljuk azonban, hogy a napirend a szeminárium rendje. Nem! A napirend a lelkiélet rendje. Reá szükségünk van mindenütt, ahol lelki-

élet van, ahol lelkiéletet akarnak élni. Tehát a vakáció sem lehet napirend nélkül. — Az igaz, hogy vakációban nem lehet óráról-órára pontosan megállapítani a napirendet, mivel a körülmények vakációban változnak. De milyen lelkiélet lesz ott a vakációban, ahol a körülmények uralkodnak? ott, ahol a lélek a körülmények rabszolgája? — Ha nem is lehet a vakációban óráról-órára pontosan megállapítani a napirendet, de napirendünkben előre pontosan meg kell állapítani a lefekvés és felkelés idejét; azt, hogy mikor elmélkedem, mikor hallgatok szentmisét, mikor megyek adorálni, mikor végzek lelkiolvasmányt, lelkiismeretvizsgálatot. És az így megállapított napirendet úgy kell betartani, mintha maga az Isten írta volna elém „kötéltáblára”... Ha vakációban nem lesz ilyen értelmű napirendünk, és nem tartjuk be azt lelkiismeretesen, elvesz a vakációnk, elvesznek gondosan gyűjtött lelkiértékeink.

A pannonhalmi apátság híres ebédlőjének a fala tele van festve mély élettapasztalatokat szemléltető szimbolumokkal. Az egyik ablakmélyedésben látható egy hordó, abroncsai lehulltak, miértis tartalma szertefolyt. A kép alá magyarázatul oda van írva: „Libertate periiit.” — Belepusztult a szabadságába! — Így jár mindenki, aki leveti magáról a szabályok abroncsát! Így fog járni az a klerikus is, aki vakációjában nem tart napirendet: libertate peribit... Az ilyen szabadságban elveszett klerikusokból lesznek aztán vakációban rádiócsöszök, pletykavadászok, plébánia körüli mindenesek, házi-barátok, regényakrobaták és kiránduló mániákusok... Libertate perierunt!

A vakációra tehát készülni kell! — Krisztus levitái a vakáció kezdetével elhagyják a szemináriumot, és hazamennek... Egyesek talán a nem szeretett szemináriumból a szeretett világba, mások a megszeretett szemináriumból a megszentelendő világba. — A szemináriumot itt hagyják, de a szeminárium szellemét vigyék magukkal mindenüvé, mint csiga a házát. A szeminárium szellemét, azt, amelyet a szeminárium mint lelkiház, mint a rend, a béke, az Isten háza képvisel, amely szent, és amelyben boldog minden Jézust igazán szerető, áldozatos lélek...

A szemináriumból eltávozás előtt azonban meg kell állapítani fenti értelemben a napirendet, szépen, lelkiismeretesen, a lelkük és Krisztus szeretetétől indítva, és ezt a napirendet ajánlják fel Jézus Szent Szívének viszonzásul mindazért, amit egész éven át Tőle kaptak.

Készítsék el, és ajánlják fel Jézus Szent Szívének vakációi napirendüket, hogy legyen a vakáció minden változatában lelki életünknek szilárd, biztos alapja. — Régi kőfalakon lehet látni a kövek közül kinőtt cserjét. Mikor vihar dühöng a fal mentén, belekap a cserjébe is, tépi, rázza, de kitépni nem tudja, mert sziklába, kőbe mélyedt a gyökere... Ilyen erős lesz a mi lelkünk is a vakáció minden veszélye között, ha biztos sziklába szilárd alapot biztosítunk számára a napi-rendben.

Készítsék el, és ajánlják fel Jézus Szent Szívének vakációi napirendüket azzal a lelkülettel, hűséggel és őszinteséggel, amellyel a szerető jegyes adja jegyesének szeretete zálogát. Pompeo Batoninak van egy Jézus Szívét ábrázoló képe, és ennek a képnek igen érdekes a története. A kép 1763 körül készült. Batoni sokat elmélkedett az Üdvözítő méltó elképzelésén, de csak nem sikerült elképzelnie. A jámbor művész sokat imádkozott ihletért! Egy napon, midőn gondolatokba mélyedve Róma utcáin járt, találkozott egy koldussal, ki tőle alamizsnát kért. A szegény koldus külseje feltűnően meggyerő volt. Arcán a fájdalom és szelídség sajátos vonása ült. A művész erszénye után nyult, hogy egy skudót adjon neki, bár épen maga is pénzsűkében volt. A koldus telve örömmel szorítá bal kezét szívére, jobb kezét pedig az alamizsna után nyújtá... Ebben a pillanatban hirtelen felvillant a művész lelkében a gondolat: az Üdvözítő éppen így koldul az embereknél szeretetért, és a legtöbbjénél csak hálálanságot kap... Hazasietett, és vászonra vetette, amit ebben a pillanatban látott. — Midőn elhagyják Krisztus levitái a szemináriumot, gondoljanak az Üdvözítő szeretetet kolduló Szent Szívére! Adják Neki szeretetük zálogául vakációi napirendüket, vakációi elhatározásaikat. És ha vakációban meg akarnák szegni jó elhatározásaikat, ha vissza akarnák vonni, amit Jézusnak így odaadtak, gondoljanak a hálálanságra, amivel fájdalmat okoznának Jézus Szent Szívének, fájdalmat viszonzásul mindazért, amit Tőle kaptak...

A VAKÁCIÓ ÉDESANYJA

A pap és Mária. — Minden szívnek van ajtaja, amelyen keresztül jó vagy rossz vehet lakást benne. A szív ajtaja a különféle egyéni hajlandóságok... Ezért fontos, ki áll őrt szívünk ajtajában. Ha a pap szívének ajtajában nem a Szűz-

anya áll őrt, a pap könnyen, sőt biztosan — a tapasztalat ezt bizonyítja — meg fog feledkezni életének missziójáról. A papot nemcsak a krisztusi kegyelmek hivatalnokának küldi Isten az emberek közé: hogy száján keresztül szóljon az evangélium, az igazság; hogy kezén keresztül áradjon a kegyelem, és szentségi kapcsolatokat hozzon létre Isten és a lelkek között; nem, hanem küldi azért is, hogy legyen az emberek között megtestesült, élő eszmény — ideálember — alter Christus —, mint volt Krisztus, akinek látása megkönynyíti a hitet, az igazságot, az evangéliumot. Sőt ez az utóbbi missziója annyira lényeges, hogy csak akkor lehet a kegyelmek eredményes „hivatalnoka”, ha ideálember lesz.

A pap azonban bármennyire is ideálember, mégis ember, lélekből, de testben élő ember, aki nem mehet ki a világból, akinek az oltáron kell állnia, de az oltárhoz a világon keresztül kell lépnie: „Introibo ad altare Dei...” A világban pedig az oltárhoz lépő pap elé gyakran tárul a herakleszi válaszut: az eszmény komolyságával és követelményeivel szemben a hitványság könnyelműsége és lelkiismeretlen megalkuvásai... A papnak éppen ezért finom eligazodó képességgel kell bírnia, nehogy eltévedve a választutakon, elkésve vagy megtépázva vagy besározva érkezzék az oltárhoz: ad Deum, qui laetificat iuventutem eius...

Ebben az eligazodásban a pap — mint ideálember — nem mellőzheti Máriát, úgy hogy Mária nélkül szinte lehetetlen ideálisnak maradnia. — Ebből a szempontból Mária a papra nézve már nemcsak égi jó anya, nemcsak könyörgő mindenhatóság, ki Istennél mindent megtehet, hanem az ideális nő is, akire a pap — mint férfi — ideálisan tekinthet, akinél a riasztó képektől és vágyaktól üzetve, menedéket talál; akinek közelében megtisztul, átszellemül, és megdicsőül.

Ha a pap így megtalálja Máriában az ideális nőt, akkor ideális férfi maradhat, mert akkor nem fenyegeti többé veszély a nő — mint nő — részéről, nem, mert Márián keresztül fog gondolkodni minden nőről.

A pap és a nő. — A papi élet — az oltár magaslatát járó élet legnagyobb veszélye a nő. A francia „Ou est la femme?” — „Cherchez la femme!” a papi aposztáziák és papi élettragédiák kilencvenkilenc százalékában mindig igaznak bizonyult. Rendesen akkor kezd beszélni, és panaszkodni a pap kiábrándulásról egyházból, evangéliumból, Krisztusból; akkor kezd problematizálni egyházreformokról; akkor kezdi feladni lelki értékeit; akkor nem talál többé vigaszt a lelki

élet krisztusi szépségeiben, midőn lelki szemei elől eltakarja a krisztusi láthatárt valaki nő. Ha aztán megnyugszik ebben, ha nem távolítja el a tiszta látás eme akadályát: ha Évára hallgat Isten helyett — rövidesen elveszti paradicsomát, a tiltott fa gyümölcse által... És miért így? Miért? Nagy kérdés, sok feleletet lehet rá adni, de csak egy értelmes felelet lehet: **a pap sorsa nem lehet a nő!** A papnak az ilyen tragédiákon és lélekzuhanásokon keresztül kell belátnia, hogy neki máskép kell igazodnia a nővel szemben, mint ahogy a férfiak szoktak; hogy neki fel kell szabadítania magát a nő hatása alól.

A Máriában eszményt talált pap Márián keresztül fog gondolkodni minden nőről, azért minden nőben tisztelni fogja Máriát, de félni fog Évától is.

Máriás eligazodás. — A nőben tisztelni Máriát, de félni Évától is! Ez legyen a mi világban való eligazodásunk Máriás megsegítése! Minden nőben tiszteljük Máriát. — Felszabadítani magunkat a nő hatása alól, nem jelenti a nő lebecsülését. A nő lebecsülése soha sem volt az ideális férfi jellemvonása. Ha egy társaságban kétértelmű viccekkel, izléstelen jelzőkkel beszélnek a nőről, ez biztos jele annak, hogy ott a lelkek nem ideálisak, hogy ott a tisztaság vagy nagyon gyenge lábön áll, vagy már sokszor elbukott. — Az ideális, a tiszta férfi, különösen a pap, nem mer így beszélni, így gondolkozni a nőről, mert eszébe jut Mária.

Minden nőben félnünk kell Évától is. — Bármennyire is tiszteljük a nőben Máriát, nem szabad elfelednünk Évát. A nő természetszerűleg hódítani, hatni akar. Ennek a célnak szolgálatában aztán felhasználja egész fegyvertárát: szépségét, kellemeit, a hízelgést, a ravaszságát és néha eladja legnagyobb értékeit is. És ebből a szempontból Éva lehet minden nő, még akkor is, ha a „lemondás köntösében” jár...

Eme kettős alapelv szerint igazodjunk a nőekkel szemben mindig, egész papi életünkön keresztül — **a vakációban is.** Ennek az alapelvnek érvényesülnie kell **elsősorban külső viselkedésünkben.** — A pap, a kispap nem vehet példát a nőekkel szemben való viselkedésében a világ fiaitól: a zsúrfiúktól és parkettáncosoktól, vagy a strandok pörköltbőrű, és méginkább pörkölt lelkű lovagjaitól... Nekünk nincs szükségünk a világ fiainak etikettjére. Van nekünk sajátos etikettünk: a Szentek etikettje, a Szent Alajosok, a Szent Imrék etikettje. Erre legyünk büszkék, olyan büszkék, hogy észre se vegyünk, ha érte megmosolyognak a hozzá nem értő üres-

lelkü világiak. **A Szentek etikettje** pedig azt kívánja, hogy fékezzük az érzékeinket, főleg a szemeinket a nőekkel szemben. „Mondom nektek, hogy mindaz, aki asszonyra néz, hogy őt megkívánja, már házasságtörést követett el vele szívében” — mondja az Üdvözítő. (Mt. 5, 28.) Szent Alajos még a saját édesanyja arcába sem nézett. Nem azért, mert nem mert, hanem mert nem akart! — Mert nem akart! — Érzük-e ebben a tiszta lélek acélos villogását?

A Szentek etikettje azt kívánja, hogy ne akarjunk soha valaki nőnek bizalmasa lenni. „Ne légy valaki nőnek bizalmas barátja, hanem valamennyi nőt ajánlj fel Istennek” — mondja Kempis Tamás. Az ilyen bizalmaskodás a megtiszteltetés jelmezében szokott belépni, és az érzékiség durva könnyösében szokott távozni.

A Szentek etikettje nem ismeri az udvarlást. Az udvarlásban mindig sok az önámítás és a hazugság. A virágos szavak alatt sok a penészes gondolat és a békanyálás érzelm. Azért torzulan bele kölcsonösen az udvarló lelkek: az is, aki udvarol, az is, akinek udvarolnak. Azért olyan siralmasan szomorú és nevetségesen groteszk látvány, midőn egy pap, egy kispap, aki hivatta volna igazságban képviselni a tisztult gondolatokat és érzelmeket, szédült pilleként hajlong, gesztikulál és szépeleg egy nő körül.

A Szentek etikettjét azonban csak az lesz képes betartani, aki kerüli az alkalmakat annak megszegésére, és kerüli a női ismeretségeket, kerüli a női társaságot. Főleg pedig akkor leszünk képesek betartani, ha benső gondolkodásunkban és egész lelkületünkben érvényesülni fog a Máriás-alapelv: minden nőben tisztelni Máriát, de félni Évától is. — A legtöbb pap és kispap azáltal lesz félszeg vagy inkorrekt a nőkkel szemben, és azért kerül veszélyes helyzetekbe, mert elfeledkezik róla, hogy ő pap, hogy ő az Isten legátusa, és csak férfi lesz a nővel szemben, a nő pedig Éva lesz Ádámmal szemben... Ez a hirtelen átváltozás, amely mindig hasonló ahhoz az esethez, mikor a színész kizökken szerepéből, bizonyítja, hogy az illető pap, az illető kispap lelkében es mentalitásában sem a hivatás, sem a lelkiélet nem vert gyökeret; nem élet az, csak alakítás; úgy is mondhatnám, hogy alakoskodás... Ha az én lelkemben és gondolkodásomban élet a hivatás, élet a lelkiélet, akkor nem feledkezem meg soha arról, hogy „Isten küldetésében járunk” (II. Kor. 5, 20.) és érvényesíteni fogom ezt az öntudatomat akkor is, ha Mária, — akkor is ha Évaként lép elem valaki nő... Ha az

Isten követségének tudatában fogunk fellépni, beszélni a nővel szemben; ha vele szemben nem mint férfi a nővel, hanem mint pap a Krisztus vérén megváltott lélekkel szemben fogunk állni, a nő soha sem fog merni Éva szerepére vállalkozni velünk szemben — nem, **mert tisztelni fog minket.**

Az Isten angyalát küldötte Máriához: „Küldetett az angyal...” És az angyal köszöntötte Őt: „Udvözlégy Mária!” — Az Isten többé már nem küld angyalt Máriához, csak Mária küld az emberekhez. És Mária nem az égből, hanem a földről küldi angyalait. Maga köré toborozza a kegyelem varázsával az ideális lelkű ifjakat; szívüket, lelküket eltölti a szépség, a lélek szerelmével és aztán küldi őket a világba, az emberek közé: menjetek, ti láttátok a titkot, láttátok, **hog lehet emberi testben angyali életet élni; menjetek** és mint fehér szárnyas angyalok életetek példájával hirdessétek az Igét, aki testté lesz mindenütt, ahol a lélek diadalmaskodik a test felett... Menjünk Mária angyalaiként a világba: „Missus est angelus”, legyünk eszményi emberek, és amerre járunk, hangozzék életünkön keresztül: Ave Maria!

MITŐL FÉLEK A VAKÁCIÓBAN?

Cél a vakációban. — „Mim van az égben, és mit keresek a földön, ha nem Téged szívem Istene, én' örök örökségem.” — Minden szemináriumi év a kispapi lelkek tökéletesedésén, megszentülésén dolgozik, azon, hogy Krisztus jövőbeli papjai megszabadulva az emberi bűnöktől és tökéletlenségektől, Istennel egyesülve éljenek... Minden szemináriumi év végén éppen azért komoly kérdés: mi valósult meg ennek a magasztos munkának nyomán, és — mi fog belőle megmaradni a vakációban? Az élet poros útján mi lesz az életideálból? — Eszembe jut Gerhart Hauptmann legendája az „Elsüllyedt harangról”... Lenn a völgyek csendes ölén jámbor hívő nemzedék dicséri az igaz Istent. Fenn a sűrű erdők mélyén utolsó erőfeszítéseit végzi a kiszorított pogányság. A völgyi lakók között élt Henrik mester is. Az igaz hit szálás előharcosa: a híres harangöntő mester. — Elhatározta, hogy az igaz Isten dicsőségére egy olyan harangot önt, amelyet még nem öntött, és azt majd a pogányok hegyén fogja megkongatni. — Elkészült a harang, megindult az ünnepi menet ki a völgyből, fel a hegyre, sűrű erdők utain; már-már elérték a csúcst, ahova a harangot tervezték, ekkor

azonban az erdő fái közül előtört az elrejtőzött pogányság és letaszították kocsistól a remekbe-öntött harangot... A harang legördült a hegyről, le a tó fenekére, Henrik mester pedig összetört testtel, de még inkább összetört lélekkel ott maradt a kocsi romjai alatt. Úgy érezte, hogy minden hiába volt, hogy a haranggal együtt elvesztette hitét is... Ekkor jött hozzá a pogányság csábos sziréne, körülhízelegte, csodás füvekkel sebeit bekötözte... Ő pedig úgy érezte, hogy új életet talált; hogy nem volt igaza, míg a csendes völgyek szigorú erkölcei szerint élt; — fenn a szabad csúcsokon van az élet, és követte a szirént. Pogány lett! De boldog sohasem lett: — amerre járt nappal, és ha elaludt éjjel, a lelkében mindenütt visszhangzott az elsüllyedt harang síró, panaszos hangja...

Az elsüllyedt harang legendája mintha a vakációhoz akarna tanulsággal szolgálni. A szeminárium csendes falai között a világ pogányságának erdőitől környezve, harangot öntögetnek: — a tiszta erényekkel ékes életszentség harangját, hogy a szemináriumból kimenne, megszólaltassák a világ pogányságával szemben nagy ébresztőül, hitre, erényre, tisztaságra hivatgatóul. — Mikor évvégén a világba való kimenetel elérkezik, jogos az aggodalom: nem lesznek-e Krisztus levitái közül többen Henrik mesterré? Nem fogja-e egyesek lelkének remekbe öntött harangját izapos tó fenekére taszítani a világ pogánysága? Nem lesz-e belőlük összetört lélek; csábos szirének után induló lélek; az elsüllyedt harang síró szavától kísért boldogtalan lélek? — Milyen szomorú volna ez!

Hogy az elsüllyedt harang szomorú legendája ne ismétlődjék meg vakációnkban, igyekezzünk helyes fogalmat alkotni magunknak a vakációról, és határozott elvek alapján összeállított programot szerkeszteni hozzá.

Mi a vakáció célja? — Visszatérés a világba? — Ha valaki ezt gondolná, ezzel azt mondaná, hogy nem hagyta el a világot; hogy Krisztus követése neki nem életcélja, csak megélhetés útja. Azért aztán, mint a bérmunkás a déli harangszóra, mihelyt lehet, leteszi a munkát, abba hagyja Krisztusnak reá nézve robotolás számba menő követését.

Mi a vakáció célja? — Szünetelés a lelkiéletben? — Ha valaki azt gondolná, ezzel is azt mondaná, hogy nincs hivatása. — A lelkiélet ugyanis a szent hivatás követelménye. Az a hivatás pedig, amely csak tíz hónapra kötelez, nem hi-

vatás, — alakoskodás, mely együtt nyit és együtt zár a színházakkal.

Mi a vakáció célja? — A vakáció célja csak egy lehet: erőpróba, életmanőver. A szerzetesnek nincs erre szüksége; a szerzetes egész életét a szent szabályok és a szentelt falak oltalma alatt tölti, amelyek védik a világtól, és vezetik önmagával szemben. A világi papnak ellenben a világban kell élnie. Azért meg kell tanulnia a világgal szemben papnak, lelkiembernek maradni, a világban papként élni. — A vakációra épügy szól tehát Krisztus főpapi imája, mint későbbi életünkre: „Nem kérem, hogy vedd el őket a világból, hanem óvd meg őket a gonosztól. — Amint Te küldöttél engem a világba, úgy küldöttem én is őket a világba...” (Jn. 17, 15, 18.) — Ebből a szempontból a vakáció szinte fontosabb, mint a szemináriumban töltött idő. A vakációban győz vagy bukik el a szemináriumi nevelés eszménye; alakul ki vagy torzul el a jövő papi élet, a jövő papi karakter. Azért szent félelemmel tekintsünk a vakációba!

A vakáció veszélyei. — Miként Henrik mester harangjára az erdők pogányai, úgy leselkednek a szemináriumból kiinduló klerikus lelkére is a vakáció veszélyei. — És bizony sok elsüllyedt harang jelzi már a vakációk útját. Ha ezek megszólalhatnának! Ha ezek belesírhatnák a lelkünkbe a meggondolatlanságból, a könnyelműségből, a szabadosságból elvesztett tisztaság, idealizmus, hivatás keserveit, önkéntelenül is gyászénekebe kezdene a lelkünk. Ha nem akarjuk, hogy a mi vakációnk felett is egykor gyászéneket kelljen sírnunk, vigyázzunk a vakáció veszélyeivel szemben.

Az egyik veszély a világ szelleme részéről fenyeget. — A világ szelleme egészen különösen veszélyezteti a szemináriumból kikerült lelket. Nem a kiáltó bűnök képezik a veszélyt. Ezekről visszariad a lelkiismeretvizsgálathoz szokott lélek. A veszély azokban a halkán elszuhanó jelszavakban, finoman simuló hízelgésekben, észrevétlenül csábító példákban van, amelyekkel szemben a szemináriumból kikerült lélek először engedményeket tesz, majd megkedveli őket, a végén pedig feladja értük szigorú elveit. — Itt kezdődik Henrik mester útja a szíréen után a pogányság szabados csúcsai felé.

A másik veszély mindenkit önmaga részéről fenyeget. — A szemináriumból világba lépő lélek a szabadságot akárhányszor függetlenségnek véli. És az emberben akármennyire is felnőtt, ha nem is Nietzsche, — „az örök kamasz” —,

mindig van bizonyos fokú kamaszság, amely szabadosságra tör ott, ahol függetlenséget érez. — Ha aztán az illető ember nem elég okos, azt hiszi, hogy ő a világ közepe, amit gondol, az mind helyes, hogy cselekedetében nem korlátozhatja senki. Ilyen lélektani alapon születnek meg aztán a napirend nélkül való napirendek; a szégyenlős ájtatosságok; az elzalogosított lelkiismeretvizsgálatok; az elvonultságot utcán és zajos kirándulásokon gyakorló kétéltűek; a szemérmetettség homokban lesütkérező anonymusok és egyéb torzszülöttek... Szomorú metamorfózis az igaz Isten völgyeinek nemes, megszentelt vonalai után!

A harmadik veszély, amely nem a legkisebb a papság részéről fenyeget. — A papság mindig azért veszélyes az adott szempontból, mert papságával hibáit igazolja a maguk hibáihoz menstéget keresők előtt. — Így megtörténhetik, hogy a lelkében könnyelműségre, laxismusra, világiasságra hajló klerikus, látva egyes „atyák” sokszor anyagiakban elmerült — kevésbbé lelki életét, hallva „aliter in teoria, aliter in praxi” kopott jelmondatait, amelyekkel már sokkal több bűnt követtek el, mint a káromkodással, felcsap hős utánzóknak, és lesz belőle gyáván elbukott... Szinte nagyobb veszély ez, mint az, amellyel a világ fenyeget, — mert az igazság, az erény hivatott őreivel szemben mindig nehezebb védeni az igazságot és az erényt.

A céltudatos vakáció. — Ezeket a veszélyeket, bár mindnyájunk számára veszélyek maradnak, de valamennyit elkerülheti az, aki céltudatosan indul a vakációba. Ha én erős meggyőződéssé alakítottam magamban, hogy **a vakáció önállóságom próbája a lelkiéletben**, ezzel mint szérummal beoltódtam a vakáció minden fertőzésével szemben. **Immunis leszek a világgal szemben**, mert mindenfelé, amerre járok, nem hasonulni a világhoz, hanem lelkiséggemmel Krisztushoz utat mutatni akarok a világnak. — **Immunis leszek önmagammal szemben.** Ha ugyanis öntudatos és rendszeres lelkiéletet élek, ezen keresztül mindig idejekorán észre fogom venni az alvilág megmozdulásait magamban, fel fogom ismerni, milyen irányból fú a szél, midőn erre vagy arra gondolok, és vágyódom, és — okos leszek, és — torzzá nem leszek. — **Immunis leszek a papsággal szemben is.** — Rendszeres lelkiélet mellett, amely határozott napirend szerint halad, nem fogok mindig a papság körül tanyázni, nem fogom tehát életének esetleges árnyoldalait a csömörlésig figyelgetni. Amennyiben pedig meglátom ezeket, csak jobban be-

látom, hogy lelkiélet nélkül hová jut az Isten-embere... A letűnt liberális kor megmaradt „liberális” papjaival szemben megértéssel kell lennünk éppen a lelkiélet szempontjából. Őket nem úgy nevelték lelkiségre, mint minket! Ha ők azt a nevelést kapták volna, amit mi, bizonyára nívósabbak lettek volna, mint mi. Viszont, ha mi kaptuk volna azt a nevelést, amit ők, talán hitványabbak volnánk, mint azok, akiket annak kell minősítenünk. Könnyű a verebeknek a magasból csiripelni, ha a sasok szárnyán emelkedtek oda! — Erre a megértésre azért is szükségünk van, mert ez nemcsak immunizál a rossz példával szemben, hanem a kellő tiszteletet is megőrzi bennünk a rossz példa dacára is annak adójával szemben...

Legyen így vakációnk önállóságunk diadalmas próbája a lelkiéletben. Akkor nem lesz lelkünkben elsüllyedt harang. Nem, hanem lesz szóló harang, amely az élőket az Isten-szeretet ünnepeire hívja, a holtakat Krisztushoz visszavárja, a kísértések viharait szórja. — Akkor vakáció után nem lesz szükség „convercióra”, csak örvendező „gratiarum actióra”, és lelkünkben nem az elsüllyedt harang panasza fog sírni, hanem győzelmeink ünnepi harangszava fog jubilálni.

Isten azt akarja, hogy így legyen!

AMIKOR NEM FÉLEK A VAKÁCIÓTÓL

A szeretet kötelességei. — „Tégy engem, mint a pecsétgyűrűt, szivedre, mint a pecsétgyűrűt, karodra; mert erős a szerelem, mint a halál...” (Én. 8, 6.) — A szerető jegyes nem akar elválni jegyesétől, mindig vele szeretne lenni. Azért akarja a szeretet pecsétjét rányomni jegyese szívére, jegyese karjára, hogy bármerre megy, bármerre jár, reá gondoljon. — Az összes viszonylatok között a legerősebb, legbensőségesebb az egymást szerető lelkek viszonya. Ahol szeretet fűzi egymáshoz a lelkeket, ott az egyik lélek kitölti a másikat, az egyik a másikban él; egymástól elszakadni a hálaluk volna, mert erős, mint a halál, a szeretet.

Szent hivatásunk is a szeretet viszonylatán nyugszik, — és ha nem a szereteten nyugszik, nem is hivatás. — Sokat vitatkoznak a hivatás kritériumán: mi kell hozzá, mi a lényege, mi az ismertető jele? — Én a Szentek hivatását elemzem, mert az ő hivatásuk kétségtelen, és azt találom, hogy a hivatáshoz nem kell más, mint nagy, őszinte, egész magát,

egész életet odaadó Krisztus-szeretet, mert a hivatás lényege csak szeretet. A lélek megszereti Krisztust, Krisztus szereti a lelket, a lélek megérzi, hogy Krisztus őt magának akarja, és követi hívását. Elhagyja a világot, és azt mondja: „Én a kedvesemé vagyok, s a kedvesem az enyém...” (Én. 6, 2.) — Csak ahol ez a szeretet képezi a hivatás lényegét, lehet számítani holtig tartó és a halálon is győzedelmeskedő hűségre; lehet számítani hivatásnak megfelelő erényekre. — Ahol ez a szeretet képezi a hivatás lényegét, ott a hivatás terhe könnyű, erényei természetesen, igaziak és elevenek, mert a lélek lelkes, lángoló, izzó, és nem érzi az áldozatot. — Ahol nem ez a szeretet képezi a hivatás lényegét, hanem más érdekek, csúnya alakoskodás lesz az élet, a hivatás kötelességei nehéz robotolás, erényei üres alkalmazkodás.

Hivatásunk eme lényegének megfelelőleg ne feledjük egy percig sem, hogy el vagyunk jegyezve Krisztussal, hogy szeretetének csókjával jegyzett el magának, — **hogy kötelességünk a hűség.**

A természetes szeretet rendjében mindig felháborító dolog, ha a jegyes hűtlen lesz jegyeséhez. A megcsalt szeretet hányszor lesz szörnyű tragédiák okozója. — A természetfölötti szeretet rendjében is mindig megrendítő a hűtlenség, és milyen fájdalom lehet a Legszentebb Szívnek, ha szeretetében csalódik. — A prófétáknál megrázó szavakkal panaszkodik népe hűtlensége felett. — Ennek a panasznak összefoglalója a nagypénteki rezponzorium: „Popule meus quid feci tibi? — Responde mihi!” — A csalódott szerető keserve ez a panasz! A kereszt fája pedig a csalódott szeretet önmagát felemészítő véres tragédiája: „Ego te exaltavi, et tu me suspendisti!” — Hogyan lehetnének hűtlenek? Hűtlenségünkkel hogyan fakaszthatnánk panaszt Jézusunk ajkán? — Ha a mi szeretetünkben is csalódna, keresztszenvedése ezzel mintegy megújulna...

Szemináriumi életünk célja a szeretet kötelességeinek megtanulása, a vakáció pedig ezeknek a kötelességeknek begyakorlása. — Ima, elmélkedés, tanulás, aszkézis, — Krisztussal való eljegyzettségünk **természetes** kötelességei. — Ha ugyanis eljegyeztem magamat Krisztussal, Neki kell adnom a szívemet, Vele kell telítenem az elmémet, vagyis szeretnem kell a Vele való társalgást: az imát, az elmélkedést. — Ha eljegyeztem magamat Krisztussal, meg kell ismernem igazságait, egyházát, szentségeit, tehát szeretnem kell a tanulást. — Ha eljegyeztem magamat Krisztussal, meg kell

szüntetnem magamban minden megoszlást Krisztus és a test — Krisztus és a világ között, tehát Krisztus szeretetének a szolgálatába kell állítanom a testemet, az érzéseimet, és emancipálnom kell magamat a világtól, úgyhogy mindenben éppen az ellenkezője legyek, vagyis szeretnem kell az aszkézist. — Mivel pedig ezek a kötelességek Krisztussal való eljegyzetségünkönkből természetsszerűleg folynak, **egész életünkre terjednek.** A szemináriumban tanuljuk, a vakációban önállóan gyakoroljuk, hogy aztán utolsó lehelletünkig teljesíthessük őket.

Ha nem akarjuk hűtlenségünkkel kiváltani Krisztus panasztát, ha nem akarjuk Őt, szeretetében csalódva, újra keresztre juttatni, igyekezzünk Vele való eljegyzetségünk vakációra eső kötelességeit hűségesen teljesíteni. — Legyen napirendünk! Napirendünkben ne a szórakozások után igazodjanak Krisztussal való eljegyzetségünk kötelességei, hanem a szórakozások igazodjanak ezekhez. — Napirendünkben legyen határozott ideje az elmélkedésnek, a szentmisének, a lelkiolvasmánynak, a komoly munkának, a szentséglátogatásnak, a rózsafüzérnek, az esti lelkiismeretvizsgálatnak és az elmélkedési pontok átvételének. És már most gyakoroljuk azt, amin későbbi papi életünkben az elmélkedés fog mulni: **egy félórával előbb kelek fel, hogy elmélkedhessem.** — Az így megállapított napirenden ne változtassunk napközben, este pedig napirendünk alapján vizsgáljuk meg lelkiismeretünket. Ha aztán lelkünk hűtlenségről vádol, tekintsünk a keresztre, lássuk meg Krisztus arcán a szeretetében csalódott jegyes szomorúságát, és másnap legyünk rajta, hogy hűségünkkel estére mosolyt derítsünk szentséges arcára.

A szeretet erényei. — A szeretet nemcsak kötelességeket von maga után, hanem asszimilál is. — Ha valakit szeretek, önkéntelenül is magamévá teszem elveit, szokásait, tulajdonságait. Az egymást szeretők között így alakul ki a belső és külső harmónia — megegyezés. Ha szeretem Krisztust, ha szeretetből eljegyeztem magamat Vele, Hozzá is kell asszimilálnom. A déli népek általában sokkal szebbek, mint az északiak. Szakavatott etnológusok ezt abból magyarázzák, hogy a déli népek jóval előbb krisztiánizálódtak, mint az északiak, és így a krisztusi erények finomító, megnyugtató hatásai előbb érvényesülhettek arcvonásaikon. — Krisztus iránti szeretetünknek tehát ilyen átalakító hatással kell lenni egyéniségünkre, életünkre, mintegy ki kell formálni egész lényünkön Krisztus finom, nyugodt arculatát. Azért gyako-

rolnom kell mindig a krisztusi erényeket. És mikor van ezekre inkább szükség, mint éppen a vakációban, amikor mindenki Krisztus vonásait figyeli rajtunk, és joggal, hisz az Ő iskolájából jöttünk; és amikor Krisztus erényeinek gyakorlása nélkül nem teljesíthetjük iránta való szeretetünk kötelességeit sem.

És vajjon melyek ezek a vakációban gyakorlandó krisztusi erények? — A szeretet erényei Krisztus-szeretetünk erényei: szeretetünk Krisztust utánzó erényei. — **Szeretem a Názáreti Krisztust**, azért vakációban gyakorlom az Ő názáreti erényét: az elvonultságot. Kerüljük a zajos sokadalmat, hogy csendben közel lehessünk Krisztushoz. Aki nem tud egyedül lenni, annak vagy rossz a lelkiismerete, vagy üres a lelke. A tartalmas, Istenszerető lélek sohasem unatkozik. — **Szeretem az alázatos Krisztust**, azért vakációban gyakorlom a szerénységet: beszédünkön, viselkedésünkön ne a világ nemtelen tolakodása és koravén tudálékossága tükrözzék, hanem Krisztus alázatos tartózkodása. — **Szeretem a szűz Krisztust**, azért vakációban gyakorlom a szemérmességet. Akár egyedül vagyunk, akár az emberek, akár férfiak, akár nők között, akár az oltár előtt térdelünk, akár fürdünk, ne a testiség ösztönös neglizsége, ne a világfiainak egymást kísértő naturalizmusa, hanem az istenfiainak átszellemült fegyelemezett-sége legyen karakterünk. — **Szeretem a Vir Dolorumot**, azért vakációban gyakorlom szüntelenül az önmegtágadást. Egész vakációnknak az önmegtágadás legyen a tengelye, különben a „laisser faire, laisser passer” lesz a megrontója. — Alhatnék kedvem szerint, de felkelek önakarta napirendem szerint. Szórakozással tölthetném egész napomat, de én a komoly munkát is akarom. Az étkezésben nem az élvezetet, hanem az Isten szolgálatára szükséges erőgyűjtést keresem csak. Megtagadom szememet a látásban, fülemet a hallásban, tapintásomat a kényelemszeretben, hogy legyek „crucifixus mundo et carni”, — „ecce homo!”

Gyakoroljuk szeretetünk eme Krisztust utánzó erényeit, — ezek képezzék examen particularénk vakációi gyakorlatait. Akkor vakáció végén a Krisztushasonlóság nem szenvedélyektől feldult, elcsúfolt, hanem a tiszta lelkiismeret nyugalmában, a hűségesen megőrzött szeretet finomságában sugárzó arcával térhetünk majd vissza — tovább tanulni Krisztus szeretetét...

A szeretet erényeinek menedékei. — A szeretet kötelességeinek teljesítése, a szeretet erényeinek állandó gyakorlá-

sa nem megy könnyen, nem megy harc nélkül. Erre készülünk el! És ne feledjük, hogy csak „qui legitime certaverit, ipse coronabitur” — „csak az nyer koszorút, aki szabályszerűen versenyez.” (II. Tim. 2, 5.) A szeretet harcában azonban nem vagyunk híján a szeretet menedékeinek sem. Krisztus szeretete megkönnyítendő harcunkat biztosította számunkra ezeket a menedékeket. Melyek ezek? A reverenda, amely mint a szeretet vértje — véd bennünket a világ támadásaival szemben. Nagy oltalom! Azért ne legyen teher számunkra. Oda ne menjünk, ahová reverendában nem mehetünk; úgy ne viselkedjünk, ahogy reverendában nem illik; azt ne tegyük, ami foltot ejt a reverendánkon. — Menedékünk a szentgyónás is. Mindig az, de vakációban fokozottan az. Gyónjunk azért rendszeresen és mindig töredelemmel, s ne feledjük, mily biztos menedék a gyónás erős kísértések idején... Ha így gyónunk, benne mindig meg fog újulni, s új lendületet fog nyerni Krisztus-szeretetünk. — Menedékünk az Eucharisztia is. Hogyne volna az, mikor benne Az él, és Az vár reánk, akit mi szeretünk, akivel mi magunkat eljegyeztük, s aki nemcsak „omne delectamentum”, hanem övé minden hatalom is az égben és a földön... Keressük fel gyakran, és ha nem mehetünk Hozzá, lelkiáldozással szálljunk napközben Eléje. Szentáldozásaink pedig legyenek boldog Vele való találkozások. Úgy áldozunk mindig méltó előkészülettel és hálaadással, — hogy utána több legyen bennünk az élet: életünk legyen és bőségesebben legyen... Ha így velünk lesz az Euharisztikus Isten, ki lehet ellenünk? — Ha így a szeretet kötelességeit teljesítve, a szeretet erényeit gyakoroljuk, a szeretet menedékeit felhasználva élünk a vakációban, nem kell félnünk a vakációtól, sőt örömmel nézhetünk a vakáció elé, ahol, hogy az Apostol szavaival éljünk: meggyökerezve és megalapozva a szeretetben, felfogjuk az összes szentekkel együtt, mi a szélesség és a hosszúság, a magasság és a mélység, és megismerjük Krisztusnak szeretetét is, mely meghaladja a megismerést, s betelünk az Istennek egész teljességével... (Ef. 3, 17—19.)

Igy! — Járjunk a vakációban Kis Szent Teréz énekét zengve:

Égő szereteted hajnali csillagom;
Fényénél nem félek a véstől utamon,
Lobog már vitorlám; lelkem újra éled:
Szeretetből élek!

Éljünk Krisztus szeretetében, s térjünk vissza a vakáció

végén a szemináriumba megerősödve, megnövekedve a szeretetben — diadalmasan.

KEGYELMI KAPCSOLATOK A VAKÁCIÓBAN

A természetes rendben való létünk tulajdonképpen két elégtelen állag összetétele. — Testünk önmagában elégtelen, mert nincs benne életelv, lelkünk is elégtelen önmagában, mert a test nélkül több képességét képtelen kifejteni. A test csak a lélekkel, a lélek csak a testtel együtt egész, de úgy, hogy míg a lélek magában is él, a test a lélek nélkül halott. — A természetes rendben való létünk a test és lélek kapcsolata folytán befejezett egész lesz, de nem lesz befejezett lét. Ha életünk célja elérhető volna a természetes rendben, akkor befejezett éltünkhöz elég volna a test és lélek képességeinek harmonikus kiélése. — Életünk célja azonban nem nyugszik meg a természetes rendben, föléje emelkedik. Mint ahogyan a sas felülemelkedik a völgyek, a hegyek, a csúcsok világán, és kiterjesztett szárnyakkal lebeg, szembenézve a nappal, a magasságok feletti magasban, úgy emelkedik életünk célja a természetfölöttibe, hogy ott, szembenézve minden lét ősokával: Istennel, Benne megnyugodjék... Sőt életünk eme természetfölöttibe emelkedő célja annyira kihat természetes életünkre is, hogy munkálása nélkül nemcsak ebben a természetfölötti, hanem a természetes rendben is boldogtalanok leszünk. A természetfölötti cél mellőzése után jönnek rendszerint a szomorú életvallomások. „Csupa hiúság, minden csak hiúság!” (Préd. 1, 2.) — „Önmagadért remtettél minket, Uram, és nyugtalan a mi szívünk, amíg meg nem nyugszik Benned!” (Szt. Ágoston.)

Természetfölötti célunk, melytől boldogságunk függ, annyira fölöttünk van, hogy a magunk erejéből képtelenek vagyunk hozzá felemelkedni. Sem fizikai, sem szellemi erő nem képes bennünket felemelni a természetfölötti rendbe. Erre egyedül a kegyelem, ez a természetfölöttiből jövő és természetfölöttibe emelő erő képes. Azért ha el akarjuk érni életünk természetfölötti célját, a befejezett létet, keresnünk kell minden igyekezetünkkel, minden körülmények között, minden időben a kegyelmi kapcsolatokat: imában, szentségekben egyaránt.

Csak, ha természetfölötti célunkat szem előtt tartjuk, értjük meg a kegyelmi kapcsolatok fontosságát és azt is,

miért kell nekünk minden áron biztosítanunk, és megvédenünk kegyelmiéletünket.

A kegyelmi kapcsolatok: az ima, a szentségek képezik életünkben azt a kifeszített antennát, amelyen keresztül vesszük a természetfölötti üzeneteit és indításait; az ima, a szentségek gyujtanak bennünk lobogó lángot, amelynek világossága eloszlatja útunkból a természetfölöttit fedő homályt és sötétséget. — Az imán, a szentségeken keresztül szívja életünk magába, miként a fa gyökerén keresztül a talaj termékenységét, a természetfölötti életet adó, életet fokozó erőit. Az imán, a szentségeken keresztül lélezkzik a lelkünk, és töltekezik életünk a természetfölötti magaslatok ózónával... Lenn a völgyekben sok miazmával kevert a levegő, fenn a hegyek csúcsán tiszta, éltető. Ha a kegyelmi kapcsolatokkal szemben igényeinket a minimumra szorítjuk, lenn járunk, ahol a kegyelem ereje sok erőtlenséggel, sok kísértéssel és hűtlenséggel keveredik. Mennél inkább felfokozzuk aztán igényeinket a kegyelmi kapcsolatokkal szemben, annál inkább fenn járunk, ahol a kegyelem ereje ellenállhatatlanul hat, ahol a kegyelem nemcsak megvilágít és indít, hanem magával ragad, diadalmaskodik, és él, él, mint kegyelmiélet, amely nem a vérből, sem a test ösztönéből, sem nem a férfi indulatjából, hanem Istenből ered... (Jn. 1, 13.) Ha aztán oktalanság elvágni az antennát, amely Beethoven szimfóniáit közvetítette; kioltani a lobogó lángot, amely a sötétben botorkálónak újat mutatta; kitépni a gyökeret, amelyen keresztül a viharral dacoló sudárfa szívta erejét; visszafojtani a lélekzetet, amely a tüdőt ózonnal telíti, akkor minden oktalanságnál nagyobb oktalanság elhanyagolni a kegyelmi kapcsolatokat.

A kegyelmi kapcsolatok biztosítóka azonban nemcsak szükséges, hanem nehéz is. — Valahogy úgy vagyunk a kegyelemmel is, mint magával a kegyelem szerzőjével: Krisztussal, — mélység és magasság, völgy és hegy választ el Tőle. — Midőn Keresztelő Szent János elkezdte egyengetni Krisztus útját, kiáltó szó lett a pusztában: „Minden völgy betöltetik, minden hegy és halom megalacsonyíttatik, és a görbék egyenesekké lesznek, és a göröngyösek síma utakká...” (Lk. 3, 5.) Völgyek állják a kegyelem útját is: a bűnök ásta völgyek; hegyek emelkednek a kegyelem elé: a gőg hegyei. — Hogy tehát belekapcsolódhassunk a kegyelembe, ki kell töltenünk ezeket a völgyeket, le kell hordanunk ezeket a hegyeket. De hogyan? — A bűnös, aki lenn

van a völgyben, hogyan fog felemelkedni az Isten hegyeire? — A gőgös, aki maga felett nem akar elismerni mást, hogyan fog leszállni az alázat örvényeibe? — Ha nehéz az inaszkadtnak a Montbalncot megjárni; ha nehéz a szédülőnek örvénybe nézni a nélkül, hogy bele ne szédüljön, akkor még nehezebb a bűn és a gőg akadályain keresztül bekapcsolódni a kegyelembe. — Nehéz, de mégis könnyű! A nehézséget megszüntette maga a kegyelem Ura: Krisztus, a mi Istenünk Szentséges Szívének kinyilatkoztatásával. Ha a bűnös tudja, hogy az Istennek emberi szíve van, már nem félhet Hozzá közeledni: már lesz ereje kinyujtani feléje a kezét, és ez elég, a többit már elintézi az Isten, ki kezénél fogva a bűnöst Szívéhez emeli: Fiam, add nekem a te szívedet! — Ha a gőgös látja a legnagyobb úr, a legfőbbébb lény: az Isten Szívének alázatát, már nem fog szédülni beletekinteni az alázat örvényébe, nem, mert megszegyenül, és le fog szállni az Isten alázas Szívének világosságánál képzelt hegyeinek magasságából az Isten akarata teljesítésének mélységeibe: Tégy velem, amit akarsz, és amit tudsz...! A kegyelmi kapcsolatok biztosítása és ápolása tehát csak ott nincs meg, ahol a bűn és a gőg akadályozza. Viszont a bűn és a gőg csak annyiban akadályozza a kegyelmi kapcsolatokat, amennyiben a lélek nem látja meg az Isten Szívét, és nem indul bizalomra iránta. Igen, mert nem elég csak meglátni az Isten Szívét, hanem bizalomra is kell indulni iránta... A bizalmatlanság általában a lélek és az élet fojtogatója és torzítója. Egyrészt mint vasmarok tartja fogva a lelket, és zárkóztató, félénkké, gyanakvóvá teszi, másrészt pedig kifejleszti benne az alatomosságot, amely, mihelyt kibuvót talál, a maga durva nevetlenségében érvényesül. — A bizalmatlanság ugyanígy, csak még veszélyesebben hat a kegyelmiéletben is. Nem engedi megszólalni a lelket, visszatartja ségélyt kérő kezét, riasztó aggályokkal elidegeníti az Istentől, hogy aztán, mihelyt alkalom kínálkozik rá, kioltsa benne a kegyelem életét... Tehát Jézus Szent Szívének megértése mellett csak a bizalmon, illetve a bizalmatlanságon múlik a kegyelmiélet által természetfölötti célunk boldog elérése.

Mindezt szükséges megfontolnunk! Miért? Mert a szeminárium falai között is csak a kegyelmi kapcsolatok buzgó ápolása mellett biztosíthatjuk természetfölötti célunkat, befejezett létünket, de méginkább a vakációban, ahol sok lehet a bűn ásta völgy és a gőg emelte hegy... Mivel természetfölötti, örök célunkról és boldogságunkról van szó, azért

tartsuk életségünknél mindig, a vakációban is a kegyelmiéletet, a kegyelmi kapcsolat ápolását: imában, szentségekben. Vakációt tarthatunk a tanulásban, a pasztorációban, de nem a lelkiéletben. A lelkiélet, a kegyelmiélet nem holt regula, amely csak addig kötelez, amíg benn-vagyunk a szemináriumban; a lelkiélet, a kegyelmiélet élet-szükséglet, nélküle nem élhetünk sem a szemináriumban, sem kinn a világban, sem húszéves, sem nyolcvanéves korunkban. — Delbrück szerint állítólag pfalzi V. Frigyes „király” „nadrágzsebében hordta a koronáját...” Szegény Frigyes „király!” Bizonyára ezért lett olyan rövid, mindössze 100 napos a királysága. — Igy fog járni az is, aki a nadrágzsebében akarja hordani a vakációja alatt a lelki — a kegyelmiéletet. — Nem lehet szilárd és maradandó az a királyság, amelynek szimbólumát lebecsülik a nadrágzsebig! — Nem lehet szilárd, maradandó az a hivatás, amelynek lényegét, a kegyelmiéletet lebecsülik, nem értékelik, csak akkor élnek, amikor ellenőrzik. Annak, aki a hivatás koronáját: a kegyelmiéletet nadrágzsebben hordja, rövid lesz országlása. Amit épített és amit építettek benne, előbb-utóbb össze fog omolni.

A korona ékesség, a nagyság szimbóluma, ezért viselik a fején. A lelkiélet, a kegyelmiélet is korona, a mi nagyságunk diadémje. Koronázza hát mindig az életünket! — Vakációs elhatározásaink koronája is legyen: a lelkiéletben, a kegyelmiéletben nem akarok vakációt! — Az ifjúság mindig önálló szeretne lenni. Ez vágyainak netovábbja. És igaza van! Az emberi méltóság kívánja ezt, helyes is, csak ne feledje soha, hogy önállóan az fog tudni lenni, aki megtanult engedelmessé válni; aki megtanulta magát megtagadni. Vakációban aztán mindnyájunknak alkalmuk van megmutatni, hogy állnak, az önállóság terén, hogyan tudnak élni a szabadsággal; hogyan tudják a szabadságban megőrizni az elvet, a jót, az erényt, a kegyelmet, az életet. Ki lesz szabados, ki lesz szabad, ki lesz élő, ki lesz halott? — Ki lesz szolga, ki lesz király?

Ajtatossági gyakorlataimból, kegyelmi kapcsolataimból nem hagyok el semmit, mert én élni és uralkodni akarok Jézussal Jézusért.

MÚLÓ ÉVEK BÚCSÚZÓJA

INDEX — VENDÉGSÉG — ÁRNYAK

A jó Isten indexe. — Múlnak az évek! Minden év elmúlik! A szemináriumi évek is! Elmúlt ez is, elmúlik a következő is, mint ahogy elmúlik minden, ami időbeli: ahogy elfolyik a víz, kialszik a fény, elnémul a hang, szertefoszlik az öröm és a bánat, megszűnnek dobogni a szívek... Elhangzott az információ, mint ahogy látni tud az emberi szem, következtetni tud az emberi agy, határozni tud a véges jóakarát. — Lezárultak a vizsgák is, mint ahogy pontot szoktak tenni a mondat után, el szokták könyvelni a bevételt és a kiadást, és adni szoktak valamit a finisbe érkezőknek...

„Aki pedig megítél, az Úr azt!” (I. Kor. 4, 4.) — Az elmúlt év, az elhangzott információ, a lezárult vizsgák csak annyiban értékesek, csak annyiban életértékek, amennyiben az Isten előtt is azok. Azért csak az érdekeljen összegezésünkben bennünket, hogyan látja ezt az évet az Isten: minőnek ismeri Ő a szívünket és lelkünket, a szándékainkat és az erényeinket? Hogyan osztályozza Ő az eredményeinket? — Egyszerűen, mi van írva felőlünk a jó Isten indexébe: Jézus Eucharisztikus Szent Szívébe? — Ami oda van írva, azt Ő nem kívülről látta, nem jelekből következtette, nem kérdésekre adott feleletekre alapozta, hanem a szívünkből tudja, amely annyiszor tárult fel Előtte bizalmas szentséglátogatósokon. annyiszor egyesült az Ővével magunkat átadó szentáldozásokban...

Csak az érdekeljen most, ami a jó Isten indexébe: Jézus Eucharisztikus Szent Szívébe van írva... Mennyi közeledés Feléje imában és munkában, kísértéseken át és győzelemben, vágyban és akarásban! — De vajjon mennyi a tényleges haladás belőle? — Ő látja, és mi is látni fogjuk, ha kioltjuk az önzés füstölgő kanócat, ha kigyújtjuk az alázat transzparensét, és úgy hasonlítjuk össze magunkat és a magunk által elkönyvelt eredményeinket a jó Isten indexével: Jézus Eucharisztikus Szent Szívével...

A nagy Isten vendégsége. — Ha Jézus Eucharisztikus Szent Szíve köré gyűlve nézünk vissza az elmúlt évre, ezt

sajátos vonatkozásban láthatjuk. Úgy látjuk, hogy ez az év és minden szemináriumi év egy hosszú, egész éven át tartó vendégség — a nagy Isten vendégsége: „in quo Cristus sumitur.” — Avagy végeredményben nem azért dolgoztunk és imádkoztunk; nem azért küzdöttünk kísértéseinkkel, és mondtunk le sok mindenről; nem azért túrtunk és engedelmeskedtünk; alázkodtunk meg és szerettünk, hogy nap-nap után nyugodt lelkiismerettel járulhassunk a „sacrum convivium” isteni asztalához? — De mennyire azért! — Csak azért, hogy aztán újult erővel, lelkesebb lélekkel, lángolóbb szeretettel kezdhessük, és folytathassuk az előkészületet reá. — Édes Eucharisztikus Istenünk! Most látjuk csak így búcsúzóul Hozzád símulva, mennyi fény, mennyi hang, mennyi melódia, mennyi szépség, mennyi diadal, mennyi átszellemülés és megdicsőülés áhítatban, önmegtágadásban, türelemben, alázatban, tisztaságban, szeretetben töltötte ki ezt a szemináriumi évet, ezt a te a mi számunkra rendezett, nagy vendégségedet. — Hála, ezer hála! Vakációi életünk legyen érte a Te Deum!

A szemináriumban ennek a nagy vendégségnek vendégei voltunk, a vakációban legyünk életünk Te Deumával másokat is erre a vendégségre toborzó szolgálak, és vigyázzunk, hogy ne legyünk külső sötétségre kivetett vendégek!

Árnyak kíséretében a fény felé. A nagy Isten vendégségében voltak talán a szép melódiák mellett diszsonanciák, a diadalok mellett rendbontások, a megdicsőülések és átszellemülések mellett visszavonások — a fények mellett árnyak is.

De hogyan látja a kék ég napsugaras távlatában szálló sas a mocsár partjáról pislogó békát? vagy a fényt árasztó nap a szunyog vetette árnyat? avagy hogyan hallják az angyalok a bozótban férgen vitatkozó verebek csiripelését? — Így nézzük és dolgozzuk fel mi is vendégségünk fájó emlékeit Krisztus és szent hivatásunk szeretetének magaslatáról!

Ne őrizzük ezeket az emlékeket sajgó tövisekként szívünk és tudatunk, redőiben! Ne szőjünk bele maszatos, fekete fonalakat a kegyelem ragyogó selymébe!

Minden megtermi a maga gyümölcsét: „gyümölcsceikről ismerik meg őket”. (Mt. 1, 10.) — Az árnyék soha sem baj, jobban kiválik a fény. És mi menjünk az árnyak kíséretében bátran, határozottan a fény felé! — Még egy térdreborulás: „Te ergo quaesumus, tuis famulis subveni!” — Még egy csók: cor super cor! — szívünkbe zárva az Eucharisztikus

Istent: „Aeterna fac cum Sanctis tuis in gloria numerari!”
Még egy erős fogadás: „In Te Domine speravi, non confundar in aeternum!”

Az „Ament” vakáció után mondja rá a lelkiismeretünk!

KIVONULÁS HIMNUSZ MELLETT...

A kivonulás. — Az örök Ige, a szeretet isteni Királya, miután övéért megtett mindent, amit csak megtehetett; miután kenyérszín alá rejtve magát, eledelünk lett, és főpapi imájával isteni Szíve rejtett érzelmeinek ezzel a feltárással elbúcsúzott tőlük, elhagyta a coenákulumot, „et hymno dicto... és szenténeket énekelvén, kimenének az Olajfák hegyére...” (Mt. 26, 30.) — Micsoda kivonulás ez! Jézus az élet örök forrása megy a halálba; a kivilágított coenákulumból a sötét éjszakába... Kísérete a hú tanítványok és a megváltás művének fölséges emlékei... Jézus eme coenákulumi kivonulásában látjuk a magunk vakációi kivonulását. Hol voltunk eddig? — Jézus titkainak coenákulumában, ahol minden Jézusról beszélt, ahol minden Jézushoz szólítgatott, ahol Jézus formált minket „Jézussá”... Hová megyünk? — Megyünk vakációra, megyünk haza, de megyünk a világba is, ahol nem világosodik a kegyelem napja, ahol ha nem tanulunk meg a sötétben látni, ha nem mindig Jézust keressük, elveszítjük Őt... Aztán ki kísér minket? — Kísérnek a rokonlelkek, az együttérző pályatársak, de kísérnek szemináriumi életünk emlékei is. Kísér cellánk emlékezete. Azt mondja: emlékszel-e? Tanuja voltam áhíthatódnak és hűségednek: láttam küzdelmeidet, és láttam győzelmeidet, de láttam hűtlenségeidet is. — Ne feledd odakünn, hogy nem én védtelek, hanem imádságos jóakaratom. Amikor imádságos jóakarattal laktál bennem, győztél; amikor hűtlen könnyelműséggel ültél bennem, mindig vesztes lettél, valamiben mindig elbuktál. Vigyázz, odakünn is így lesz! — Kísér a szeminárium emlékezete. Azt mondja: emlékszel, mikor először beléptél kapumon? Mit kerestél? — Ifjú szíved hogyan égett akkor az ideálokért, Jézusért, a lelkekért! Azóta növekedtél, de talán elgyengültél... Azóta tanultál sokat, de talán sokat meg is untál... Azóta sok kegyelmet kaptál, de talán sokat el is játszottál... Ne feledd, hogy szemináriumban voltál, hogy az Isten választott virágának neveltek. Vigyázz, odakünn meg ne tépázzon a zivatar, derékba ne törjön a vihar!

Vigyázz, mert amit a szemináriumban elvesztettél, odakünn meg nem talárod! — Kísér a kápolna emlékezete. Azt mondja: emlékszel? Itt szállt a lelked Isten felé, mikor szép volt, mikor nyugodt, tiszta volt. Itt hallotta az Isten igéjét, amely „áthatóbb minden kétélű kardnál.” (Zsid. 2. 12.) Talán a te lelkedbe is belevágott néha? Itt etted az élet kenyerét napnap után. Talán méltón, talán méltatlanul... Ne feledd, miért imádkoztál, mit hallottál, hogy a sasok kenyere él-tél! Vigyázz, hogy imádságodat odakünn meg ne hazudtold! Vigyázz, mert azzal, amit nem hallottál, mentheted magadat, de az, amit hallottál, megítél! Vigyázz, hogy a sasok kenyereből táplálkozva, odakünn porban fürdő veréb ne légy! — Légy szárnyaló lélek, aki irtózik a portól, a piszoktól, a hitványtól és ezért napsugárba vágyik, és a magasba száll mindig... Ó, Jézus, védj lelkünkbe mindezek emlékezetét!

Himnuszt énekelve... Mialatt Jézus kíséretével kivonult a coenákulumból, himnuszt énekelt: „Szenténeket énekelvén kimenének...” Hogyan volt képes Jézus most énekelni? Most, az elválás órájában, a kísértés előtt? — Miért ne énekelt volna? Ő győzni ment, nem elbukni. Énekét nem kölcsönvette, a lelkéből fakadt az, a lelkét énekelte ki benne... Ha lelkünkben él a győzni vágyó erő, akkor ajkunkon önként himnusz kél. Hazatérésünk, világba vonulásunk legyen ilyen himnuszos kivonulás. — Ha valaki most azért örül, azért szeretne énekelni, mert vágyik a szabadság után; mert örül, hogy ledobhatja a teherként viselt fegyelmet, munkát és aszkézist, annak ajkán hamarosan el fog némulni az ének, és örvendezése megbánásban fog keseregni. — Ha valaki most csak annak örül, és azért énekel, mert nemes szívét feszíti a Jézus iránti szeretet, és vágyik tenni valamit Jézusért, vágyik megmutatni, hogy amint most él a vakációban, úgy fog egykor dolgozni is Jézusért, annak ajkán nem fog soha elnémulni az ének, sőt erősödni fog, tartalmasabb lesz, mert tartalmasabb, erősebb lesz odakünn a lelke, szebb, erényesebb lesz az élete, és az erős lélek, a virágos élet mindig éneklő élet... A mi keresztény őseink csatakiáltása „Jézus” volt; ebben különböztették meg magukat a hujjogató pogányoktól. Ó, Jézus, ki oly sok szépre tanítottál, taníts meg bennünket himnuszodra is, hogy a Te életed öröme töltse ki odakünn a lelkünket, ez zendüljön énekre ajkunkon, és ne a pogány öröm sátáni hujjogása...

Az Olajfák hegyére... A coenákulumból az Olajfák hegyére ment Jézus. Az Olajfák hegye Jézus küzdelmének,

agóniájának helye. Ott vérbe borult szentséges arca, és buzgó imába merült a lelke. Miért ez a vérbeborulás, miért ez az elnyult ima? — Ott az Olajfák hegyén Jézus lelkében viszsztatükrözött a mi agóniánk, a mi küzdelmünk. Láta Jézus minden szenvedésünket és küzdelmünket, látta minden hűségünket és győzelmünket, de minden árulásunkat és bukásunkat is. Ezért a vérveríték, ezért az ima!

A szemináriumi coenakulumból mi is az Olajfák hegyére megyünk, mert küzdeni megyünk. Megyünk megvívni hivatásunk, hűségünk agóniáját! — Odakünn a világban tükrözzék azért lelkünkben a vértverítékezett Jézus agóniáját! Mit szenvedett értünk? — Hogyan bánthatnánk meg újra? — Úgy küzdjünk odakünn, mint Jézus küzdött értünk az Olajfák hegyén: usque ad sanguinem! — A kísértés órájában gondoljunk erre, nehogy ennek elmúltával kénytelenek legyünk látni lelkünkben Jézus vérverítékes arcát, hallani panaszos hangját: Nem tudtál egy órát virrasztani velem... Úgy imádkozzunk odakünn, mint Jézus imádkozott értünk: buzgón, kitartóan, hogy rajta keresztül mi is mindig megkapjuk a megerősítő kegyelem kelyhét. — Ha kitartunk az önmegtagadásos küzdelemben, ha nem lanygulunk el az imában, lelkünkben mindig ragyogni fog Krisztus arca, mint a Táborhegyen, és mi is ragyogó arccal térhetünk vissza ide a mi Táborunkra, hogy szent büszkeséggel mondjuk: Uram, nem egy órát, egy egész vakációt virrasztottam Veled, áldj meg hát a győzedelmes élet áldásával...

AZ EMLÉKEZÉS MÉCSVILÁGÁNÁL

A tiszta búza munkásai. — Minden szemináriumi esztendő utolsó estéje szent, ünnepélyes pillanat, amikor illő ki-gyujtani az emlékezés lobogó mécsesét, és hasznos elvégezni az elmúlt esztendő zárszámadását... Ezen az estén úgy vagyunk, mintha nagy út után határátkörül pihennénk. — Egy év nagy út az időben is, hát még a lelkiéletben! Ezen az estén, az elmúlt év után, mint a gazda a vetését, úgy nézzük az elmúlt év eredményét. Milyen szépen indult az év! Hullott a jó mag, acélos evangéliumi búza! Joggal lehetett remélni belőle ringó kalásztengert, erős istenországot. — De, mint a tiszta búzával történni szokott, csakhamar megjelent a tiszta búza között a konkoly is: széthúzás, elégedetlenkedés, lanyhaság, kedvetlenség, a megfogyatkozás szeretetben,

hűségben, alázatban, engedelmisségben, a kezdet buzgóságában... A jó magból honnan a konkoly? — Honnan? — „Ellenséges ember cselekedte ezt.” (Mt. 13, 26.) — Úgy van! Aki tette, csak ellenség lehetett, csak ember lehetett, akinek rossz volt a szíve, rossz volt a szándéka, aki öröklött vagy szerzett hajlamai folytán megrontója az Isten gondolatainak: ellenséges ember. Ki volt, kik voltak? Nem kell ezt keresni, úgy sem lehet megtalálni. Nem, mert az „ellenséges ember” éjszakában jár mindig: szemben így, titokban amúgy. „Mikor pedig aludtak az emberek, eljőve az ellenség...” (Mt. 13, 26.) De talán ki kellett volna tépni a konkolyt? — Lehetett volna! — De mikor gyakran úgy összenőtt a konkoly a tiszta búzával! — Kár volna a tiszta búzáért. — „Hagyjátok mindkettőt felnőni aratásig!” (Mt. 13, 30.) — Maradjanak! — Hadd maradjanak, tovább úgy sem maradnak, csak az aratásig. Ott aztán, külön kerül ügyis a kettő: a tiszta búza csűrbe, az Isten csűrbe, a konkoly pedig tűzre: „hogy elégessék.” — Istenem, Jézusom, milyen nagy a te türelmed! Miért lennének mi emberek türelmetlenek? — Istenem, Jézusom, de Te mégis büntetni fogsz, mert büntetned kell! — Nem volnál Isten, ha a rosszat megtorlatlanul hagynád. — Ne hagyj megtorlatlanul, de ne engedd, hogy közülünk valaki megtorlásodra szoruljon. Ne! A konkolyhintók se! Ne tudj be nekik bűnül a konkolyhintést! Talán nem is tudják, mit cselekszenek. Világosítsd meg őket, hogy megtudják, hogy megborzadjanak vetésüktől: a lélekrontástól, és legyenek bűnbánatból és szeretetből a tiszta búza munkásai...

Az Isten bárkája. — A határkónél pihenve azonban, nemcsak visszafelé, hanem előre is szoktak nézni. Most, hogy hazamegyünk vakációra, kiürül a szeminárium, amely olyan, mint volt a bibliai bárka — az Isten bárkája. Belegyűjti az Isten azokat, akiket meg akar menteni a világ vízözönétől. — Ezek most az Isten bárkájából szállnak a világ nagy hömpölygő, iszapos, sok mindennel kevert vizei felé... Hol fognak leszállni, hogyan fognak vissza szállni? — Noé bárkájából kiröpült a holló, s nem szállt vissza. A bárkán kívül bő lakomára talált: a nagy vizekben úszó dögtesteken. — Noé bárkájából kiröpült a galamb is, de vissza szállt szájában zöldelő olajggal, mert odakünn a nagy vizeken nem talált magának való fészket, és hűségének jeleként hozta az olajját...

Vigyázzunk, a világ nagy vizei felett ne feledkezzünk meg az Isten bárkájáról, arról, amit az Isten bárkája őrzött,

féltett, ápolt mibennünk! Ne feledkezzünk meg lelkünk hamvasságáról: ne merítsük iszapos vizekbe. De ne feledkezzünk meg életünk felkentségéről sem: rá ne szálljunk a világ dögtesteire; meg ne nyugodjunk abban, ami bűn, ami tökéletlen, ami hitvány, ami mulandó, ami megalkuvás. Bármerre járunk, bármerre szállunk, emelkedjünk csak a világ nagy vizei fölé: én nem vagyok e világból... (Jn. 8, 23.) — Hivatásunk és Isten szeretetünk galambszárnyain szenny ne essék: magunkat szeplőtelenül őrizzük meg e világtól... (Jk. 1, 27.) — Csak arra szolgáljon ez a vakáció, hogy meggyőződjünk róla: nincs odakünn nekünk való fészek, és lelkünkben a meg-edződött, a diadalmasan megvédett hivatás olajágával térjünk vissza ide: az Isten bárkájába — élvezni a békét, melyet a világ nem adhat. (Jn. 14, 27.)

Ó, Uram, mielőtt eltávoznának, akiket Te szeretsz, akiket Te kiválasztottál a világból, kérlek, áldj meg minket az erős élet áldásával, hogy a világban járva, Neked éljünk, hogy a lelkünk fehér maradjon, a szívünkben pedig lobogjon, és ki ne aludjék szereteted tüze. Küldd utánunk szent angyalaidat, hogy a világ útain kőbe ne üssük lábainkat. Küldd utánunk szent angyalaidat, hogy naponként összegyűjtve aranycsészéikben a mi imáink és életünk tömjénét, állandóan szálljon szent trónod elé erényeink áldozati füstje...

Menjünk ezzel az égi kísérettel, és amerre járunk, szemléltessük az eszmét: a Jézus Szent Szíve szerinti, életszent-ségben életet reformáló papság eszméjét.

FELELET A MULT ÉS JOVŐ KÉRDÉSEIRE

Mit mond az elmúlt év? — A vakációra való kivonulás mindig hidépítés is: a múlt és a jövő között. Csak azért fejezzük be mindig a tanévet, hogy erőt gyűjtsünk az új tanév megkezdésére. A vakáció eme hidjának egyik pillérét a múltba, a másikat a jövőbe kell leraknunk. Azért a búcsúzás szent estéjén, mielőtt elbúcsúznánk az elmúlt évtől, nézzünk még egyszer ennek az arcába, figyeljünk az ajkára: mit mond nekünk? — Az elmúlt éven keresztül Krisztus szól hozzánk. Szava bizalmas, komoly emlékeztető. — Tíz hónapon keresztül velem voltatok, én jártam köztetek. Köztetek jártam az ige erejében, naponta lelketekbe szórva az igazság, az erény, az életszentség sursum cordás kegyelmeit, hogy testé legyen bennetek az Ige... Köztetek jártam a megpróbáltatás, a szen-

vedés suhintásaival is. Érezhettétek magatokban is, mily veszélyt arat, aki a testbe vet. Láthattátok az emberi élet márról holnapra bekövetkező consummatum est-jeiben, hogy üdv csak annál fakad, aki a lélekbe vet. A szenvedés, a megpróbáltatás, a halál is csak azért van, hogy lelketek egészen elszakadjon a földiektől, és egészen az enyém és a reátok váró lelkeké legyen... Csak azért volt az elmúlt évben is, hogy teljes legyen bennetek és általatok a megváltás. — Köztetek jártam naponta a kenyérszegésben. O, sacrum convivium! Ó, ha ti csak egy szikráját is éreznétek annak a lángoló szeretetnek, amellyel lelketek után vágyom, és szívetekbe szállok, lángra gyulnátok, és elégnétek a szeretetben. — Ti nem tudjátok soha eléggé viszonzni az én szeretetemet. De legalább ismerjétek fel a kenyérszegésben: „ego sum.” — Én vagyok, a ti Istenetek vár rátok a tabernákulumban, száll szívetekbe minden szentáldozásban, hogy meghaljon bennetek a test, a halál, — feltámadjon a lélek, az élet, és bennetek legyen, és belőletek áradjon másokra is a „feltámadás és az élet”. — Erre emlékezve, be kell látnunk, hogy milyen gazdag egy-egy szemináriumi év. Rakjuk mélyre belé a jövőbe ívelő hídunk multba támaszkodó pillérére. Raktározzuk el tapasztalatait, kegyelmeit lelkünk csüreibe, mert a bő esztendőök alatt gyűjteni kell a szűk esztendőkre... Ezt a csűrbegyűjtést kezdjük el az évvégi hálaadással, és folytassuk a vakáció hálaadásával. Legyen vakációnk az élő élet nagy Te Deuma. — A hála a kegyelem legjobb csűrbegyűjtése, gyűjtés, mert a hála biztosítja számunkra Isten következő kegyelmeit.

Mit várhatunk a jövőtől? — A mult határán a jövőbe kell figyelni! Különösen azoknak kell ezt tenniök, akiknek szent hivatása: építeni a jövőt magunkban és másokban. Márpedig ez a mi hivatásunk! Nem elégedhetünk meg tehát azzal, hogy leraktuk hídunk multba támaszkodó pillérére, le kell raknunk a jövőre támaszkodót is. Mit hozhat a vakáció, mit hoz a jövő? — A jövő a vakációban is, meg azután is mindig az okosság és oktalanság körül dől el. Az oktalan homokra épült háza a jövőben, esetleg már a vakációban, össze fog dőlni. — Homok, állhatatlan, futó homok minden önmegtagadásban meg nem edzett, kicsiben hűtlen, hangulatokból és szentimentalizmusból összetett lélek. Az ilyen lélekben csak addig áll a lelkiélet, a hivatás háza, amíg nem kell viharokkal dacolni. Mihelyt azonban jön a vihar, megindul a vizek árja, a kísértésekkel és nehézségekkel szemben össze-

dől benne minden. — A jövőben, a vakációban is csak az okos sziklára épült háza fog megmaradni. Szikla minden aszkétikus, a kicsiben való hűségben megedzett, akarni tudó, Krisztus szeretetétől áttüzesedett lélek. Az ilyen lélekben állani fog a lelkiélet, a hivatás háza akkor is, ha viharokkal is kell dacolni. Jöhet a kísértések vihara, neki sodrodhat a nehézségek vizeinek árja, az ő házat ki nem kezdheti. Ó, mily boldogok lesznek a jövőben azok, akik okosak voltak a múltban! De mi lesz azokkal, akik okatlanok voltak, akik gyerekek módjára homokban játszottak, mikor komoly férfimunkával sziklára kellett volna építeniök? Mi lesz, Istenem, mi lesz? — Bűnhődés vagy a megbánásból fakadó irgalmas kegyelem lesz az osztályrészük?

Nagy kérdésekre alázatos felelet. — Nagy kérdések ezek! — Élet és halál kérdései! Ilyen nagy kérdésekre mi póremberek, gyarlóságokkal megterhelt lelkek nem felelhetünk a bukni induló Péter önmagába bízó szerénységgel: „Ha mindnyájan megbotránkoznak is tebenned, én meg nem botránkozom soha.” (Mt. 26, 33.) Ilyen nagy kérdésekre mi csak a bukásaira, a tagadásaira emlékező Péter alázatos Istenre hagyatkozásával felelhetünk: „Uram! Te mindent tudsz, Te tudod, hogy szeretlek Téged.” (Jn. 21, 17.) — Miért jöttem volna ide, miért hagytam volna el a világot, ha nem azért, hogy tied legyek egészen, hogy Benned legyőzzem a világot... Azért hiszek Tebenned, ki legyőzted a világot. — Remélek Benned, hogy én is le fogom győzni azt. — Szeretlek, és szeretni foglak, hogy szereteted kiégessen belőlem minden gonosz vágyat, hogy izzóvá tegyen bennem minden szent lelkesedést, hogy szeretetedben erős és hűséges legyek... Az ilyen feleletre nem maradhat el a kegyelem. — Krisztus végigsimít aggódó homlokunkon, és úgy biztat: ne félj! — „Quid ad te?” — Csak kövess engem! — Én előtted járok a vakációban is, és Tu „sequere me!” (Jn. 21, 22.) — Tehát menjünk, ne félve, hanem Krisztusban bízva, Krisztust szeretve, mindenütt csak Krisztus nyomdokaiban. A vakáció első hetében különösen vigyázni kell: merre is vezet a világban Krisztus. A sok keréknyom, a sok állatpatanyom, a sok sáros lábnyom között először nehéz lesz felismerni Krisztus finom, értünk átszegzett lábainak nyomait. — Vigyázzunk, mert ha az első héten eltévedtünk, nem tudom, ráakadunk-e még a helyes útra. — Az első héten legyünk nagyon óvatosak, nagyon hűségesek! A többi hét már könnyebb lesz. — Menjünk szerte az otthonok irányába! Legyen

emelkedett az öntudatunk! Magasztos a mi feladatunk! — Az újra épülő Magyarhaza minden reménye, a szebb magyar jövő minden biztató fénysugara rajtunk is mulik! — Amerre járunk, legyünk mi új remény ébresztői, legyünk szebb jövőt mutató fénysugár! Ezt az öntudatot érvényesítsük minden utunkat álló dekadenciával szemben is! — Menjünk a vakációba a liliomok illatától átitatott lélekkel! Amíg ez az illat tölti ki a lelkünket, addig minden jól van... Őrizzük hát, amerre csak járunk, és vele térjünk vissza a szemináriumba, hogy Krisztus ráismerjen róla választottaira: „Ime, olyan az én fiam illata, mint a telt mező illata, melyet megáldott az Úr.” (Gen. 27, 27.)

Menjünk! — Te pedig édes Jézus, lelkünk szerelmese Istene, őrizd minket, hogy a kincs, melyet lelkünkben hordozunk, meg ne fogyatkozzék. — Égi Anyánk, terítsd felénk oltalmad palástját! Óvjál minket a világ perzselő hevétől, hogy arcunkról le ne süljön a tiszta lelkiismeret rózsás hamva, hogy szívünkben el ne hervadjon a tiszta élet lilioma. — Isten Szentjei és Angyalai járjatok előttünk, és oltalmaztatok minket, hogy győzedelmesen térhessünk vissza az Isten virágoskertjébe örvendezni az Istenben. — Mi csak annyit tehetünk, hogy hűséget fogadunk az Istennek és szent hivatásunknak és egymásért felajánljuk a vakáció minden percét, minden érdemét és minden áldozatát. Csak maradjon tiszta, büntelen, erényekben ékes a lelkünk és Krisztus szeretetében lelkes, lángoló a szívünk.

ESZMÉNYKÉP ÉS AMBICIÓN BÚCSÚZÓUL

Múló és el nem múlt emlékek. A vándor, aki hosszú út után fáradtan megpihen, nem a fáradtság felett búsul, hanem a pihenésnek örül. — Ha egész évi fáradozásaink után megpihenhetünk, mi is örvendezhetünk. — Az isteni Megváltó tanítványai számára időről-időre gondoskodott pihenésről. Az isteni magvetés, az Isten országának építése közben elvitte őket valamely csendes helyre, ahol lélekben, testben felüdvélve, újult erővel folytathatták a megkezdett munkát, haladhattak előre Krisztus követésének meredek útján. Ez a krisztusi szándék teszi indokolttá a mi vakációnkat is. Ebből a szempontból nyugodtan örülhetünk a vakációnak...

Mielőtt azonban megkezdenénk a vakációt, gyorsan pergő filmként pergezzük le lelki szemünk előtt az elmúlt évet...

Kifelé ne részletezzünk semmit, részletezzen mindent a lelki ismeretünk... És miért? — Azért hogy az elmúlt év eseményeiből és tapasztalataiból levonhassuk azt a tanulságot, amiért az isteni Gondviselés mindent irányított és megengedett az elmúlt év folyamán.

Itt az elmúlt év határkövénel, itt a visszaemlékezések lobogó mécsésénél megállapíthatjuk a nagy különbséget a fizikai és morális rossz között, ami az elmúlt év folyamán életünkben felmerült. A fizikai rosszal, ami volt, úgy vagyunk most, mint a tengerész a kiállt viharral. Ami nehéz volt, ami fájt benne, elfeledtük, és jóleső büszkeséggel gondolunk rá, hogy kiálltuk. — A morális rosszal, ami előfordult, már nem így vagyunk. Az most vádol, az most jobban sír lelkünk mélyén, mint akkor, midőn megtörtént. A fizikai rosszat a gonoszlélek mindig nagyobb, súlyosabbnak tünteti fel előttünk, hogy visszariasszon, hogy türelmetlenné tegyen, hogy érdemeinktől megfosszon bennünket. — A morális rosszat ellenben kicsinyíti, szépíti előzőleg, hogy bűnbe döntsön; utána pedig nagyítja azt, hogy elcsüggedszen, s a jóvátételtől visszatartson. — Így lesz a türelmesen kiállt fizikai rosszából fel-emelő emlékezet, az elkövetett morális rosszából pedig féreg, amely meg nem hal; tűz, amely ki nem alszik már itt a földön. — Ne a fizikai, hanem a morális rossztól féljünk tehát a jövőben, és úgy mondjunk az Isten előtt, akit megbántottunk talán nem is egyszer és nem is kissé, mea culpa, hogy acélos, férfias akarattá, nem gyerekes, múltó megindulássá legyen bennünk az elhatározás: Malo mori, quam iterum peccare! — Ez az elhatározás őrizze meg aztán lelkünket a vakációban. Minden reggel, minden este újítsuk fel odakünn ezt az elhatározást, hogy kísértés idején is eszünkbe jusson.

Nem ácsorgás, hanem haladás. — Mikor útrakelünk a vakációba, ugyanakkor az ország minden részéből, mindenfejta iskolájából is megindul a vakációzó ifjúság tarka, élénk, derült sokasága: az örömtől felkorbácsolt fiatal élet hullámozó áradata... A vakációra való indulásnak megvan a maga tónusa. Sajnos, ritkán solemnis! A legtöbbször nem is ferális, hanem triviális! — A legtöbben — s ezek a jobbak közé tartoznak, a „Vén diákból” és a „Ballagásból” merítenek hangulatot. És mi miből merítünk? — A mi hangulatunk nem lehet a vénség hangulata! Akik az élet kenyeréből élnek, s akik az élőkényér szolgálatára készülnek, nem adhatják át magukat soha, tehát vakációban sem, a tespedés, a vegetálás haldoklásának. A lelkes lelkiélet, örök ifjúsága legyen a mi

tónusunk most és a vakációban is! A mi hangulatunk nem lehet a ballagás hangulata! Akik a legfölségebb eszmét, az az Isten országának diadalát tűzték ki életcéllul, azok nem ácsoroghatnak, nem vesztegelhetnek, azoknak haladniok kell, azoknak munkálkodniok kell mindig, a vakációban is, hogy az Isten országa előbbre jusson bennük a krisztusi erényekben, rajtuk keresztül pedig a jópéldaadás által. Tehát nem ácsorogni, hanem haladni! — Vakációban ez olyan indokolt és olyan könnyű, hisz egy egész éven át tapasztaltuk az isteni Szív pazar szeretetét életünkben. Csak élesszük fel, és ápoljuk lelkünkben a hála, a lelkesedés érzelmeit, akkor mi is, mint a Zsoltáros, nem ballagni, ácsorogni, hanem futni fogunk az Isten utain: „Parancsaid útján futok, mert szívemet te bátorítod.” (Zs. 118, 32.) — Ne engedjük tehát a vakációban a lanyhaság által elernyedni a szívünket!

A nagy vezér. — És ki legyen a vakáció folyamán az Isten útján a mi vezérünk? — Minden idők legideálisabb klerikusa: az angyali Szent Alajos! Ő, aki a keresztet nézi, és csak a keresztet nézi, és aki kezében liliumot tart. Szent Alajos a keresztet nézi: a hit igazságai felett elmélkedve élt, hogy életét a hit elvei szerint irányíthassa mindenben. Szent Alajos csak a keresztet nézi: nem hagyta, hogy a világ okossága elvakítsa, és az örökkévalóság perspektíváit előle eltakarja. Sub specie aeternitatis élt! — Szent Alajos kezében liliumot tart. — A hit, az örökkévalóság szemléletében felismerte az igazi értéket, a legnagyobb kultúrát: az erős, szilárd, semmi nehézség, semmi kísértés által le nem győzhető, el nem torzítható, be nem szennyezhető jellem, az angyali tisztaság, a szűzi ártatlanság értékét és kultúráját, és kiküzdötte, megszerezte azt. A kezében tartja! — Ilyen ideálokra van szüksége a mai ifjúságnak. — A mai ifjúság koraérett és sokat tapasztalt ifjúság. Az utolsó évtizedek és évek vihariban nőtt fel. Háború, forradalmak ringatták a bölcsőjét. Nyomor, szenvedés dalolt álmai felett bölcsődalt. — Első tapasztalata a népek, a társadalom közti széthúzás, a becsület, az erény, a hit megfogyatkozásának tapasztalása volt. Az ifjúság mindenfelé megindult vagy megkísérelt szervezkedése, illetve beszerzése pedig azt mutatja, hogy az így felnőtt ifjúság átérzte a mai idők súlyát és felelősségét: kivezető utat keres. A dekadenciával szemben azonban, amely lépten-nyomon útját állja, csak akkor fog tudni célt érni, ha frontot csinál ellene magában és kortársaival egyesülten. Frontot csinálni a dekadenciával szemben hogyan lehet? — Csak

az igazi ideál követésében! De hol találja meg ezt? — A kortársak körében nem találja, és nem állítja eléje senki. Azért a mai ifjúság tudatosan, vagy tudatalatt keres: keresi azt, akit követhet, akiben értékeit nem veszi el, akiben ambíciói kiteljesülnek... És keresésében mily sokszor eltéved! — Esményeiben mily sokszor csalódik! — Legyünk hát segítségére! Vezessük a helyes irányba! Állítsuk eléje az igazi ideált! — Nem elavult Szent, nem elavult ideál Szent Alajos! — A kor, melyben Szent Alajos élt, nagyon hasonló volt a mienkhez. Akkor is felbomlott volt Európa egysége, akkor is forradalmak rázkódtatták meg a társadalmat. Akkor is az új pogányság hódított mindenfelé az ó-kor túlzott kultuszában, az erkölcsök szabadosságában, a gazdagság és élvezet mohó vágyában, a tekintély megingatásában és a gondolkodás féktelen szabadságában. — Ezzel szemben akkor is megindult a katolikus reneszánsz, a katolikus reformáció, amelynek Borromei Szent Károly, Szent Alajos első szentáldozásra való előkészítője, egyik előharcosa volt. Szent Alajos nem öntudatlanul választotta azt az életformát, amelyet választott, hanem azzal a határozott szándékkal, hogy résztvegyen a katolikus társadalom megújulásában. Levelei bizonyítják ezt. Ha Őt követjük odakünn a világban az Isten útján keresztet néző, csak keresztet néző, kezében liliumot tartó szépségében, saját magunkban fogjuk a kivezető utat, az ideált kereső ifjúság elé állítani azt az ideált, amelyet ha követ, a jövő nemzedéknek nem fog kelleni siratni a multat...

Az élet könyvébe beírt nevek. — Az isteni Megváltó nemcsak pihenni vitte tanítványait az alatt a három év alatt, míg előkészítette őket az apostolságra, hanem ki is küldte őket olykor a falvakba, hogy tanítsanak, gyógyítsanak, vigasztaljanak és csodát is műveljenek. — Olyan előgyakorlatféle volt ez számukra az evangélium nagy harcában, mint számunkra a vakáció... Midőn aztán a tanítványok visszatértek az Udvözítőhöz újtaikról, örömmel dicsekedtek Neki, hogy még a démonok is engedelmeskedtek nekik az Ő nevében. (Lk. 10, 17.) — Az Udvözítő szelíden hallgatta, de figyelmeztette is őket, hogy ne ezeknek a külső eredményeknek örüljenek, hanem annak, hogy nevük be van írva az élet könyvébe... (Lk. 10, 20.) — Bármennyire is lángolni fog lelkünkben a hála és lelkesedés, bármennyire is buzgólkodunk majd odakünn az evangélium érdekében, fő örömünk mégis az legyen, hogy nevünk nap-nap után beíródik az élet könyvébe, mint azoké, akik boldogságukat nem a földi javakban

keresik; akik nem erőszakkal akarták meghódítani a földet, hanem krisztusi szelídséggel; akik míg mások a világ örömeinek rózsáit szaggatták, sírtak és lemondásban vezekeltek másokért; akik az igazságot nemcsak szájukban hordozták, hanem szívük, lelkük éhségében és szomjában is; akiknek volt szívük a nyomor, a szenvedés iránt; akik szívük tisztaságában látták mindig az Istent; akik az imádság, a türelem és megbocsátás békéjét többre becsülték minden hiú törekvésnél; akik az Isten országáért elszenvedtek gúnyt, mellőzést, lenézést és üldöztetést...

Nevünknek ilyen beírása az élet könyvébe legyen a mi vakációi ambiciónk és legfőbb örömünk. Ennek az elnyerésében örvendezhetünk és vigadozhatunk, mert jutalmunk érte bőséges lesz a mennyekben.

Szent Alajos pártfogása, az Eucharisztikus Jézus áldása és szívünkben lakozása mellett biztos a győzelmünk és a jutalmunk.

V. RÉSZ

EMELKEDŐBEN AZ OLTÁRRA

LELKI FELTÉTELEK

A jámborság. — Az ordinációk idején minden klerikusnak — nemcsak a szentelendőknek — alkalma van, és így kötelessége is megvizsgálni hivatását. A fő lelki feltételek alapján próbáljuk ezt elvégezni!

A papi hivatáshoz jámborság kell. — A jámborság az embert Istennel szemben ugyanazon vonatkozásba állítja, mint amely fennáll a gyermek és atyja között: ez pedig bensőség, bizalom és egyetértés. Ez nagyon is indokolt! — Ki áll közelebb az Istenhez, mint a pap? — Ki előtt tárul fel inkább az Isteni Szív szeretete, mint a pap előtt? — Kire bízta inkább ügyeit az Isten, mint a papra?

A jámborság a lelkekre nézve ugyanaz, mint az egész-

ség a testre nézve. Erőt, lelkesedést, szépséget kölcsönöz a léleknek, és képessé teszi az erények gyakorlására. — Kinek van erre nagyobb szüksége, mint a papnak? — A pap kötelessége ugyanis másokat is rávezetni a lelkiéletre.

A jámbor tisztelettel, bizalommal viseltetik azokkal szemben, akik az Istent helyettesítik számára.

A jámbor engedelmes minden olyan jogos törvénnyel szemben, melyben Isten akarata nyilatkozik meg előtte.

A jámbor szereti embertársait, mert senki sem szeretheti az Atyát, aki nem szereti ennek gyermekeit.

A jámbor becsüli önmagát, mivel Isten temploma, amelyet nem szentségteleníthet meg.

A jámbor irtózik a bűntől, mivel a bűnt gyűlöli az Isten.

És kinek van erre nagyobb szüksége, mint annak, akinek a reábizott nyáj példaképének kell lennie: forma gregis.

Meg van-e bennünk ez a jámborság?

Az egyházas szellem. — A pap a szó legteljesebb értelmében az Isten és az Egyház szolgája. — A hűséges szolgával szívvel-lélekkel ragaszkodik Urához. Osztózik elveiben, nézeteiben, — gondjában, bajában, — örömeiben, bánatában. — Hasonlóképp az igazi pap is magáévá teszi az Isten és az Egyház érdekeit. Csak értök él, csak értök dolgozik. Amit helyesel az Egyház, azt ő is helyesli; amit elvet, ő is elveti. Az Egyház óhaja előtte parancs. Ha megdicsőül az Egyház, ő örül; ha üldözik az Egyházat, ő szomorkodik: az Egyház barátja az ő barátja, az Egyház ellensége az ő ellensége is.

Ez az egyházas lelkület! — Aki pap akar lenni, ezt a lelkületet kell hordoznia magában.

Vajjon Isten és az Egyház érdekeit magunkévá tettük-e már? Fáj-e már, ha ócsárolják, rágalmazzák, gyalázzák az Egyház rendszerét, hierarchiáját, intézményeit, kegyelmi eszközeit és elveit? Védelmére kelünk-e már, ha támadják és üldözik? — Örül-e a lelkünk, ha látjuk, hogy Istent és az Eucharisziát tisztelik, szeretik; ha látjuk, hogy az Egyházat, képviselőit és intézményeit felmagasztalják; ha látjuk, hogy az Egyház térthódít és megdicsőül?

És ha Isten és az Egyház érdekeit magunkévá tettük, dolgozunk-e érdekében, sok jót cselekedve? Úgy, ahogy tudunk, ahol alkalmunk nyílik reá: imával, jőpéldával, az előírások és rendeletek pontos betartásával, az apostolkodásban való részvétellel, benn a szemináriumban és kinn a világban, a hozzánk tartozók, a barátaink és az ellenpárt körében?

Sok világi fiatal ember csak úgy izzik az apostoli buzgó-

ságtól, — a pap, a levita pedig kialvással küzdő, pislogó mécs!

És ha Isten és az Egyház érdekeit magunkévá tettük, örömről telik-e az Egyház és az Isten szolgálatában? — az ünnepeken és a szertartásokban? — a papi ténykedésekben és mindenben, ami ezekkel összefügg: a predikációban, a katekizálásban, a gyóntatásban, a beteglátogatásban? — Csodálatos, hogy az az ifjú, akit tényleg az Isten hív, mindig örömet találja az igazi, a jámbor papok társaságában, bizalommal van irántuk minden életváltozatában. A nem Istentől hivatottak pedig keresik a világiak és lanyha papok társaságát: *similis simili gaudet*.

Meg van-e bennünk az igazi egyházas lelkiület? — Lelkesedünk-e a papságért úgy, hogy meg tudjuk ezt becsülni paptestvéreinkben is?

Nagy baj, ha a pap mindenkitől elvárja, hogy benne megbecsüljék a papot, ő maga pedig nem becsüli azt paptestvéreiben. — Egyszer egy kisfiú odaszaladt a templomból kijövő plébánoshoz, és letérdelve megcsókolta a kezét. A kérdésre miért tette ezt, azt felelte: „Ezek a kezek ma Krisztust hordozták!” — Sokszor ezen kívül nincs más a papban, amit megbecsülhetnénk. Ezt azonban mindig meg kell becsülnünk!

Tiszta élet. — Minden hivatásnál fontos a tiszta élet, mert ez biztosítja a hivatásbeli kötelességek teljesítéséhez az erőt, a kitartást, a megbecsülést, az ideálizmust... Ha aztán minden hivatásnál ily fontos a tiszta élet, akkor különösen az a legszentebb hivatásnál: a papi hivatásnál. — „Ki mehet fel az Úr hegyére?” — kérdi a Zsoltáros. (Zs. 23, 3.) — És meg is felel rá: „Az, akinek keze ártatlan, kinek szíve tiszta.” (Zs. 23, 4.) — A Legtisztább minden tiszták között tiszta szolgákat kíván! — Akik kezeikben hordozzák a szentek-szentjét, nem lehetnek beszennyezettek. — „Tisztuljatok meg, kik az Úr edényeit hordozátok!” — kiáltja a próféta. (Iz. 52, 11.) — A pap Istennek áldozza fel magát: Neki áldozza erőit, idejét, egész életét, lesz „*victima Dei*”. Azért illő, hogy legalább azokkal a tulajdonságokkal rendelkezék, amelyekkel az Ószövetség áldozata bírt. — Áldozatok az Úrnak — olvassuk a Levitikusban — tiszta galambokat, fiatal bárányokat, melyekben nincsen makula. (Lev. 22, 21.)

Azért, ha valaki a keresztségi ártatlanságot hordozza magában, a legalkalmasabb a papságra. Boldog lelkek, akik gyermek és fiú korukban oly hűségesen működtek közre az

isteni kegyelemmel, hogy ennek érdemében és erejében ifjúkorukban is győzedelmeskedtek az ösztön, a bűn felett. — Boldog lelkek, akik pappá szentelésük napján az ártatlanság fehér liliomával szívéükben léphetnek a püspök elé a papi méltóság átvételére. Az ilyen papok a szentély legfőlségebb ékességei. Vajha minden pap ilyen ékesség volna! Az ilyen papok, mert lelkük ereje töretlen, derültebbek és áldozatosabbak, megbízhatóbbak és finomabb lelkűek, elfogulatlanabbak és kitartóbbak.

Vajha minden pap töretlen lélek volna!

Ha így áll a dolog, alkalmasak-e a papságra azok, akik a keresztségi ártatlanságukat elvesztették? Akik a könnyelműség és a gonosz társak behatására a romlás útjára léptek? — Alkalmasak lehetnek, de csak akkor, ha nem lett szokássukká a bűn; ha minden bukás után keserű könnyek között megbánták és meggyónták a bűnt, és így visszaszerezték Isten gyermekségét. — Így ugyanis egyrészt nem alakulhattott ki bennük a gonosz hajlam, másrészt a lelkükben keletkezett kárt, és torzulást törölte a bűnbánat szelleme és a kötelességbeli hűség.

Sokkal nehezebb az eset ott, ahol szenvedélyes bűnre való hajlam alakult ki. De ennek a hajlamnak dacára is lehet valaki alkalmas a papságra, ha komolyan megtér, és megtéréseben állhatatos marad. A megtérés azonban csak akkor komoly és maradandó, ha a lélek már rég energikusan küzd a szenvedély ellen, és kivívt győzelmeivel csökkenti az elkövetett bűnök számát és erejét. Ha ez megvan, akkor néha az ilyen lélekből kiválóbb pap lehet, mint abból, aki nem vesztette el ugyan keresztségi ártatlanságát, de nem tanult meg küzdeni a kísértések ellen, és lelkében nem rakta le mélyen a hűség és alázat fundamentumát. A komolyan megtértek ugyanis olykor az erények magasabb fokára küzdik fel magukat, mint amilyeneken álltak bűnbeesésük előtt. A bűnök által, amelyeket keservesen megsirattak és megsirattak, növekednek napról-napra az alázatban és az Isten iránt való hűséges szeretetben.

Ehhez azonban nagylelkű jellem kell, mert csak ebben van meg az az akaratőrő, amely képes — Isten kegyelmével — határozott nemmel válaszolni a kísértés minden csábítására, a szenvedély és gonosz hajlam minden indítására, és képes kitartani rendíthetetlenül a jó elhatározásban.

Igy gondoljunk a multa, így rendezzük a jelent, így biztosítsuk tiszta életünk jövőjét, ha nyugodt lelkiismerettel,

boldog reménnyel akarjuk elmondani: „Tu es pars hereditatis meae”, és azt akarjuk, hogy boldog papi élet után halljuk az Isten hívó szózataát: „Jól van, derék és hű szolgám... menj be Urad örömébe!” (Mt. 25, 23.)

„Készen vár reám az igazság koszorúja.” (II. Tim. 4, 8.)

ÉLETFELAJÁNLÁS

Szembesülés a templommal. — Dedicatio ecclesiae, a templomszentelés, illetve annak évfordulója ünnepén az Anyaszentegyház eltelik szent félelemmel. Ennek ad kifejezést szentmiséjének introitusában ezen a napon: „Terribilis est locus iste: hic domus Dei est et porta coeli.” — Ez nemcsak az Apostolfejedelmek confessiója fölé emelt hatalmas világbazilikára vonatkozik, hanem vonatkozik minden templomra, a legkisebbre is, a mi szülőhelyünk templomára is. — Lehet a templom kicsi, fából összetákoltt, mégis az Isten háza az, a mennyország kapuja: terribilis locus. Nagy dolgok, természetfölötti események színtere minden templom! Jó erre ráeszmélni akkor, amikor egy egész életre el akarjuk magunkat jegyezni vele. — Semmi sem szemlélteti annyira: Quid retribuit Dominus mihi —, mint a templom és főleg a mi templomunk, az én templomom. Menjünk csak végig rajta lélekben!

Ott van az ajtónál a **keresztkút**. Már életünk első napjaiban itt tapasztaltuk, mily jó az Isten. Itt születünk újjá vízből és Szentlélekből. Mi ehhez képest a testi életre való születés? Ez csak a romlott emberi természet hordozójává tett, az pedig az isteni természet részesévé. — Mily megrendítő hely ez a keresztkút! Csodás erővel súgja nekünk: Légy hálas az Isten iránt, „quia fecit, tibi magna, qui potens est.” — Beljebb megyünk. Megállunk a **gyónatatószéknél**. Micsoda emlékezések újulnak meg itt bennünk! Talán többször kellett térdreomolnunk, arcunkat szégyenkezve rácsához támasztanunk, mert egy rombadőlt kegyelmi világot, egy halott lelket hordoztunk magunkban... Micsoda pusztulás volt bennünk! A vízőzön utáni világkép vigasztalóbb lehetett! És itt a gyónatatószékben egy szóra új életre támadt a lelkünk, a romok eltűntek, új istentemplom épült bennük, és mi több: mindig új kegyelembe, új életszentségbe öltöztünk, mert mindig egészen más emberként távoztunk, mint ahogy jöttünk. — Mily megrendítő hely ez is! — Az Isten jósága szinte nagyobb

mérvben áradt itt ránk, mint a keresztkútnál: ott szeretete, itt irgalma szült újjá. — Ez is azt súgja fülünkbe: Légy hálás, lásd: quid retribuit tibi Deus. És ez megszegyenít, mert hányszor születünk itt újra, és mily kevésszer adtunk érte méltókép hálát. — Ha szégyenkezésünkből felemeljük fejünket, tekintetünk a **szószékre esik**. — Innen szólt hozzánk, bár gyarló emberi szóban, a Szentlélek. — Mennyi világosság, mennyi erő áradt innen is a lelkünkre! — Minden szó, minden búzditás, ami ma eszünkbe jut, nagy mementó: mit tettél a megismert világossággal? — Fénylik-e benned úgy, hogy az emberek látva azt, dicsőítsék az Istent? Nagy mementó, és ezért „quam terribilis locus“! — Valóban „aula Dei“! Innen is az Isten szólt hozzánk, hozzánk a pórhoz a végtelen Úr! — A szószék midőn szótalán, azt kiáltja: Légy hálás, mert világosságot, igazságot adott neked az Isten! — Tovább már nem mehetünk. Előttünk az oltár, előttünk az áldoztatórács... Az oltár előtt égő örökmécs tűzvilága azt suttogja: itt van az Isten, és érted van itt. Naponta érted száll le, hogy szívedben dicsérje, engesztelje, kérlelje az Atyát... Itt a Kálvária áll, itt naponta megújul a te megváltásod. — Quam terribilis locus! — Itt nemcsak átmenőben van az Isten, itt az ő tartózkodási helye is, itt lesz ő a falu, a város polgára: „ecce tabernaculum Dei cum hominibus“ — „íme Istennek hajléka az emberekkel.“ (Apc. 21, 3.) — Ime itt van a rácsos kerítése! Itt térdeltünk, kérve tőle mindennapi kenyerünket! — És Ő mindig önmagát adta nekünk! — Itt lett Jézus a miénk, és mi az övé! — Az Ő szent teste erősített, az Ő szent vére tisztított, az Ő Szent Szívéből gyult lelkünkben szent hivatás! — És, hogy megállhatunk előtte ma, hogy holnap vagy azután Neki szenteljük az életünket, ezt is Ő cselekedte! — Belőle nyertünk erőt kísértéseink legyőzésére, midőn hívott vissza a világ, midőn támadt a test és vér... Ó, oltár! te nem csak mondd: Légy hálás! Te kérded: Lehet-e itt valaki hálátlan? — Ó, oltár! a te kérdésedre már mi kérdezzük: Quid retribuam Domine pro omnibus, quae retribuit mihi?

Ime csak szülőhelyünk temploma! És mily sok, mily ellenállhatatlan indító ok a hálára! Quid retribuam?

Életünk temploma. — Amikor készülünk életünket Istennek szentelni végérvényesen és visszavonhatatlanul, új templomszentelésre készülünk. Ez az új templom nem gránitból és márványból épült, hanem „de vivis et electis lapidibus“ — élő és jól kiválasztott kövekből, azokból a hivatásos lelkek-

ből, akik életükkel és papságukkal — mint élő és kiválasztott kövek — építik az isteni Fölség házát, az Anyaszentegyházat. — Az ordináció azért mindig életfelajánlás, általa leszünk az Úr élő, felszentelt papjai: élő templomai. Ez a templom is valami terribilis, megrendítően nagy, és felszentelését ennek is az égő áldozatok komolysága övezi...

Ez a templomszentelés egyben életfeláldozás! De ez az áldozat nem lehet a lemondás áldozata, ez csak a hála önfeláldozása lehet. A lemondásról csak ott lehet szó, ahol veszteségről van szó. Lemond a rab, mert elvesztette szabadságát; lemond a beteg, mert elvesztette egészségét; lemond a haldokló, mert elveszti életét... A hála nem mond le, a hála mindig ad, mert sokat kapott... Remete Szent Pál megszabadított egy oroszlánt a lábába furódott tövistől, és ez az oroszlán többé nem hagyta el jótévőjét: feláldozta vadságát, szabadságát. — Krisztus megszabadította a gerazenusok földjén az ördögtől megszálltat, és ez Vele akart utána maradni: „és kéré Őt, hogy Vele lehessen”. (Lk. 8, 38.) — Szolgája akart maradni! — A megtisztult kilenc poklos közül az, akinek nemes volt a szíve, visszajött, és hálából földreborult Előtte... (Mt. 17, 16.) — Lázár, aki életét kapta vissza Krisztustól, a hagyomány szerint vértanú halálával tett tanúságot Krisztus istensége mellett: az életét adta Érte. — Hát mi nem kaptunk Tőle eleget? — Quid habes, quod non accipisti? — Csak a templom is mennyi minden jótéteményt eszünkbe juttatott! — Bennünket a világ töviseiből szabadított meg Krisztus! Nagy dolgot teszünk-e, ha, mint az az oroszlán, feláldozzuk Neki szabadosságunkat, ösztönös vadságunkat szelíd törvényének igájába hajtva? — Bennünket is kivett az ördög hatalmából, midőn eljegyezett magának! Csak a gerazenusot követjük, ha szolgálaiul szegődünk. — Mily kitüntetés, ha minket elfogad! — Mennyi leprát gyógyított meg rajtunk Krisztus! Tehetnénk-e mást, minthogy lábaihoz borulunk: Tu mecum fac, sicut vis et scis! — Bennünket nemcsak új életre támasztott, hanem isteni életre választott, midőn papjaiul hívott: ego elegi vos! — Lázár vértanuhalálra adta életét. Mi adjuk oda apostolságra Érte, aki oly sokat adott nekünk!

Midőn tehát életünk templomát készülünk felszentelni az Úrnak, midőn készülünk életünket végérvényesen és visszavonhatatlanul Istennek áldozni, ne a lemondás érzetével tegyük ezt, ne érezzük vesztesnek magunkat. Ne, hisz oly sokat kaptunk Tőle, és akkor is, midőn mindazért, amit nekünk adott az Úr, életünket adjuk Neki, csak mi nyerünk,

mert ennek alapján ő lesz a mi örökségünk, a mi jutalmunk; „tu es pars hereditatis meae.” — „Ego ero merces tua magna nimis.” (Gen. 15, 1.)

Felmenetelünk az oltárra. — Életünk templomának felszentelése, életünk Istennek feláldozása az Úr oltára előtt történik... Jákob pátriárka látomásában a földről az égig létra nyult, és ezen jártak az ég angyalai égből a földre és földről az égbe... az Úr mennyei oltára elé. Ilyen létrára van nekünk is szükségünk, hogy az Úr oltárához emelkedhessünk: itt a földön is, fenn az égben is. A tiszta, szent, apostoli papi élet ez a létra. Ha ezt az életet éljük, méltóvá leszünk az Úr földi oltárára, és onnan bizton eljutunk az Ő örök oltárához is.

Ennek a létrának a fokait az Anyaszentegyház rakta össze, és imáiban, melyeket a tonzurátus alatt imádkozik, szemeink elé állítja. — Az első fok a „desiderium saeculare”. — Erre rá kell lépni! Aki sajnálja a világot, aki a világ vágyaival töltekezik, nem emelkedhetik... A második fok a „caecitas spiritualis et humana”. — Ezen felül kell emelkedni! Vak nem vezethet világtalant. Ha apostolok akartok lenni, ne araszos emberi ésszel világítsatok, hanem a hit reflektorait gyujtogassátok. — A harmadik fok a „sine macula in perpetuum”. — Ezen meg kell maradni! — Ez lesz a pap legnagyobb tette. Ha életében semmi mást sem lesz alkalma művelni, ez elég, ez meg fogja őt dicsőíteni.

Ezen a három fokon lesz a mi papi életünk is a „generatio querentium Dominum” élete.

Erre készülünk, ezért imádkozunk, ezért dolgozunk!

AZ ISTEN ÖRÖKSÉGE

Kléros tou Theou. — A hivatásos levita első határozott lépése az oltárhoz a tonzura felvétele. — A tonzura a szentély küszöbe; az Egyházzal való eljegyzés megpecsételése. Általa a levita megszűnik laicus lenni, utána már nem tartozik a világiakhoz, hanem Isten öröksége lesz; Kléros tou Theou. — Isten viszont az ő öröksége: Dominus pars hereditatis eius! — Igaz, eddig is Istené volt, a szent hivatás eddig is különösképp Istenhez fűzte őt, de ez a kapcsolat inkább csak a kegyelem benső bizonykodása volt, kifelé nem volt még az Egyház által jóváhagyott. — Eddig is hordta már az Egyház ruháját, de szigorú értelemben véve, ez nem illette

meg őt. — Csak a tonzura felvétele teszi jogossá ennek a ruhának viselését. — Mielőtt azért a levita az olárhoz lépne, hogy lemondjon a világ ruhájáról, amelyhez annyi hiúság és szégyen tapad; — „ignominiam saecularis habitus deponentes” — mielőtt az oltárhoz lépne, hogy felöltse az egyház ruháját, amelyen nincs semmi felesleges dísz, annak jelként, hogy lemondott a világ hiú pompájáról, hasznos és szükséges, hogy mégegyszer komolyan magába pillantson, mégegyszer megkérdezze magától: **megvan-e bennem a felöltendő ruhának megfelelő lelkület?** — **Onátadásom Istennek és lemondásom a világról nem lesz-e hazugság, mert lelkemben egészen más van, mint amit kifelé mondok, és teszszek?**

Az Egyház ruhájának viseléséhez jogot ad a tonzura, de e ruha jogos tulajdonosa csak az lesz, akinek lelkét kitölti az igazi klerikus lelkület. E nélkül hiába a tonzura, az egyház ruhája bitorlón lesz...

Miben áll a klerikus lelkület? — A klerikus lelkület az Isten lelke, Jézus Krisztus lelke, maga a Szentlélek. A Szentlélek azonban minden egyes keresztény lelke és élete. Tehát ugyanaz volna a klerikusé is? Igen! — „Unus Spiritus!” mondja az apostol. (Ef. 4, 4.) A klerikusnak azonban sokkal nagyobb mértékben kell ebből a Lélekből élnie, úgy, hogy egygé legyen Vele, hogy teljesen átalakuljon Általa. — Krisztust ami főpapunkat is ez a Lélek kente fel isteni miszsiójára. Ő maga mondja magáról: „Az Úr Leleke énrajtam, azért kent föl engem; elküldött engem örömhírt vinni a szegényeknek.” (Lk. 4, 18.) — Végeredményben tehát a klerikus lelkület Jézus Krisztus lelkülete, amelyből a klerikusnak azért kell bőségesebben részesednie, mert ő az Egyház testének kiváló tagja, ő a csatorna, mely Krisztus lelkületét van hivatva közvetíteni a hívekkel. Tehát bőségben kell azt magában hordoznia.

Hogy meg tudjuk állapítani, mennyire van meg bennünk ez a klerikus lelkület, vegyük fontolóra ennek a lelkületnek sajátosságait.

A klerikus lelkület a buzgóság lelke. — Akiben igazán meg van a klerikus lelkület, az őszintén vágyik előmozdítani Isten dicsőségét. A buzgóság szellemétől áthatva, kész volna mindent feláldozni, mindent eltérni, mindent megtenni, csakhogy valamiképp terjeszthesse a földön Isten országát. — Akiben igazán megvan a klerikus lelkület, az nem ismer nagyobb lelki fájdalmat, mint látni, hallani Isten megbántását,

a Krisztus vérén megváltott lelkek romlását... Kész volna éppenezért életét, vérét odaadni, hogy csak egy lelket is megmenthessen. — Akiben igazán meg van a klerikus lelkület, az vágyik apostol lenni, arcának veritékével dolgozni akkor is, ha a világ semmibe sem veszi, ha munkájáért, fáradozásaiért semmi hálában, semmi jutalomban sem részesül. Igen, mert minden boldogsága, annak tudata, hogy Isten nagy örömmel tekint munkájára, az ember pedig üdvözülni általa. — Akiben igazán meg van a klerikus lelkület, az nem csügged, és nem lesz pesszimista az akadályok, a sikertelenségek dacára sem, hanem bízik a kereszt végső győzelmében, hiszi, hogy a pokol kapui sem vehetnek erőt az Egyházon, és örül, hogy ennek harcában és győzelmében tevőlegesen résztvehet. — Így van-e nálunk?

A klerikus lelkület a szeretet lelke. — A buzgóság lelke a szeretet lelke nélkül szalmaláng. A vágyhoz, hogy előmozdítsuk Isten dicsőségét, terjesszük az Isten országát, kimeríthetetlen szájalomnak is kell járulnia a szenvedők, a szerencsétlenek iránt, akik elszakadva élnek Krisztustól, akiknek üdve éppen ezért veszélyben van. Az igazi klerikus léleknek szeretnie, nagyon kell szeretnie a bűnöst, ha még úgy gyűlöli is a bűnt. Ebben különbözik a krisztusi buzgóság a farizeusi buzgóságtól! — Jól mondja Nagy Szent Gergely: „Az igazi jámborság szánakozik, az álbuzgóság botránkozik...” Az igazi klerikus lelkület tehát nem dörgedelmes, sértő szavakban, hanem szelíd, kitartó türelemben érvényesül! — Meg van-e bennünk ez az igazi buzgóság?

A klerikus lelkület az életszentség lelke. Akiben igazán meg van a klerikus lelkület, az őszintén és kitartóan vágyik a hivatásának megfelelő erények után; annak különös öröme telik a tisztaságban és szűzességben, az imában és az elmélkedésben, a lelkiösszeszedettségben és tanulásban, a munkában és az önfeláldozásban, az önmegtágadásban és a felebaráti szeretetben. — Akiben igazán meg van a klerikus lelkület, annak egész lényén kiárad az életszentség lelke, a fegyelmezettség, az önmegtágadás. — Azért az igazán hivatásos klerikusokról bizton mondhatjuk, amit Szent Pál mondott magáról: „Mi Krisztus jó illata vagyunk az Istenért azok közt is, akik üdvözülnek, és azok közt is, akik elvesznek.” (II. Kor. 2, 15.) — Az életszentség lelkétől áthatva, az igazi klerikus minden más hivatásnál többre értékeli hivatását, és ennek legalacsonyabb fokát is magasabbnak tekinti a világ minden méltóságánál, és nem áll szóba a világ csábításaival.

— Meg van-e tehát bennünk a buzgóság lelke, a szeretet lelke, az életszentség lelke? S ha nincs meg, meg van-e bennünk legalább az őszinte vágy, hogy pótoljuk ennek hiányát? — Meg van-e bennünk a rendíthetetlen bizalom, hogy Isten megadja ezt nekünk, ha őszinte vágyakozással kitartóan kérjük? — „A ti menyeyi Atyátok jó lelket fog adni azoknak, akik Tőle kéri...” (Lk. 11, 13.)

Használjunk fel minden időt az igazi klerikus lelkület kialakítására és kiesésére. Igyekezzünk naponta üzőgetni: exorcizálni magunkból a világ szellemét, és ápolni, fokozni a klerikus lelkületet. Akkor biztosan megadja azt nekünk Isten, mert, mint Szent Tamás mondja: „Unicuique datur gratia secundum id, ad quod eligitur.”

A „KIRÁLYI PAPSÁG” KORONÁJA

A tonzura Istennek szentelés. — A szentélynek, amelyben azok szolgálnak, kiket Isten kiválasztott magának a világból, kapuja a tonzura. — A tonzura nem rend, nem is felszentelés, de feltétele a felszentelésnek. — Ha a papszentelés a pap feláldozása Istennek, akkor a tonzura ennek az áldozatnak offertoriuma.

Miként a keresztyénség elválasztja a keresztyént a hitetlenektől, hogy Istennek szolgáljon, úgy választja el a tonzura a klerikust a többi hívőtől, hogy Istennek, mint az Ő tulajdona: klerikus szolgáljon.

A tonzura feladása tehát új állapot kezdete. — Bizonyos értelemben a tonzura is, miként a keresztség, eltörölhetetlen jelt, karaktert ad. Habár a tonzura felvétele után a klerikus, amennyiben méltatlannak bizonyul, vagy elveszti hivatását, visszatérhet a világba, de mégis klerikus marad, kinek kötelessége az Egyház ügye iránt való hűség és buzgóság.

A keresztségben a keresztyén kivetkőzik a „régiből”, és felöltözik az ártatlanság és kegyelem ruhájába, a tonzura által pedig a klerikus kivetkőzik a világból, és felölti a püspök keze által a szent, ártatlan élet fehér ruháját: „Induat te Dominus novum hominem, qui secundum Deum creatus est in iustitia et sanctitate.” — „Öltesse fel veled az Úr az új embert, aki egészen igaz és szent, úgy amint Isten alkotta.”

A keresztség által az Egyház tagja és kiváltságainak ré-

szesei lettünk. A tonzura által pedig elnyerjük a klerus kiváltságait, előjogait.

A keresztségben fejünket krizmával kenik meg az Egyház, hogy lennénk királyok, kik Jézus nevében uralkodnak szenvedélyeik felett. — A tonzura jelképesen fejünkre teszi a királyi papság koronáját, hogy lennénk papok és királyok, kik áldozva és magukat is áldozatul hozva, uralkodnak Krisztusban.

A keresztség által jogot nyertünk a többi szentség felvételére, a tonzura által eljegyeztettünk az Egyházzal, hogy szentségével.

A keresztségben ellene mondtunk a sátánnak, az ő pompájának és az ő cselekedeteinek, valamint a világnak és bűnös hiúságának, a tonzura által lemondunk a világ nem bűnös élvezeteiről és szórakozásairól, amennyiben ezek összeegyeztethetetlenek azok hivatásával, akiket Isten kiválasztott magának. „Vetkőztek ki a régi emberből és a cselekedeteiből, és öltözzetek fel abba az újba, aki megújult a Teremtője képmásának megfelelő ismeretre.” (Kol. 3, 9, 10.)

A tonzura által el kell szakadnunk a világtól. — A tonzura így Istennek szentel. — Ennek következményeként megkívánja aztán, hogy elszakadjunk a világtól, és ezáltal megszerezzük magunknak azt a lelki szabadságot, melyre szükségünk van azoknak, akik különösképp Istenné akarnak lenni. — Ezt jelképezi a haj levágása. — Miként a püspök levágja hajunkat, úgy kell elvágunk nekünk is mindama szálakat, melyek a világhoz kötnek, ha Isten papjai akarunk lenni, mert senki sem szolgálhat két úrnak. (Mt. 6, 24.) — Vagy a világ, vagy az Isten! — Világ és Isten együtt nem lehet! Ami Istennünk féltékeny Isten, és egyedül akar uralkodni szívünkben.

A haj a felesleges jelképe. — Midőn a püspök levágja a tonzurandus haját, elfogadja az Egyház és Krisztus nevében a klerikus áldozatát: a világtól való elszakadást. Ebben a szertartásban tehát a klerikus mintegy fogadalmat tesz arra, hogy a jövőben nem csak a bűntől fog tartózkodni, hanem minden fölöslegestől is, ami testi, lelki erőit elvonhatná Istentől. Fogadalmat tesz mintegy az „Unum necessariumra!” — A tonzurát azért igazán felkészült lélekkel azok veszik fel, akik elszaggatták mindama szálakat, amelyek még a világhoz kötötték szívüket. — A tonzura felvétele után a világ javaira, szórakozásaira, élvezeteire mint olyanokra tekintünk, amelyeket mi már feláldoztunk Istennek, és amelyek-

hez nem tapadhat többé a lelkünk bűn, Isten iránt való hűtlenség nélkül.

Mily vigasztaló gondolat, hogy mi Istennek ily kizárólagos tulajdonai lehetünk! — Mily szomorú volna, ha erről valamikor megfeledkeznénk, és ismét a világgal szövetkeznénk!

Hogy ez meg ne történhessék, ápoljuk magunkban napnap után az önmegtágadás szellemét, ezzel edzve lelkünket klerikusi szent kötelességünkre: **in omnibus mundo contrarius esto!** — Ezt a kötelességet akarja mintegy lelkünkbe vésní hajunk levágásával az Egyház. Ott helyen a keresztformájában történik a tonzura feladása! Ez szimbolizálja, hogy Krisztus keresztjéből merítsünk erőt a világtól való elszakadásra, és egyben mutatja, hogyan szakítsuk el szívünk világhoz kötő szálait.

Homlokunkon levágja hajunkat a püspök, jelezve, hogy hagyjukozzuk bizalommal Istenre, ne aggódjunk időbeli szükségaink miatt.

Hátul is levágja hajunkat a püspök, emlékeztetve Jézus szavaira: „Senki, aki kezét az ekére tévén hátra tekint, nem alkalmas az Isten országára.” (Lk. 9, 62.) — Igen, ha egyszer lemondunk a világról, ne kívánczunk többé húsos fazekai után!

Halántékunkon levágja hajunkat a püspök, figyelmeztetve, hogy ezután minden figyelmünket Istenre és az Ő kegyelmeinek indítására irányítjuk.

Fejünk tetején is levágja hajunkat a püspök, hogy ezután egyenes úton szüntelen ég felé törekedve, Isten jelenlétben járjunk.

Egyeseknek talán nehéznek tetszik ez, de mindenkinek könnyű lesz, ha őszinte szívvel akarnak elszakadni a világtól, és Istené lenni.

A tonzura a világ helyett Istent adja nekünk. — A világtól való elszakadásunk a tonzura által a mi nagy nyereségünk. — Ha ugyanis, elszakadva a világtól, meghozzuk áldozatunkat Istennek, Isten jutalmul adja nekünk önmagát — Drága, felbecsülhetetlen jutalom: a véges, mulandó világ helyett a végtelen, örök Isten. — Midőn tehát lemondva a világról, Istennek adjuk magunkat, kijelentve: „Dominus pars hereditatis meae et calicis mei: Ipse restituet hereditatem meam mihi.” — „Az örökségből rám eső osztályrész az Úr: Te vagy, aki nekem megtéríti örökségemet,” — mindazért, amit elhagyunk a világban, Istent kapjuk örökségül. Isten lesz a mi örökségünk, de Istennek is mi leszünk öröksége. —

Isten ép oly szeretettel vesz minket tulajdonába, mint amilyen szeretettel mi Istent választottuk örökségül. Ó, mily drága örökség! Mi ehhez képest a sok milliárdos földi örökség?! — Ez csak koldus szegénység ahhoz az örökséghez képest, amelyre a tonzura segít. A tonzura azért királyi örökségünk koronája, melyet azért viselünk fejünkön, hogy mindennap emlékeztessen égi örökségünkre, melyet biztosan elnyerünk, ha nem vesszük vissza áldozatunkat, ha a földön hűségesen viseljük a töviskoronát, amelyre a tonzura ép úgy figyelmeztet, mint az égi dicsőség koronájára, amellyé át fog változni töviskoronánk az égben.

Lépünk azért felmagasztosult lélekkel a tonzura felvételére! Tegyük az Úr elé életünk áldozatát készséges szívvel! Mondjuk örvendezve: Dominus pars hereditatis meae! Vessük magunkat fenntartás nélkül, visszavonhatatlanul Isten karjaiba! A tonzura felvételének pillanatában tűnjön el, fakuljon hitvánnnyá lelkünk előtt a világ! Mint gyermek anyja ölében pihenünk édes szeretetben Isten ölében! Őszinte szívvel, szent odaadással mondjuk Neki:

„Hisz atyám és anyám is elhagyott,
De az Úr felkarolt!” (Zs. 26, 10.)

A tonzura felvételétől kezdve Isten legyen a mi atyánk, anyánk, rokonunk, oltalmunk, gazdagságunk, vigaszunk és mindenünk. — Dominus pars! Ismételgessük ezt sokszor, ezerszer magunkban mindaddig, míg teljes jelentésével nem tölti ki lelkünket, életünket! — Legyen ez egész papi életünk alapelve!

AZ OLTÁR LÉPCSŐIN

Hasonulásunk Krisztushoz. — Jézus, mint Megváltó és közbenjáró hármashivatalalt tölt be: király, próféta és pap volt egy személyben. Mivel pedig ezt a három hivatalalt felkenéssel szokták volt közvetíteni, Jézust felkentnek, Krisztusnak hívjuk. Krisztus egyházában mi vagyunk az Ő testének misztikus tagjai, misztikus egységet képezünk Vele. Azért hármashivatalát is közli velünk aszerint, mire hívott meg minket Egyházában. Szentségei által ken fel arra, amire meghívott!

A keresztség által királlyá kent fel, hogy királyi nemzetséggként uralkodjunk a bűn felett. — A bérmálás által prófétai hivatalában részesít, reánk öntve ennek kenetét a Szent-

lélek teljességében, mely Reá is kiáradt, és pedig azért, hogy mi is, mint Ő, küzdjünk szóval és cselekedettel a világ ellen. — A papszentelésben aztán saját papságának részeseivé ken fel, hogy miként Ő maga a kereszten, úgy mi is az oltáron az Ő nevében, és Ő helyette bemutathassuk az Újszövetség végtelen értékű áldozatát: „pro nostra et totius mundi salute.”

A papszentelés karaktere közli tehát velünk a Krisztussal való legnagyobb hasonlóságot, mert általa közbenjáró mivoltában is részesülünk.

A papszentelés maga hét fokozaton keresztül történik. Ezek a fokozatok benső kapcsolatban vannak egymással, és visszatükrözik bennük a szent hetes szám nagy jelentősége, amely érvényesült a teremtés hét napjában, az Újszövetség hét Szentségében, az apokalipszis hét egyházában is.

Azért ne tartsa senki kis dolognak a kisebb rendeket sem. Igaz, „ordines minores” ezek, de nem önmagukban, hanem azokhoz a rendekhez viszonyítva, amelyek felettük állanak. — Önmagában nagy és magasztos valamennyi, minden földi méltóságnál nagyobb már csak azért is, mert egyházi méltóság fokozatai. De azért is, mivel az, aki az Isten országában, vagyis az Egyházban, a legkisebb, — Krisztus kijelentése szerint — nagyobb, mint a legnagyobb az asszonyok szülőttei közül... (Mt. 11, 11.) — Azért kívánja a tridenti szent zsinat is, hogy azok, akik ezeket a rendeket felvenni óhajtják, minden más hívő közül tünjenek ki erényeikkel. — Méltatlanok tehát a kisebb rendekre azok, akiknek élete nem megbízható, akik még nem haladtak előre a tökéletességben...

A lépcsőfokok. — A kisebb rendek azért is nagyok és tiszteletreméltók, mert a lépcsőfokokat képezik, amelyeken a magasabb rendekhez; a szentekszentjébe juthatunk. Az pedig, ami leginkább emeli a kisebb rendek tekintélyét, az a tényleges hatalom, amellyel egyházi és isteni intézkedés alapján rendelkeznek a hívők, vagyis Jézus misztikus teste és közvetve reális teste: az Eucharisztia felett is.

Az ostiárius-ajtóörnek kell különválasztania a hívőket a hitetlenektől; a lector-felolvasónak kell őket oktatnia; az exorcista-ördögűzőnek kell őket az ördög hatalmából megszabadítania; az akolythus-oltárszolgának pedig tökéletes élete világosságával kell előttük fényeskednie... Jézus reális testét illetően pedig az ostiáriusnak a hitelenség, a lectornak a tudatlanság, az exorcistának a gonoszlélek rabságának, az akolythusnak pedig a bűnnek akadályát kell eltávolítania azok lelkéből, akik közeledni akarnak Jézus szent testéhez.

Szent Ambrus és Chartresi Ivó magától Krisztustól származtatják a négy kisebb rendet, és megjegyzik, hogy Jézus Krisztus nem átalotta gyakorolni ezeket a kisebb rendeket. Gyakorolta az ostiáriátust, amennyiben kiüzte a templomból a kufárokat; gyakorolta a lectorátust, amennyiben a zsinagógában magyarázta a Szentírást; gyakorolta az exorcitátust, amennyiben kiüzte a gonosz szellemeket; gyakorolta az akolytátust is, amennyiben Ő volt a világ világossága, aki megvilágosított minden e világra jövő embert. (Jn. 1, 9.)

Ostiárius — Pro Christo. — Az Ószövetségnek is megvolt a maga ostiáriusa. — Az Ószövetség ostiáriusára kizárólag csak a templom épülete, edényei, tisztasága volt bízva. — Az Újszövetség ostiáriusára pedig ezen felül a templom élete is, sőt első sorban a templom élete! Az üldözések korában a katakombák bejáratába állított ostiáriuson mult minden: a felszerelések megőrzése, az istentisztelet zavartalan csendje és sokszor az egybegyűlt hívek élete is. Milyen okosnak, milyen megbízhatónak, milyen ébernek kellett lennie annak az ókeresztény ostiáriusnak! — Milyen felemelő öntudattal tölthette el az ő lelkét az Egyház bizalma, mellyel a templom kulcsaival együtt kezébe adta életét is!

Az Egyház ma is ezzel a bizalommal adja a templom kulcsait ostiáriusai kezébe, és a kulccsal együtt rábízta életét is. Ma is a papon, aki mindig templomának ostiáriusa is, múlik az Isten házának rendje, tisztasága és hitélete is. Ha a pap nincs tudatában ostiárius voltának, gyűl fel a templomban a szemét, lepi be az oltárokat a por, a pókháló, lesz rozsdaverte a gyertyatartó, ízléstelen a templomi diszítés... Az ostiárius voltáról megfélemlítő pap az által, hogy nem vigyáz az Isten háza, mely kőből épült, és az Isten háza, amely lelkében épült ajtajára, öli meg a hitéletet. Ha nem vigyáz a kőből épült templom ajtajára, nem figyelve arra, kinek nyissa és kinek zárja, megöli a hitéletet, mert bejön rajta a céda divat, a profán kíváncsiskodás, a haszonleső kufárság és az álszenteskedő dekadencia. Fel kell emelnie mindezzel szemben tiltó szavát! — Ha nem vigyáz a lelkében épült templom ajtajára, érzéki világára, megöli a hitéletet, mert az érzékek nyitott ajtaján hamar eltűnik a lélekből a „béke és öröm a Szentlélekben“ (Róm. 14, 17.), és könnyen besurran az ördög pártütő angyalaival: az érzékiség és csatlósai... A pap pedig, ha magában nem hordozza az Isten országát, másokban sem tudja ezt építeni!

Krisztus magát nevezi „ostium“-nak: „Én vagyok az aj-

tó, Aki énrajtam keresztül megyen be, üdvözülni." (Jn. 10, 9.) — Az ostiáriusra tehát Krisztus — az ajtó — van bízva! Krisztus az ajtó, amelyre vigyázni kell! Ha buzgó a templom rendje, ékessége iránt, ha szíven viseli lelke tökéletességét, tisztaságát, Krisztushoz nyit ajtót a lelkeknek, különben pedig Krisztust árulja el... Mily felemelő, szent megbízatás! Milyen okosnak kell tehát lennie, hogy ne tudja félrevezetni a divat, a hangzatos jelszó, a látszat, a hízelkedés, a csábítás... Milyen megbízhatónak kell lennie, hogy minden szándéka Istenre irányuljon, hogy minden terve az Isten házának dicsőségét célozza, hogy minden ambíciója Krisztus legyen... Milyen ébernek kell lennie, hogy erős hittel tudjon ellenállni, amikor az ördög mint ordító oroszlán körüljár... (I. Pét. 5, 9.) Erős hittel a kísértések idején...

Ha ostiárius vagyok, ez állandó memento, hogy Pro Christo — Krisztusért vagyok. Ő és semmi, senki más!

Lector — Per Veritatem. — Az Isten háza nemcsak az imádság háza, hanem az igazság háza is. Benne nemcsak a lélek szól az Istenhez az imádság nyelvén, hanem az Isten is szól a lélekhez az igazság jegyében. — Minden templom az Isten egyeteme is — universitas, — ahol a pap: az Isten eleven szócsövéén keresztül szólnak az „universa lex et profetae". (Mt. 22, 40.)

A lectorátusban ezzé a szócsövé formálódik minden pap. És ha felemelő bizalom, midőn az Egyház rábizza életét, nem tudom, nem felemelőbb bizalom-e, midőn rábizza igazságát, hogy olvassa, tanítsa? — De mennyire felemelőbb, hisz az Egyház, hisz Krisztus is az igazságban él a lelkekben... Az ősegyház a lectornak magas emelvényt állított fel, és így mintegy piedesztálra állította őt azért, hogy mindenki lássa, hallja: most az Isten igazsága szól hozzájuk. — Ez az! Az Isten igazsága legyen minden lectorátus tartalma! Azért tanulmányozzák az Isten igazságát buzgón, szent pietással elmélyedve benne, nehogy át nem érve, azt meghamisítva tanítsák. Minő lectori lelkület lehet ott, ahol a divatja mult, vagy akár divatos filozófusok és regényírók foglalnak le minden érdeklődést, a Szentírás pedig csak annyiban, amennyiben éppen csakhogy elő van írva a napirend folyán... Ne így! Nekünk fő tanulmányunk és műveltségünk a Szentírás legyen! Ennek és nem azoknak olvasására szenteltek fel! — Aztán, mert a lectorátus tartalma az Isten igazsága, amit szóval olvasunk, azt szívünkben higgyük is. Úgy van az, hogy a

nem hittel olvasott Szentírás úgy hat, mint mikor valaki re-
pedt fazékkal akarja utánozni a római Szent Péter-bazilika
nagyharangját... A hitünk ad erőt, melódiát a szavainknak.
— Az erős hit érződjek meg a készülletünkben, mellyel előre
átolvassuk a Szentírást; az áhítatunkban, amellyel átitatjuk
azt; a hangsúlyunkban, amellyel szent félelemben, de mégis
határozottan kimondjuk szavait. — Végül mutassuk is meg,
hogy az Isten igazsága az életünk tartalma. Amit megismer-
tünk az igazságból, azt ne csak hirdetve higgyük, hanem élve
hirdessük! Életünkkel álljunk oda a nép elé, ne ambonra —
emelvényre, hanem a tiszta, szent, evangéliumi élet magasla-
tára, és mondjuk mintegy: ide nézzetek! Ez az élet az az
igazság, amit felolvastunk nektek!

Ime a lectorátus már nagyobb mementó. Nemcsak arra
figyelmeztet: pro Christo vagyok, hanem arra is, hogy pro
Christo per Veritatem vagyok. Az igazság legyen a tudomá-
nyom, a hitem, az életem!

Exorcista-Contra princípem hulus mundi. — Hogy meny-
nyire Istenben, Krisztusban és nem önmagában bízunk az Egy-
ház, kimutatja, midőn az exorcistának, a legtöbbször tapasza-
latlan, gyarló ifjúnak átadja a „világ fejedelme” feletti hatal-
mat... Nagy dolog ez! Lám, a Krisztusba vetett hit ilyen
nagy dolgokat művel! Ilyen bátor tette készlet! — A régi
időben gyakran került sor ennek a bátorságnak kifejtésére a
tényleges megszállással szemben. Ma, bár a tényleges, a nyil-
vánvaló megszállások száma elenyésző nálunk, az exorcis-
mus mégsem idejét mult, a „princeps huius mundi” ma sem
rakta le fegyvereit. — Bennünk is van belőle és kívülünk is!
Folytassuk azért ellene a harcot az exorcismus hatalmában is!
Mert exorcista vagyok, törekedjem kitarító buzgalommal az
életszentségre, kiirtva magamból minden tisztátalanságot...
Mert exorcista vagyok, ébresztem magamban az apostoli vá-
gyakat, hogy mennél több lelket tudjak majd a gonosz hatal-
mából kiragadni, és Krisztus iránt meghódolásra bírni... A
régidőben az exorcista kötelessége volt „a népet felszólí-
tani, hogy aki nem áldozik, adjon helyet másnak.” Ebben a
pontban ma az exorcista szerepe pozitívává vált! Ma ne arra
szólítsa fel a hideg, Krisztus asztalát csak bámuló és Tőle
visszavonuló lelkeket, hogy adjanak helyet másnak, hanem
arra, hogy készítsenek helyet magukban is Jézus Krisztus-
nak...

Az exorcista még vizet is szolgáltat az istentiszteletnél.
Ezzel szemlélteti: mily közel jutott már az Istenhez, aki le-

száll az oltárra, hogy feláldozza magát értünk... Mily közel jutott!? Olyan közel, amennyire hasonult az élete ehhez a magát értünk feláldozó Istenhez!

Akolytátus — Lumen spirituale. — A klerikust, az oltárlépcsőin haladva, amint emelkedik az oltárhoz, úgy sugározza be jobban és jobban az oltár fénye, mígnem maga lesz az oltár fényének kigyújtója: akolythus. Ekkor azonban már nemcsak az oltár fényének lesz részese, hanem az oltár áldozatának előkészítője is: az eucharisztikus áldozathoz ő szolgáltatja a bort és a vizet. — Minden rend nagysága, kis és nagyobb renddé egyaránt a szerint fokozódik, mennyire áll közel hordozója az Eucharisziához. Az ostiáriustól az akolythusig — a templomajtótól az ambonon keresztül az oltárig, az oltárra leszálló Krisztus szolgálatáig nagyobb távolság, mint a parittyás pásztorfiútól a Melkom koronáját viselő királyig — és nagyobb felmagasztalás is... Nagyobb, mert olyan nagy itt az Isten közelsége!

Az üldöztetések idején csak úgy, mint az Egyház diadalának századában, a katakombákban és a márvány dombokban az akolythus az Isten házának bevilágítója és az Eucharisztia oltárának hivatalos szolgája. Igazi oltárszolga! — Mindkét feladatát azonban csak annyiban tölti be híven, amennyiben lelkében is fény gyúlt, és amennyiben szívében is él az áldozatkészség...

Az akolythus feladata, hogy „hordozza a gyertyákat, és meggyujtsa a templom lámpáit”. De helyesen mondja az ordináció intelme: lehetetlen, hogy Isten tetszését megnyerje, ha ugyanakkor, mikor kezeiben világosságot hordoz, a sötétség cselekedeteinek szolgálatában áll, és ezáltal másoknak is a hűtlenség példáját mutatja. Mire a klerikusból akolythus lesz, már el kellett fordulnia a sötétségtől: a világ fiainak tévelygéseitől és szabadosságától. Már tudnia kell megfékezni szenvedélyeit, hogy „felővezett legyen az ágyéka;” és már szeretnie kell szemben minden divatos vélekedéssel és a saját tetszés és nem tetszésével is az Isten változhatatlan akaratát és igazságát. Szeretnie kell úgy, hogy élje ezeket! — Akkor kezében „égő fáklyát tart”, mely mint intő és eligazító lámpás fog világítani a „rossz és romlott nemzedék közepette.” Az élet igéjének átéléséből fakadó jó példával! — Mire a klerikusból akolythus lesz, már fel kellett öltöznie a világosságba: igazságba és igazságosságba és az ezek szeretetében másokat vonzó, tévelygőket mentő, szenvedőket viaszgató jóságba. Ez az a „lumen spirituale”, amely miután

áthatotta az akolythus lelkét, megvilágosít másokat és az Isten Egyházát is.

Az akolythus feladata, hogy „Krisztus vérének eucharisztikájához bort és vizet szolgáljon fel.” — A legszentebb eucharisztikus áldozatban való közreműködés ez! — Ha részvét nélkül lépek a szenvedőhöz, csak gúnyolom őt; ha szeretet nélkül intem a bűnöst, csak megátalkodottá teszem; ha áhitat nélkül közeledem a szentséghez, csak profanizálok azt. Ha az áldozat szelleme nélkül akarok közreműködni Krisztus áldozatában, nem úgy száll-e reám is az Ő vére, mint azokra, akik az első nagypénteken előkészítették az Ő véres áldozatát: az Ő vére mirajtunk és a mi ivadékainkon...? (Mt. 27, 25.)

Az áldozat szelleme, amelyben az akolythusnak közre kell működnie az eucharisztikus áldozatánál a tiszta élet és a jócselekedetekben való önfeláldozás. Igen! — Az akolythusnak késznek és lankadatlanak kell lennie meghozatalára mindama áldozatnak, amiben naponta kerül a test vágyainak legyőzése a tisztaság érdekében, és amibe naponként kerül az önzés megfékezése a jócselekedetek gyakorlásában.

Nehéz áldozat, mert szüntelen megújuló áldozat! De amikor ezt a nagy követelményt állítja akolythusai elé az Egyház, megmutatja nekik az erőforrást is, amelyből ha merítenek, könnyű lesz minden áldozat. Az Eucharisztikus Jézus ez a forrás, kiért ha áldozatot hozunk, áldozatunkban Ő lesz segítségünk és gyönyörűségünk...

Erre az erőforrásra gondolva, imádkozza akolythusai felett az Anyaszentegyház: „Szentséges Urunk, Mindenható Atyánk, Örök Isten, méltóztassál megáldani szolgálodat az akolythusok rendjében, hogy a templom világának meggyújtásában, a Te Fiaid Krisztus véréhez és az eucharisztikus áldozathoz bornak és víznek szolgáltatásával hűségesen szolgáljanak szent oltárodnál. Gyujtsd fel, Uram, az ő elméjüket és szíveiket a Te kegyelmed szeretetére, hogy arcukon a Te fényességed ragyogásával Neked az Anyaszentegyházban hűséggel szolgáljanak...”

LESZÁMOLÁS ÖNMAGUNKKAL

A nagyobb rendek a subdiakonátussal kezdődnek. A kisebb rendek felvétele után a klerikus minden nagyobb nehézség nélkül visszatérhet a világba, ha úgy érzi és meg is győződik róla, hogy tévedett, midőn a klérusba lépett, tényleg nincs hivatása és ereje a pápi élet vállalására. A subdia-

konátus már maradandóan, ha nem is végérvényesen kötelezi a klérikusot. Nagy kötelességek teljesítésére vállalkozik benne a Krisztus szolgálatára szegődött lélek: nőtlenül, fedhetetlen tisztaságban élni, és az Egyház zsolozsmájának hűséges végzésében az ima emberévé lenni. Ezt a két kötelességet nevezhetjük kettős áldozatnak is. Az egyikben testi vágyainak megtagadásával, a másikban lelke odaadásának áhíthatában áldozza fel magát Istennek az ember. Olyan áldozat ez, amelynek súlya nem meghozatalának pillanatában, hanem tartama alatt nehezül, és pedig mindig jobban és jobban a rosszra és hiúságokra hajló emberi természet hordozójára... Azért ennek a két áldozatnak hűséges bemutatásában szoktak meginogni és olykor elbukni a kezdetben még olyan készséges papi lelkek is. Bölcsen teszi tehát az Anyaszentegyház, midőn subdiakonátus előtt az Isten oltára felé közeledő klerikusokat mintegy megállítja és megfontolásra készíti: „Ismét és ismét fontolóra kell venni, minő az a teher, amit ma önként magatokra vállalni akartok... Mostanáig szabadok vagytok, de ha ezt a rendet felvettétek, többé nem lesz szabad attól, amit vállaltatok, meghátrálni...”

Az Egyház bölcs intelmét követve, ne menjünk tovább az Isten oltára felé, míg magunkba újra nem tisztáztuk: nyugodt lélekkel vállalkozhatunk-e a papi élet áldozataira és kötelességeire? Isten hívott-e ezekre? Igen, mert minden ember csak abban a hivatásban üdvözülhet, amelyre Isten hívta! Aki az Isten által neki szánt hivatást választja, bizton remélheti Isten segítő kegyelmeit. Aki nem az Isten által neki szánt hivatást választja, az Isten segítő kegyelmeire nem számíthat. Isten kegyelme nélkül pedig a kierőszakolt hivatás elviselhetetlen teher lesz, mely alatt összeroskad a lélek, és veszélybe jut az üdvösség. Ez különösen áll a papi hivatásra! Akinek erre nincs hivatása, vagyis nincsenek meg a megfelelő testi és lelki képességei és a szívbeli készsége, aki tehát Isten akarata ellenére akar pap lenni, Isten kegyelme nélkül előbb-utóbb össze fog roskadni a papi élet terhei alatt, s boldogtalan lesz... A papi élet kötelességeinek teljesítésére ugyanis különös isteni kegyelemre van szükségünk. Nekünk mint a nap, mely besugározza az erjedő mocsárt is anélkül, hogy beszennyeződne általa, a bűnös világban kell élnünk a nélkül, hogy bünt elkövetnénk. — Nekünk, mint a három bibliai ifjú sértetlenül járt a tüzes kemencében, ártatlanságban kell megőriznünk lelkünket minden kísértés között. Különös isteni kegyelem nélkül ez lehetetlen. A hiva-

tásnélküliek azonban nem számíthatnak erre a kegyelemre. Azért mondja az Apostol: „És nem is veszi magának senki ezt a tisztességet, hanem akit Isten hív, mint Áront.” (Zsid. 5, 4.)

És Áron hogyan nyerte el tisztségét? — Úgy, hogy vesseje egy nap alatt kivirágzott, és gyümölcsöt is hozott. Ez a kivirágzott vessző egyben mutatja nekünk azt is, hogyan ismerhetjük fel hivatásunkat. Ha a szemináriumi évek alatt kivirágzott a lelkünk, ha eltelt vággyal az életszentség és a lelkek üdve iránt, nyugodtak lehetünk. — Van hivatásunk... Ellenben, ha a szemináriumi évek alatt lelkünk száraz ág, lanya és tökéletlen maradt, be kell látnunk, nincs hivatásunk... Azoknak tehát, akik úgy jöttek a szemináriumba, és úgy akarnak lépni az oltárhoz, mint ahogy a zsidók mentek Betániába: nem Jézusért, hanem, hogy Lázárt lássák —, csak egy jótanácsot lehet adni. Ne kísértsék az Istent! Ha nem Krisztust és a lelkeket keresik, hanem az elhelyezkedést, családjuk megsegítését, érvényesülést, bűn minden pillanat, melyet a szemináriumban töltenek, égbekiáltó bűn a felszenteltetésük, mert rajta keresztül farkasok lopakodnak Krisztus nyájába a nyáj: száz és ezer lélek romlására. Mit érnének vele, ha el is érnék kitűzött céljukat, lelküknek és sok-sok léleknek pedig kárt okoznának — nagy, jóvá tehetetlen kárt? — Itt igazán helyén való megfontolni: „Mit használ az embernek, ha az egész világot megnyeri is, lelkének pedig kárát vallja?” (Mt. 16, 26.)

A subdiakonátusra vállalkozóknak ezt a leszámolást el kell végezniök önmagukkal. És csak akkor, ha hivatásuk tiszta, és biztos, tartsanak ki a szándékuk mellett, és lépjenek az Isten oltárához, hogy felbonthatatlanul eljegyezzék életüket vele.

A subdiakonátus kötelességei súlyának mérlegelésében azonban magasztosuljon is fel a reájuk vállalkozó lélek.

Nagy áldozat a test vágyainak megtagadása egy egész életre. Sacrificium sanguinis! Ennek az áldozatnak meghozatalában azonban szabaddá lesz a lélek, olyan szabaddá, mint az angyalok, akik tiszta szellemiségükben nem is lehetnek rabjai vagy szolgái a testnek. A tisztaság fogadalmával a subdiakonus és pap tehát angyalivá lesz, olyanná, mint a feltámadásban megdicsőült lelkek, akik nem házasodnak, sem férjhez nem mennek, hanem olyanok, mint az Isten angyalai a mennyben. (Mt. 22, 30.) — A tisztaság fogadalmának megtartásában aztán valóban alter Christus a pap. Erkölcsi tisz-

taság nélkül ugyanis hogyan képviselhetné azt, aki esküdt ellenségei szemébe merete mondani: „Ki vádolhat engem közületek bűnről?” (Jn. 8, 46.) Engesztelhetetlen gyűlöletükben mindent megkísérelnek ártalmára, de azt sohasem merték megpróbálni, hogy csak a legkisebb gyanút is támasszák tisztasága ellen. Akkor is, midőn Mária Magdolna lábaihoz borult, és Ő nem utasította el őt magától, őt a nyilvános bűnös nőt, ebből ellenségei csak arra kövekeztetnek, hogy nem ismeri, ki az, akivel foglalkozik, tehát nem Isten, de tovább nem mennek... Előbb vonják kétségbe istenségét, mint tisztaságát!

Igy lesz angyali, így lesz krisztusi a tisztaság fogadalmában a pap, így, ha hűséges megtartásához kétség nem fér...

És ne mondja senki, hogy ez a tisztaság fogadalmával meghatározott nőtlenség meddőség. Nem, ez az Isten országának termékenysége. Egyrészt biztosítja, hogy a pap osztatlan szívvel, lélekkel szentelhesse magát az igazság hirdetésének, a lelkek üdvözítésének, másrészt pedig megalkuvást nem ismerő tisztaságával, melyben nincsenek engedmények, bizonyítja a tiszta élet lehetőségét tagadó gyengék és gyávák felé a tisztaság diadalát. Egyben a saját tisztaságáért folytatott küzdelmeken és lemondásokon keresztül gyakorlott vezére lehet a tisztaság harcát vívó jóakarátú ifjúságnak, de a meglett férfiaknak és nőknek is. Azért ahol a pap a maga személyében és életében nem szolgált bizonyítékot és támaszt a tisztaság számára, nincsenek Szent Imrék, és Szent Alajosok, Szent Ágnesek és Szűz Szent Margitok...

Érezzük-e mint magasztosul fel a sacrificium sanguinis, a tisztaság fogadalma által Krisztus subdiakonusa, Krisztus papja?

Nagy áldozatnak tűnhet fel sokszor a papi zsolozsmának egész életre szóló vállalása és végzése a papi élet ezer gondja és kimerítő fáradalma között... Valóban áldozat! Sacrificium laudis! És szoros összefüggésben van a sacrificium missaeval is, mert előkészületül és hálaadásul szolgál hozzá napközben... Szent Benedek opus Deinek nevezi a papi zsolozsmát, mely sokkal inkább Istennek tetsző dolog, mint a böjt, az önmegtagadás, a virrasztás. Ez az a dolog, amelyben Istennek kedve telik az égben és a földön, az időben és az örökkévalóságban: az Ő dicséretének zengése. Az Egyház officium divinumnak nevezi. Az Egyház hivatalos imája ez: ő rendezte el minden részét, ő írja elő kötelességül szolgálói számára. Az Egyház általános imája ez: „totius Ecc-

lesiae vox una." Szól keleten, szól nyugaton, megszólal a föld minden részén, és száll az ég felé hogy bemutassa Istennek az egész teremtés hódolatát... Ez az Egyház állandó imája: szünet nélkül, nappal és éjjel emelkedik Isten trónja elé, mint jó illatú tömjénáldozat. Nem túlozunk, ha azt mondjuk, hogy ez Krisztus misztikus testének lélekzete, és mi papok vagyunk hozzá lélekző szervei... És rajta keresztül mondunk hálát az Atyának a győzelmes egyház diadalaiért, esdünk ki enyhülést a szenvedő egyház számára, közvetítünk segítséget a küzdő egyháznak... Az egész mindenség számára kegyelem, áldás árad belőle!

A sacrificium laudis nagyságával szemben alázkodjunk meg. Hogyan érdemeltem ki, Uram, hogy engem választottál erre? Ki vagyok én, hogy kiemeltél millió és millió embertársam közül, és függetlenítesz az anyagi gondoktól, és felszentelsz azért, hogy teljes odaadással, osztatlan szívvel, szentül, különös segítő kegyelmek birtokában az ima embere legyek...?

A sacrificium laudis nagyságának átérzésében aztán magasztosuljon is fel a lelkünk és teljék el nagy bizalommal. Mert kinek a nevében és kinek a megbízásából járulunk ezzel az áldozattal a végtelen Fölség színe elé? Nem mi szólunk a breviáriumban Istenhez, hanem az Egyház! És akkor, amikor mi imádkozzuk a breviáriumot, velünk együtt imádkoznak a tiszta lelkek karai, akik szerzetes életre szentelték magukat, a jó papok nagy sokasága, a világ püspökei... Velünk imádkozik Jézus is! Az Egyház Feje és Éltető Lelke! Velünk imádkozik: „mindenkor él, hogy értünk közbenjárjon.” (Zsid. 7, 25.) — Ő a tulajdonképpeni pap az oltáron, tehát Ő az, aki a szent zsolozsmát is elsősorban imádkozza...

Ime a felmagasztaltatás nagysága az áldozat nagyságával szemben! Egész papi életünkre tegyük magunkévá ezt a tanulságot: minden igazi nagyság, minden igazi boldogság áldozatból fakad.

A hivatás birtokában ne féljünk se a subdiakonátus, se a papi élet többi áldozatától. A hivatás biztosítja számunkra az Isten kegyelmeit, és „mindent meg tudok tenni abban, aki nekem erőt ad.” (Fil. 4, 13.)

LÁTOM A MEGNYILT EGEKET...

Ha a kisebb rendek az oltár lépcsői, akkor a diakonátus maga az oltár. — Nagy magasság ez, erős léleknek kell len-

nie annak, aki fel mer lépni rá... Azért a diakonátus a Szentléleknek, az erősség lelkének közvetítésével szenteli meg az ordinandus lelkét. A Szentléleknek ez a közvetítése egyben a diakonátus fő hatása: „Accipe Spiritum sanctum, ad robur...”

Az első diakonusban: Szent Istvánban is, amint a Szentírás tanuskodik róla, ez az isteni erő nyert kifejezést: „telve volt malaszttal és erővel.” (Csel. 6, 8.) — A kegyelem megvilágosításának szent lelkesedése sugárzott arcán, csengett a hangjában, és magával ragadott minden szívet, nem tudott ellenállni szavának senki. Mindez az erősség ajándéka volt! Az erősségé, amellyel Szent István közreműködött szívvel-lélekkel, és amely képessé tette őt a vértanuságra is úgy, hogy ellenségeinek közápóra alatt is örömtől és szeretettől sugárzó arccal nézett ég felé: „íme nyitva látom az eget...” (Csel. 7, 46.)

A diakonátus kézföltétele által a felszentelendők is elnyerik az erősség Lelkét: „Vedd a Szentlelket, hogy erős légy...” Ennek a Léleknek birtokában lépjenek, miként az első diakonus: Szent István „telve erővel” a világ elé! — Ez az erő, igaz, felülről jó: virtus ex alto, de ide lenn a földön: a készsleges lelkekben érvényesül. Az erősség Lelke nem érvényesülhet a kicsinyes, önző lélekben; nem a könnyelmű, gyerekes lélekben; nem a gyáva lanya lélekben... Azért a diakonátusra csak kiforrott, szilárd jellemű férfiak méltók! — „Szemeljetek ki magatok közül... jóhírű, Szentlélekkel és bölcseséggel teljes férfit” — mondta a Tizenkettő a tanítványoknak, midőn diakonusokat akartak közülük választani. (Csel. 6, 3.) — Ezek azok, akik már túl vannak a gyerek- és ifjúkor szokásos könnyelműségein, gyengeségein és állhatatlanságain!

A diakonátusra csak azok méltók, akik tudnak emelkedett lélekkel szembe nézni a veszélyekkel is; akiknek hite és szeretete sziklaszilárd; akik nem félnek az üldöztetéstől; akik készek harcolni az Evangélium dicsőségéért és az Egyház javáért. Igen, mert csak ezek azok, akik „telve vannak erővel.”

Az erősség Lelkére minden időben többé-kevésbé szüksége van a diakonusoknak: Krisztus papjainak. Amit az Üdvözítő Apostolainak mondott: „Íme úgy küldelek titeket, mint juhokat a farkasok közé” (Mt. 10, 16.), áll minden idők apostolaira. Azért a Szent Istvánoknak is mindig vannak ellenségei, akik „fogukat csikorgatják” az igazság hallatára; és „befogják fülüket” az erkölcs követelményei elől, hogy aztán

üldözzék azokat, akik rámutatnak tévelygéseikre, és kárhóztatják bűneiket... A Szent Istvánokra azért minden időben hull a „közápor” is, nem kövekből, hanem gúnyból, rágalmából, gyalázkodásból... Minden diakonus legyen tehát Szent István, Szent István ellenségeivel szemben! Menjenek közéjük, mint Szent István, telve Szentlélekkel és erővel! Igehirdetésükben szólaljon meg a Lélek bölcsesége és lelkesedése, melynek nem tud ellenállni senki. — Elmélyült és kitartó imáikon és elmélkedésükön keresztül világosodjék meg a lelkük, ez a világosság ragyogjon a szemükben, az arcukon és a világgal szemben lássák a megnyílt egeket... Amerre járnak, mint Jézus követői járjanak, hirdetve a gonoszsággal, a hitványsággal szemben az evangéliumi élet szépségeit: nagy erővel tanúságot téve... (Csel. 4, 33.) Nagy erővel! Ha ugyanis életünkkel teszünk tanúságot Jézus mellett, senki sem fog tudni ellenállni tanúságunknak. Senki! Csak a megátalkodottak és a rosszakaratúak...

De a Szentlélek csak azokat a lelkeket telítheti kegyelmeivel és erővel, akik Neki magukat készségesen átadják. Ha ez a készség meg lesz tehát a diakonus lelkében, a Szentlélek kegyelme nem lesz eredménytelen az életében, — és ki fogja formálni benne is a „malasztal és erővel telített férfiút.”

Az nem baj, ha valaki gyengének érzi magát erre a feladatára. Mennél gyengébbnek érezzük magunkat reá, annál nagyobb bizalommal hagyatkozunk a Szentlélekre. Az Isten a gyengék erőssége! Éppen a gyengéket, akiket megvet a világ, akik szerény alázatban érzik gyengeségüket, és nem bíznak magukban, választja ki Isten, hogy bennük erős legyen, hogy bennük megdicsőüljön. Azért mélységes alázattal és gyermeki bizalommal várjunk mindent Istentől, és ne tulajdonítsunk magunknak semmit. Mi csak közreműködni akarjunk a Szentlélekkel! Ó, a Szentlélek erős; ha betölt bennünket, márpedig be fog tölteni, ha mi kiüresítjük számára lelkünket a világ és önmagunk rendetlen szeretetétől, nagy dolgok eszközeivé alakíthat.

Ebben az alázatban és bizalomban nyugodtan léphet minden lélek a diakonátuson keresztül az Isten oltárához. Az oltárra, ahonnan ilyen lelkülettel könnyű látni a „megnyílt egeket”.

FELOLTÓZÁS ERÉNYEKBE

Az Isten oltárára felérkezett diakonus vessen egy pillantást minden diakonusok ragyogó példaképre Szent Lőrincre.

Róla mondja Szent Leó: „Amilyen dicsővé tette Jeruzsálemet Szent István, olyan dicsővé lett Róma Lőrinc által.” Gondoljuk csak végig az ő életét és vértanúságát!

Gazdag előkelő család sarja. Sixtus pápa kedvence. Mikor Sixtust kivégzésre viszik, ő vele akar menni, együtt akar halni szeretet főpapjával. A pápa nem engedi, de megjövendöli három nap múlva bekövetkező vértanúságát. — Szent Lőrinc ezalatt az idő alatt biztonságba helyezi az Egyház kincseit: kiosztja a szegények között... Midőn a zsarnok értük jön, kincsek helyett a szegényeket találja, kiket így mutat be neki Szent Lőrinc: „Ime az Egyház kincsei!” — Szörnyű vértanúságra hurcolják! Vasrostélyon elevenen megsütik! És míg alatta szítják a tüzet, ő örvendezve kiáltja: „Az igaz Istennek szolgálók, a kintől nem félek. Az én éjszakám nem sötét, benne minden fénytől ragyog... Átvizsgáltad, Uram, az én szívemet, éjszakában látogattál hozzám: tüzelt próbálsz engem, és gonoszsgát nem találsz énbennem.”

Három dolgot fontolhatunk meg ennek a szent diakonusnak életében: az ő készségét, sóvárgását a vértanúság után; az ő bőkezűségét a szegények iránt; az ő derűjét és természetfölötti vidámságát a szenvedéssel szemben. Mindez együtt bizonyítja, hogy miként Szent István, úgy Lőrinc is „telve volt malaszttal és erővel”.

Készség, sóvárgás. — A diakonátus a kegyelem magas foka. Azoknak, akik fel akarnak rá jutni, a tökéletességben is magas fokra kell jutniok. Szent Lőrinc vágyakozott a vértanúság után. Alig várja a napot, midőn életét áldozhatja Krisztusért. Megszégyenülve kell a szeretetnek ezzel a lobogásával szemben lesütnünk szemünket. Mi sokat, nagyon sokat vélünk tenni, ha az Istentől ránk küldött szenvedést és megpróbáltatást zúgolódás, türelmetlenség nélkül viseljük. — Mint diakonusok ezzel be nem érhetjük. Ezen a fokon egy laikus bizony állhat, mi veszélyben vagyunk. Ha mi megelégszünk a puszta kegyelmi állapottal, és nem törekszünk életszentségre, hősi erényekre, nagy a veszély, hogy a kegyelmi állapotot is elveszítjük. — Nagy dolgokra választott ki bennünket az Úr:

„Ti istenek vagytok, és fiai a
Fölségnek mindnyájan.” (Zs. 81, 6.)

Miért vagyunk hát Istennel szemben olyan lanyhák és fukarok? A világnak is soha sem volt még annyira szüksége szentekre, szent papokra, mint ma. Ó, mily nagy áldás volna

az Egyházra is egy új Loyolai Szent Ignác, egy új Borromei Szent Károly, egy új Xavéri Szent Ferenc, egy új Bosco Szent János... Ez mindenesetre Istentől függ elsősorban, de a mi közreműködésünktől is az isteni kegyelemmel. Nincs olyan életforma és életviszonylat, melyben szentté ne lehetne valaki. Mitől függ az életszentség? Nem a külső körülményektől, hanem egyedül Istentől és tőlünk magunktól: „Az Isten országa bennetek van.” (Lk. 17, 21.) Szent lehet valaki gyenge szellemi tehetséggel, a legkedvezőtlenebb viszonyok között is. — Xavéri Szent Ferenc negyvenéves öntelt professzor volt... És India alázatos apostola lett, ki millió és millió lelket térített meg Krisztus számára. Szent Ágoston 32 éves volt, midőn bűneiből újjá, szentté született. — Ha tehát mindnyájan lehetünk szentek, a legnagyobb oktalanság, ha nem leszünk mindnyájan azok... Ha ezt belátva, nem látunk megvalósításához, nincs eleven hitünk! Vagy talán nem tudjuk, hogyan lássunk hozzá? Nem kell messze utat tennünk, nem kell pusztába vonulnunk, nem kell kolostorba zárkózunk, nem kell kenyéren és vizen böjtölnünk, magunkat véresre korbácsolnunk, rendkívüli dolgokat művelnünk. Nem! Járjunk csak az életszentség egyszerű, közelfekvő, feltűnés nélkül való, de annál biztosabb útján. — Mi lekipásztorok leszünk! Legyünk apostoli lekipásztorok: lemondva szegénységben és alázatban mindenről, ami ezzel a magasztos céllal összeegyeztethetetlen; készséges örömmel elviselve minden szenvedést, meghozva minden áldozatot, felhasználva minden eszközt, ami célhoz segít; időnket megosztva, ima és apostoli munka között, szórakozásra és pihenésre csak annyi időt hagyva, amennyi szükséges, hogy új erőt merítsünk az Úr szolgálatára; kitartva e mellett az életrend mellett utolsó lehelletünkig, — égi kincset égi kincsre, érdemet érdemre halmozva, és mégis, miután így mindent megtettünk, ezt mondván: haszontalan szolgálta vagyok...

Ime az életszentség útja! Ez az az út, amelyre Isten hív. Az életszentség nem más, mint a tökéletes szeretet. Hogy pedig mi a tökéletes szeretet, Jézus Krisztus határozta meg: „Simon, János fia! jobban szeretsz-e engem ezeknél? — Legeltesd az én bárányaimat.” (Jn. 21, 15.) Ha ezt tiszta szándékkal, Isten dicsőségéért tesszük, teljes odaadással, feláldozva saját akaratunkat, testi vágyainkat, kényelmünket, földi előnyeinket, — tökéletes a szeretetünk. Ez ugyanaz a szeretet, mely Szent Lőrincet lelkesítette; amellyel vér nélkül való vértanúságban szolgált Istennek nap-nap után, és amellyel

életét véres vértanúságra is adta Érette... Vajha áthatná mindnyájunk szívét az ő szeretetének szent sóvárgása! Minő haszon volna ez az Egyházra, de saját magunkra nézve is! Szent Lőrinc, esd ki számunkra Istentől a szeretetnek ezt a sóvárgását — a te véres vértanúságod érdemében...

Bőkezűség. — Az Isten szívéhez van egy út, amelyen az, aki rajta jár, eltelik az Isten Szíve kegyelmeivel. Van egyféle mag, amely, ha elvetjük, százsoros termést hoz. Ez a mag, amelyet Szent Lőrinc közvetlen vértanúsága előtt vetett el.

„A szegényeknek bőven osztogat,
Igazsága örökre megmarad...” (Zs. 111, 9.)

Az alamizsnálkodás az életszentség legbiztosabb útja. Jézus maga jelölte meg ezt az utat: „Ha tökéletes akarsz lenni, menj, add el amid vagyon, és oszd el a szegényeknek, és kincséd leszen a mennyekben, és jer, kövess engem.” (Mt. 19, 21.) Tehát adni, adni! Ha más nincs, a rajtunk levő ruhát! Máról holnapra szentté tehet! Avagy Szent Márton nem így lett azzá? Sic itur ad astra! — De saját tapasztalatainkból is tudjuk, mily utálatos a kapzsiság a papban. Tudhatjuk azt is, hogy nemcsak a felebaráti szeretet, hanem egyházi parancs is kötelez bennünket feleslegünknek a szegények között való kiosztására. Miután pedig az Úr oltáránál kijelentettük: „Dominus pars hereditatis meae...” bizonyos szentségtörés, ha Istenen kívül mást is keresünk az Ő szolgálatában. — A sok ellenkező példa nem cáfolja meg, hogy a szegénység és a katolikus papság egymással szorosan összefügg, mert a kettőt egymástól elválasztani az Egyház kára nélkül nem lehet. — Nem szükséges, és szomorú volna, ha az Egyház szegény volna, de szükséges, hogy papjai „lélekben szegények” legyenek. — Nem szükséges, hogy szükös legyen a jövedelmünk, de szükséges, hogy jövedelmünkkel úgy éljünk, mintha nem élnénk vele, vagyis úgy, hogy ne csak magunkra fordítsuk azt. Erre a lelki szegénységre annál nagyobb szüksége van a papságnak, mennél inkább anyagelvűségbe, önzésbe, szívtelességbe merült a kor, melyhez küldetése szól... Ezzel a lelki szegénységgel győzhetjük meg legkönnyebben az elvakultakat és félrevezetetteket arról, hogy az anyagi és mulandó értékeken túl vannak el nem muló szellemi és lelki értékek is, amelyekért le lehet mondani minden földi élvezetről, sőt magáról a földi életről is, és hogy ezeknek a minden földi értéknél nagyobb értékeknek megmentését és elnyerését a ka-

tolikus papságnak köszönheti a világ... De ezzel a lelki szegénységgel győzhetjük meg híveinket és ellenségeinket egyaránt arról is, hogy mi papok egyedül Isten dicsőségét és a lelkek üdvét keressük. Így leszünk Krisztushoz is hasonlók, igaz alter Christus, aki: szegénnyé lett, bár gazdag volt, hogy az Ő szegénysége által mi gazdagok legyünk. (II. Kor. 8, 9.).

Ha az Egyház nem is kívánja a tisztaság fogadalmát, amit a subdiakonátusban kifejezetten kíván, a szegénység kifejezett fogadalmát, a diakonátusban tegye le ezt minden pap szívében... Ezt kívánja az a magasabb tökéletesség, amelyre a diakonátus kötelez. Ó, mily szép, ó, mily üdvösséges volna, ha az Úr szolgálói mind apostolok volnának, ha szent seregbe állnának, melynek fegyverzete és ereje az apostoli élet tökéletességei volnának. Ez a mai kor kívánalma is! Szent Pál Timoteusnak írja: „Ha van eledelünk s ruházatunk, elégedjünk meg velük. Mert akik gazdagok akarnak lenni, kísértésbe esnek, az ördög kelepccéjébe, sok haszontalan és káros kívánságba, melyek pusztulásba s romlásba döntik az embert.” (I. Tim. 6, 8, 9.) — Ha Szent Pál így írt az ő korabeli Timoteushoz, mit írna az anyag imádásába merült kor Timoteusához?

A szeretet öröme és békéje. Az evangéliumi élet követőit az Isten Lelke vezeti. — Az Isten Lelkének gyümölcsei pedig: szeretet, öröm, békesség... (Gal. 5, 22.) — Nem csodálkozhatunk tehát rajta, ha Szent Lőrinc, aki „telve volt Szentlélekkel”, amely „mindent eltűr” (I. Kor. 13, 7.), amely „erősebb a halálnál” (Én. 8, 6.), sugárzott az örömtől úgy, hogy még a tüzes rostélyon is képes volt élcelni, képes volt ujjongani, a békéjét nem ingathatta meg ellenségeinek semmi támadása. Jól mondja róla Szent Leó: „Krisztus szeretetét nem győzheti le a tűz heve. A tűz, mely kívül égett, gyengébb volt, mint az, amely a szívében lángolt.” Az Istennel való állandó egyesülés, a kegyelem, az imádság, a szentségek által tette érzéketlenné, mintegy halottá a Szenteket a külvilág s ennek minden behatása iránt, úgyhogy örvendezve tudták életüket is feláldozni. A Szentek valamennyien elmondhatták, amit Szent Pál mondott: „Élek pedig már nem én, hanem Krisztus él bennem.” (Gal. 2, 20.)

Ez mindenesetre olyan állapot, amelytől még mindnyájan nagyon messze vagyunk, és amelyet valószínűleg nem is fogunk teljes fokban elérni soha. De közeledni feléje mindnyájan közeledhetünk, sőt mindnyájunknak közelednünk is

kell, mert szent hivatásunk kötelez reá, — és mert ez az az állapot, amely egykor égi boldogságunk lesz. Közeledjünk nap-nap után feléje komoly bensőséges étellel: tevőleges szeretettel, imádságos örvendezéssel, önmegtagadásból fakadó békességgel. Eleinte fárasztó és homályos a bensőséges élet célja, de világosságra és boldogságra, és ami több, életszentségre vezet.

A bensőséges élet útja legyen a mi papságunk útja az apostoli életből a boldog örökkévalóságba.

Ennek az életnek erényeibe öltözködjének az Egyház diakonusai, és ékes lesz bennük az Anyaszentegyház.

SZEMBEN A CÉLLAL

A diakonátuson keresztül a presbiterátusban tovább teljesül a papirend. — „Sacerdos in aeternum” a lelkébe vésődött szentségi karakter folytán minden felszentelt pap, és ha nem is utóda, de az oltáron helyettese Krisztusnak, akinek nevében mutatja be ott a legszentebb áldozatot. Ennek megfelelőleg inti a szentelendőket ordinációjuk kezdetén az Egyház: „Ismerjétek fel, mi az, amit tesztek; utánozzátok magatok azt, amivel foglalkoztok.”

A presbiterátus minden klerikus vágyainak beteljesülése is. És baj volna, ha nem az volna! — Azért kell szemben a céllal tudatosítani magunkban, mit várunk a céltől?

A papi hivatásnak kettős célja van: a pap saját és mások lelkének üdvözítése! Tehát elsősorban saját lelkünk üdvét biztosítja. Főnséges cél! Ez az a cél, amely Istent vezette a teremtésben, a megváltásban, a Szentlélek elküldésében egyaránt...

Mások lelkének üdvét is biztosítja papi hivatásunk. Ennek munkálásával leszünk Istenhez igazán hasonlók, mert mint egy szentatya írja: „Minden isteni műnél istenibb mű közreműködni Istennel a lelkek üdvözítésében.” — Mily nagyszerű érdemekre, mily rendkívüli kegyelmekre, mily égi dicsőségre tehetünk szert ennek a célnak Isten Szíve szerint való munkálásával! — Semmivel sem engesztelhetjük ki könnyebben Isten igazságosságát, mintha irgalmának eszközei leszünk a lelkek megmentésében. — Ennek a célnak munkálása magában foglalja a legtökéletesebb földi boldogságot is. Azok ugyanis, akik saját tökéletesedésükön és mások üdvén dolgoznak, megelégedetten élnek, nyugodtan halnak meg, az

égben pedig gazdag jutalomban részesülnek. — Szentelhetnének-e tehát ennél szebb, dicsőbb célnak életünket?

Ennek a fölséges célnak munkálásában azonban nem szabad a magunk akarát követnünk. Ebben csak annak akarata lehet mérvadó, aki ezt a célt kitűzi, és aki annak munkálására hívott: Istené... Ennek megfelelően csak azokat az eszközöket használhatjuk, amelyeket Isten akar, csak olyan módon, ahogyan Isten akarja. Nem állhatunk meg a tökéletesség alacsonyabb fokán, mint amilyenre Isten hívott meg; nem szabhatunk korlátokat a kegyelem elé; nem kell más lelkek megmentésére törekednünk, mint amelyeket Isten reánk bízott; nem kell más helyen dolgoznunk, mint ahová Isten állított... Különben nem Istennek szolgálánk, hanem Istent tennénk szolgálkánk; nem Istent keresnénk, hanem önmagunkat... Isten akarata legyen tehát a norma, amely szerint igazodunk, nemcsak külső cselekedeteinkben, hanem vágyainkban, törekvéseinkben és legelrejtettebb szándékainkban is. — Ha eltérünk ettől a normától, a célt is eltévesztjük. Azért midőn a presbiterátus kötelmeivel fűzzük életünket Istenhez, gondoljunk a helyre, ahová kerülhetünk, a munkára, amelyet reánk bízhatnak, a sikertelenségekre, a csalódásokra, a szenvedésekre, amelyek érhetnek, és úgy mondjuk: legyen meg a te akaratom... Én Uram és én Istenem! Én egészen átadom magamat Neked: Tu mecum fac, sicut vis et scis... Csak szent hivatásom kegyelmét ne vond meg tőlem!

Papi hivatásunk magasztos céljának elérésére kétféle eszköz segít.

Vannak általános eszközök, amelyekre mindnyájunknak kivétel nélkül szükségünk van: a szentségek gyakori vétele, az állandó imádság, az Istennel társalgó elmélkedés, buzgó tanulmányozása mindannak, amit tudnunk kell, az érzékiség szüntelen fékezése úgy a belső, mint a külső önmegtagadás által, egyszóval mindannak hűséges betartása és gyakorlása, amit szemináriumi életünk folyamán megismerni tanultunk.

Vannak különös eszközök, amelyekre azoknak van szükségük, akiket Isten sajátos hivatáskörbe állít: megfelelőleg a helynek, ahova Isten helyez; a tökéletességi fokozatnak, amelyre Isten hív; a testi és szellemi erőknél, talentumoknak, amelyeket Isten nekünk ad. Ezeknek az eszközöknek felhasználása nélkül senki sem érheti el azt a célt, amelyet Isten eléje tűzött. — Hiába áztatja magát valaki azzal, hogy ő jó pap, még sem az, ha elhanyagolja az Isten által eléje írt gyakorlatokat; ha nincs megelégedve azzal a hellyel, ahová

Isten állította; ha más módon akarja hivatását betölteni, mint ahogy Isten akarja...

Minden áhitatgyakorlatunk, minden munkánk értéktelen Isten előtt, ha nem érvényesül benne saját akaratumk feláldozása. Igen, mert különben valamennyit megfertőzi az önfűség átka: a gőg.

Azért az általános eszközök használatában, amelyek nélkül senki sem érheti el célját, legyünk buzgók, a különös eszközökkel szemben pedig, amelyeket Isten akarata szerint kell változtatnunk, legyünk indifferensek. Hogy hová kerülünk, hogy minő beosztást kapunk, egészségesegek leszünk-e vagy életünk nagy részét átbetegeskedjük — olyan eszközök, amelyek célunk elérésében segíthetnek is, meg gátolhatnak is a szerint: Isten akaratanak megfelelőleg használjuk fel azokat vagy nem. Azért soha se feledjük papi életünk folyamán, hogy akárhányszor a sikertelenség, a mellőzés, a betegség, a célszerűtlennek látszó dispozió lehet ránknézve a legcélravezetőbb.

Igazi mennyei bölcseség ez, amely, ha érvényesül meggyőződésünkben, a boldog megalégedett papi élet titka lesz számunkra.

Hogy a célunk elérésére segítő eme eszközöket mindig kellően, Isten akarata szerint tudjuk felhasználni, és Isten akarata szerint élünk mindig velük, adjuk át magunkat rendíthetetlen bizalommal Isten atyai Gondviselésének: In Te Domine speravi, non confundar in aeternum...

AZ ISTENI PÉLDAKÉP NYOMDOKAIBAN

A hivatás és a hivatásnak megfelelő erények azok a pilérek, amelyeken papi életünk nyugszik, illetve amelyeken papi életünknek nyugodnia kell. Ezeknek megvizsgálása után fontoljuk meg azokat az elveket is, amelyek szerint papi életünket be kell rendeznünk... Ezeket az elveket isteni Főpapunk maga állítja elénk: „Amint engem küldött az Atya, én is úgy küldelek titeket.” (Jn. 20, 21.) „Én rendeltelek titeket, hogy elmenvén, gyümölcsöt teremjete.” (Jn. 15, 16.)

Ezekből az isteni szavakból megérthetjük, hogy Krisztus az egyedüli, tényleges, örök pap. Sacerdos in aeternum! — Ő csak egyszer, de mindenkorra mutatta be áldozatát, mert „egy áldozattal mindörökre tökéletesekké tette azokat, akik meg akarnak szentelődni.” (Zsid. 10, 14.) — Kívüle nincs

más ily értelemben vett „pap”, azért nincs is utóda. Nincs, mert Ő nem hal meg soha, és az örökkévalóságban tovább gyakorolja főpapi méltóságát. Mi tehát nem vagyunk Krisztus utódai, mi csak méltatlan szolgálói, eszközei vagyunk. — Nem mi mutatjuk be az áldozatot, hanem Ő; nem mi szolgáltatjuk ki a szentségeket, hanem Ő; azért ezek érvényességét nem befolyásolhatja szolgálainak méltatlansága.

„Amint engem küldött az Atya, én is úgy küldelek titeket.” Ezekből az isteni szavakból megérthetjük azt is, hogy bár csak Krisztus eszközei, de nem gépies eszközei vagyunk. — Isteni méltóságát és örök főpapságát nem oszthatta meg velünk, de szentségét igen. Mint élő szőlőtőke akarja Ő életető erőit közölni velünk, hogy mint szőlővesszők Benne és Belőle élve, bő gyümölcsöt hozzunk. Azért előbbi szavait kiegészíti: „Én rendelvelek titeket, hogy elmenvén, gyümölcsöt teremjetekek.”

És miben teremjünk gyümölcsöket? — Krisztus utánczolásában, az Ő szellemének, az Ő erényeinek bennünk való kialakításában. A szőlővesszőben ugyanis nem lehet más életnedv, mint a szőlőtökében. A szőlővessző nem hozhat más gyümölcsöt, mint a szőlőtőke. — Ha tehát gyümölcsjeink nem egyfajtaúak Krisztus gyümölcsjeivel, nem vagyunk az Ő igazi szőlővesszői. Azért papi életünk küszöbén, de annak folyamán is jó, ha megvizsgáljuk életünk gyümölcsjeit.

Krisztus a „vir dolorum”. Kempis Tamás szerint nem volt életében egy pillanat szenvedés nélkül. Ő tehát ezek elviselésében, önmegtagadásban hozott gyümölcsöt. Azért az önmegtagadás szellemének bennünk is meg kell lennie. Az önmegtagadásra minden kereszténynek szüksége van. Mindenkinek mondja Krisztus: „tagadja meg magát!” — „vegye föl keresztjét!” (Mt. 16, 24.) Nekünk mint Krisztus papjainak, szőlővesszőinek ez fokozott szükségletünk, mert nekünk ebben is isteni Mesterünkhöz, isteni Szőlőtökénkhez kell hasonlunk. Nekünk mintegy magunkban kell pótolnunk azt, ami Krisztus szenvedéséből hiányzik: „Kiegészítem testemben azt, ami híja van Krisztus szenvedéseinek”, mondja Szent Pál (Kol. 1, 24.) — Krisztus önmegtagadásának szellemét ápoljuk magunkban a papi nőtlenségben is. Ez azonban nem elég! Nekünk e mellet úgy kell élnünk a világ javaival is, mintha nem élnénk velük: tantum-quantum, csak amennyire magasabb céljaink elérésére szükségünk van rájuk. — A mi szőlőtökénk a töviskoronás Krisztus. Nincs Vele összeegyeztethetlenebb szőlővessző, mint a test-kultusznak hódoló pap. „Az

Isten országa nem étel, és nem ital!" (Rom. 14, 17.) — Tes-tünk erőiről — igaz — gondoskodnunk kell, de ebben a gon-doskodásban nem kereshetünk érzéki élvezeteket. Ha táplál-kozásunkban jelentkezne bennünk ezek vágya, meg kell azt fékez-nünk. Annál is inkább, mert a túlvilági életben nemcsak a testi bűnökért, hanem a mértéktelenség bűneiért is bűnhő-dés jár. Gondoljunk erre már a szeminárium előkészület ide-je alatt, és méginkább majd odakünn a világban valahányszor asztalhoz ülünk... Különösen tagadjuk meg magunkat étke-zéseinkben olyankor, mikor a testi ösztönök lázongását érez-zük magunkban. — Szent Pált kövessük ebben is: „Megsa-nyargatom testemet és szolgaságba vetem, nehogy, míg má-sokat tanítok, magam valamikép elvetésre méltó legyek." (I. Kor. 9, 27.)

Tútláplált élet mellett nem lehet tisztán élni!

A külső, testi önmegtagadás mellett nem szabad megfe-ledkeznünk a belső, szellemi önmegtagadásról sem. Különben önmegtagadásaink beképzeltté tehetnek, és rögre vezethet-nek! — Tagadjuk meg a haszontalan kíváncsiságot! „Én vá-lasztottalak ki titeket a világból", — mondja isteni Főpa-punk. (Jn. 15, 19.) Ő emelt ki bennünket a világból! Kiemelt! Ne érdeklődjunk tehát többet a világ ügyei iránt, csak amennyire az „unum necessarium" ügyének munkálása ezt megengedi vagy kívánja. — Tagadjuk meg az üres hiúságot, dicsvágyat és öntetszergést! Kerüljünk minden különbséget, ami feltűnést kelthet, ami éket verhet pap és pap közé! Ol-tózkodásunkban legyünk elegánsak, de egyszerűek, és ne legyünk piperkőcök! Egész külsőnkön nyilvánuljon meg isteni Szőlőtökénk szelleme!

Az Emberfia számára nem volt hely, ahová lehajthatta volna fejét! Ő maga mondta: „A rókáknak oduik vannak és az ég madaraink fészkeik; az Emberfiának pedig nincsen, ho-vá fejét lehajtsa." (Mt. 8, 20.) Krisztus tehát a szegénység-ben is hozott gyümölcsöt! Azért a szegénység szeretetének bennünk is meg kell lennie. Vajha mi is szabadulnánk minden ballaszttól; vajha a mi legszebb ékességünk is a szegénység volna! — Vajha mi is, mint Szent Pál, mindent szemétnek tartanánk Jézus Krisztus szeretetén kívül... Sőt mindent veszteségnek tartok Jézus Krisztusnak, az én Uramnak min-dent fölülmuló ismerete miatt, akiért minden kárvallást el-szenvedtem és mindent szemétnek tekintek, csakhogy Krisz-tus legyen a nyereségem." (Fil. 3, 8.)

A szegénységet kétféleképp gyakorolhatjuk: affective és

effective. Az utóbbi, vagyis az, hogy szegénységben éljünk, nem feltétlenül szükséges, és sokszor nem is lehetséges. Társadalmi helyzetünk akárhányszor kizárja. Affective azonban, vagyis lelkületben, mindig és minden körülmények között gyakorolnunk kell a szegénységet. Ez azt jelenti, nem szabad, hogy lelkünk hozzátapadjon az anyagi javakhoz. Aki nem mond le mindenről, amiye van, nem lehet Krisztus tanítványa! (Lk. 14, 33.) Tehát mindenről le kell mondanunk, mindenről, még a rajtunk lévő ruháról is, hogy semmi se akadályozzon bennünket Krisztus és a lelkek szeretetében; hogy, ha kell, ,mindent oda tudjunk értök adni... „Da mihi animas, ceterum tolle!”

Ezt a lemondást gyakoroljuk is adakozásban! Ne nyugtassuk meg a lelkiismeretünket azzal, hogy majd a halálunk után mindent a szegényeknek adunk. Ez nem lemondás, mert csak arról mond le az, aki már meghalt, amit magával nem vihet... Az ilyen halál után való adakozással nem teheti jóvá a pap soha azt a botrányt, amit életében okozott fukarságával. — Aztán hányszor megtörténik, hogy a hirtelen halál megakadályoz a végrendelkezésben, és a kapzsi rokonok teszik rá kezeiket arra, amit jócélra akart hagyni, sőt arra is rá teszik kezüket, amit az erkölcsstan szerint egyházi célokra lett volna köteles hagyni a pap. Minő számadás vár az ilyen papra!

Életünkben adakozunk, éltünkben tegyünk sok jót, akkor a szegénység szellemében is növekedni fogunk, és a világgal szemben is függetlenek leszünk. — Ha így lelkünk nem fog a földiekhez tapadni, bátran fogjuk tudni hirdetni az evangéliumi igazságokat, és nem fogunk félni sem üldöztetéstől, sem a tényleges szegénységtől...

Az egész föld száműzetés helye lesz számunkra, mert hazánk az égben lesz!

„Tanuljatok tőlem, mert szelíd vagyok és alázatosszívű.” (Mt. 11, 19.) Méltán mondhatta ezt magáról Krisztus, mert egész élete és minden ténykedése a szelídség és alázat megnyilatkozása volt... Ő alázatban is hozott gyümölcsöket! — Azért az alázat és a vele együtt járó evangéliumi szelídség legyen a mi fősajátságunk és a mi legerősebb fegyverünk is.

Hogyan gyakoroljuk ezt? Mindenek előtt szeretetteljes elnézéssel mások hibáinak megítélésében. Mindaddig takargassunk mindent a szeretet köpenyével, míg nem biztos a bűn. — amikor aztán szólnunk kell... Ne feledjük ezzel kapcsolatban, hogy fellebbvalóink is hibázhatnak vagy intézked-

hetnek helytelennül. Ilyenkor mindig sokkal jobb az adott intézkedést és parancsot szeretetben és alázatban úgy teljesíteni, hogy a téves intézkedésből lehetőleg sok jó származzék, mint azzal gőgösen és önféjűen szembe helyezkedni...

Szeretetre és alázatra aztán különösen szükségünk van a bűnösökkel szemben. Gondoljunk velük szemben mindig arra, hogyan bánt Krisztus a bűnösökkel... Soha egyetlen bűnöst sem térített még meg a kevelység, de számtalant megtérített már az alázat és a szeretet.

Ha a szőlővessző nem marad a szőlőtőn, elszárad, levágják, és tűzre kerül... Ha az önmegtagadás, a szegénység, az alázat szellemében fogunk élni mindig, ez a sors soha sem fog érni minket. Sőt mint az isteni Szőlőtő eleven szőlővesszői bő gyümölcsöt is fogunk tudni hozni.

Alljunk meg a papi élet küszöbén! Határozzuk el magunkat őszintén, erősen az önmegtagadás, a szegénység, az alázat állandó gyakorlására. Ha nem is minden, de nagyon sok a kezdettől függ. Ha jól kezdjük papi életünket, ennek gyümölcsei szinte maguktól fognak megérni...

EGÉSZEN ISTENÉ — MINDENT ISTENÉRT...

A tonzurától a presbiterátusig — mily fölséges fokozatokban fejlődik ki az egyházi rend nagy szentsége... Minden egyes fokozat új lépcsőfok az Isten közelébe, de új imperatívusz is az Isten közelségéhez méltóbb életre.

„Accedant, qui ordinandi sunt... Lépjének ide, akik áldozó papokká lesznek szentelendők!” — szólítja fel azokat az Egyház, akik hivatásukban megerősödtek, a szemináriumi évek alatt megtisztultak, a világ kísértéseivel szemben megszentültek, és a kegyelem indításait követve, Krisztus követésére magukat komolyan, egy egész életre szólóan elhatározták. Ez a felhívás már az ordo teljességére szól! Gondoljuk, hogy ez a felszólítás nemcsak a felszentelendőkhöz, hanem a már felszenteltekhez is szól! Halljuk meg az Egyház aggódó kérdését is: „Scis illos dignos esse? — Méltóknak tudod őket? — És feleletül rá gondoljunk az Isten felhívására, amit az Ószövetség papjaihoz intézett: „Szentek legyetek, mert én szent vagyok!” (Lev. 11, 45.)

Az Isten papja méltóképp csak az lehet, akinek szent a szíve, szent a lelke, szent az élete...

Aranyszájú Szent János szerint a pap lelkének tisztább-

nak kell lenni a napsugárnál; a papnak az Apostollal együtt kell tudnia mondani: „Élek pedig már nem én, hanem Krisztus él bennem.” (Gal. 2, 20.) És miért? — A pap hivatása, hogy Jézus Krisztust képviselje a földön. Márpedig nem képviselheti, ha emberi életét nem absorbeálja egészen Jézus isteni élete; ha nem nyilvánulnak meg éltében Jézus erőnei. — Azért: „Legyetek szentek!”

Szentté kell lennünk, mert Krisztus is, akit képviselünk szent. Avagy kinek nevében beszélünk mi papok? Jézus Krisztuséban. — Kinek hatalmával konsekrálunk? Krisztuséban. — De mennyire Krisztuséban! A konsekrációban nem azt mondjuk: ez legyen Krisztus teste, — hanem Krisztus személyében mondjuk: „Ez az én testem.” Tehát egy személyt képezünk a konsekrációban Jézussal!

„Krisztus követségében járunk, mintha Isten buzdítana általunk.” (II. Kor. 5, 20.) Szent Pál mondja! Krisztus a pap akaratában, a pap kezében él! — A pap odakölcsönzi Krisztusnak a hangját, a kezét, és Krisztus szól, Krisztus áld általa...

Mi következik ebből? — Az, hogy a pap soha sem lehet eléggé szent! — Nem, mert Jézus Krisztust kell szemléltetnie mindenben, amit tesz, cselekedeteinek mintegy istenemberi cselekedeteknek kell lenniök. Midőn a pap az oltárhoz lép, egész lényé legyen áthatva szent komolyságtól, hogy Krisztus fönsége sugározzék róla; az áhítat és összeszedettség példaképe legyen, hogy mindenkit hasonló lelkültre ragadjon. — És ez a Krisztusszemléltetés soha sem lehet színészi alakítás, ennek szívből fakadó átélésnek kell lennie...

Isten általunk akarja magát képviseltetni a földön. Ó, mily magasos kitüntetés! Méltóképp azonban csak akkor képviselhetjük, ha szentségében is részünk van. Isten személyével és méltóságával való egységünk teszi tehát indokolttá Isten hozzánk intézett felhívását: „Szentek legyetek, mert én szent vagyok!”

Hogy mennyire életszentségbe kell öltözzék minden pap, kitűnik azokból az elnevezésekből is, amelyekben a Szentírás szerepelteti a papot. Szent Péter apostol első levelében „szent nemzet”-nek, „választott nemzetség”-nek, „királyi papság”-nak nevezi általában a keresztényeket. (I. Pét. 2, 9.) — Egészen természetes tehát, hogy ezek a nevek bennünket: papokat, kik a keresztények között kimagasló helyet töltünk be, különösképp megilletnek. A pap különösképp „szent nemzet”! Őt nemcsak a világfiai közül választotta ki az Isten az örök-

életre, hanem a hívők közül is az Ő különös szolgálatára. — Az első századokban a papokat a szentéletű remetek és szerzetesek közül választották ki, mert azokat, akik az evangéliumi tanácsok követésében nagyobb tökéletességre törekedtek, méltóbbaknak tartották a papságra. — Ez kifejezi azt is, hogy a papság még a szerzetesi állapot felett is áll, és kívánatos, sőt szükséges is volna, hogy a papok szentebbek legyenek a legszigorúbb szerzeteseknél is. — A pap különösképp „szent nemzet!” Megszentelt nemcsak a keresztség és bérmálás olajával és krizmájával, hanem a papirend felkentésében is, aminek következtében az Isten felkentje Ő a szó kiváló értelmében... Az Úr felkentje Ő nemcsak külsőleg, hanem belsőleg is az eltörölhetetlen karakter folytán, amely amennyiben bűn nem akadályozza, ténylegesen szentségbe öltözteti a pap lelkét, és a Szentlélek különös kegyelmeinek sugárzatát árasztja reá, hogy méltó közbenjáró lehessen Isten és ember között.

A papok különösképp „választott nemzetség!” Krisztus gyűjti egybe őket, halálának érdemeivel biztosítja jogaikat, kiöntve reájuk megváltásának kegyelmeit.

A papok különösképp „királyi papság”, mert nemcsak papok, hanem „királyok” is. Ennek jeleként viselik a hajkoronát! Ennek kihatásaként pedig a nép élén állnak, lelki hatalommal kormányozva és vezetve őket időbeli és örök boldogságra. Mármost, ha a papok igazi lelki királyok, „királyi papság”, mi volna, ha saját házukban sem tudnának uralkodni, ha saját szenvedélyeiket sem tudnák megfékezni? — Mit érne királyi méltóságunk királyi lelkület nélkül? Mit érne, ha méltóságban a nép fölött, lelkületben pedig a néppel egy vonalon vagy talán még alatta is állnánk?

Isten tovább is megy! — Ő maga isteneknek nevezi a papokat:

„Én azt mondtam: Ti istenek vagytok,
És fiaí a Fölségesnek
mindnyájan.” (Zs. 81, 6.)

„Ti istenek vagytok!” — Teremtett, földi istenek ök, akiket az örök Isten teremtett, és a földre helyezett, hogy Őt képviseljék, és nevében cselekedjenek. — Istenek ök hatalmuknál fogva, melyet Krisztus szent teste felett gyakorolnak, és általa Istennek magának parancsolnak mintegy: „obedi-ente Deo voci hominis”. — Istenek ök hatalmuknál fogva, mellyel megbocsátják a bűnöket. Újjászülik így a lelkeket!

Megszentelik hatalmuknál fogva az embereket! Olyan ténykedés ez, amire csak a mindenhatóság képes! Ha mármost Isten mintegy megosztja istenségét a papokkal, csodálkozhatunk-e rajta, ha a saját szentségéhez való hasonulást is kívánja tőlük? „Szentek legyetek, mert én szent vagyok!”

Ennek a szédítő magasságnak szemléletében, ennek az isteni felhívásnak hallatára lehetünk-e önmagunkkal megelégedettek? Megnyugodhatunk-e tökéletlenségeinkben? — Megalkudhatunk-e lanyhaságunkkal, kedvezve a test kényelmének és vágyainak? — Nem! Mindez szembehelyezkedés volna Istennel, aki „megosztotta” velünk istenségét. — Ennek a magasságnak szemléletében, ennek az isteni felhívásnak hallatára csak egy elhatározásunk lehet, az, amelyet Szent János apostol szövegez meg: „Aki igaz, legyen még igazabb, és a szent legyen még szentebb! (Jel. 22, 11.)

Legyünk megszentült életünkben egészen az Istené, hogy meg tudjunk tenni mindent az Istenért!

Ha Isten megosztotta velünk tulajdonságait; ha mintegy földi istenekké tett bennünket, ne akarjunk földi emberek maradni! Legyünk papok, a Magasságbeli papjai, kik uralkodnak az alantas szenvedélyek, a nemtelen vágyak felett; kiknek Isten dicsőítésén kívül egy vágyuk van: szentté lenni! Egészen Istené, mindent Istenért!

Ne vonjuk magunkra soha a Próféta szomorú panaszát:

„Az ember, övezze bár tisztelet,
Okosságot nem tanusít;
Olyan, mint az oktalan állatok,
Hasonló hozzájuk.” (Zs. 48, 13. 21.)

ÉS BEMEGYEK AZ ISTEN OLTÁRÁHOZ...

Az ember életében vannak sorsdöntő szavak. Szavak, amelyek egy egész életre egymáshoz fűznek szíveket — lelkeket boldog életre, élő boldogtalanságra. — Szavak, amelyek eltaszítanak, elszakítanak egymástól szíveket—lelkeket: gyűlöletből, csalódásból, — kínos megbánásra, megbánás nélküli kínra. — Szavak, amelyek családokra, generációkra, népekre, századokra kihatnak a nyomukban járó rombolás, a belőlük születő alkotás, az általuk inspirált művészet folytán.

Sorsdöntő szavak! — De valamennyinél döntőbb, amelyet a pap mond ki, midőn először lép az oltárhoz; amelyet a pap

mond ki valahányszor az oltárhoz lép: „Bemegyek az Isten oltárához...” (Zs. 42, 4.) — Ez a szó, aszerint, milyen lélekkel mondja a pap, dönt nemcsak a saját, hanem a hívei, tehát százak és ezrek élete és örökkévalósága felett.

A hivatás harcain keresztül, a hosszú előkészület után ebbe a sorsdöntő szóba torkollik a felszentelt újmisé minden vágya, minden öröme, de egész jövő élete is. Azért nehéz meghatározni az újmise, a primicia ünnepi jellegét, mert az újmisen szólal meg először egy ifjú lélek ajkán ez a döntő szó: „Bemegyek az Isten oltárához... Könnyebb volna meghatározni a Christológia vagy a Mariológia bármelyik ünnepét, mint a primicia ünnepi jellegét. Igen, mert egy primicia lehet ünnep és lehet profanizálás; lehet diadalmenet és keresztút; oltárszentelés és oltárrombolás; lehet Istenhez emelkedés és Istentől elszakadás: örök halmok és örök örvények egy primicián egyformán eszünkbe juthatnak...

A primicia és a bölcső között van valami megegyező! — Megállunk a bölcső mellett, és elgondolkozunk a benne szunnyadó életen... Mi lesz belőle, ha megnő: jó ember — rossz ember? boldog ember — síró ember? hős vagy filiszter? szent vagy gonosztevő? — Egy bölcsőből egyformán lehetséges... Megállunk a virágpompába öltöztetett, gyertyafényben úszó primiciaoltár előtt, és elgondolkozunk... Mi lesz belőled évek múltán? — A virágpompából nem lesz-e szűrő, fájó tövis, a fénylő gyertyákból füstölgő kanóc? — Minden attól függ, ki az, aki oda lép az oltárhoz. — Ha ennek lelke virágos, az oltár mindig virágos lesz; ha az élete fénylő, a gyertyák kialudhatnak, az oltár mégis fényben fog úszni.

Azért a kérdésre, mi a primicia, kérdéssel kell felelnünk: mi az ember? Az ember, ez a sárból gyúrt és halhatatlan lélekkel megelevenített lény, aki tud Prometheoszként tüzet lopni az égből, de tud Sziszifoszként is gyötrődni alantas szenvedélyeinek rabságában...

A kérdésre, mi a primicia, másik kérdéssel is felelhetünk: mi a keresztény? — Keresztény, akiért meghalt az Istenfia, ki-ontva vérét az utolsó cseppig; akit gyermekévé fogadott az Isten, hogy Elsőszülöttjével lenne egyformán örökös; aki az angyalokkal együtt ugyanazon boldogság örök országlására hivatott. — Valóban: „Kevéssé tetted őt kisebbé az angyaloknál.” (Zs. 8, 6.)

A kérdésre, mi a primicia, harmadik kérdéssel is válaszolhatunk: mi a pap? — Midőn az Egyház felszenteli a papot, részesévé teszi Krisztus, az Istenfia kegyelmeinek, de éle-

tének is: kezeibe adja Krisztus szentségeit, ajkára adja Krisztus evangéliumát, és megkívánja tőle: „Imitami quod tractatis.” — „Utánozzátok magatok azt, amivel foglalkoztok!” Más szóval azt mondja: ennek és e szerint élj! — Valóban a pap „alter Christus” — benne Krisztus él tovább.

A primicia azért ünnep, amikor a felvirágozott, gyertyafényes oltárhoz lép egy ifjú, esendő ember: egy Krisztus vérén megváltott, nagyrahitott keresztény, hogy legyen „alter Christus”, hogy Krisztus életét folytassa tovább. — Ez az ünnep tehát primicia, és pedig nemcsak a krisztusi áldozat, hanem a krisztusi élet primiciája is.

Midőn az újmiséis felszentelt kezeiben, az átváltoztató szavak isteni erejében a földön új reális jelenlétet nyer Krisztus, ugyanakkor új misztikus életet is kezd, mely tartani fog az újmiséis egész papi életén keresztül. És ez az élet már nem az isteni szavak erejében fog folyni, hanem a papi erények erejében. — A pap erényeinek kell szemléltetniök a világban Betlehemet, ahol az Isten szeretetéből tisztaságban és szegénységben Krisztus Jézus születik... A pap erényeinek kell elvezetniök az embereket Názáretbe, ahol Krisztus él elrejtve a világ elől munkában és imában; munka közben imádkozva és ima közben dolgozva: mindig imádkozva, és mindig dolgozva... A pap erényeinek kell mutatniök és meg is könnyíteniök a Kriszuskövetők számára a Golgotára vezető utat, ahol Krisztus életét adja szeretetből övéiért, hogy övéi is tudjanak áldozatot hozni a szeretetért...

Ha aztán a pap erényeiben így tovább él Krisztus, akkor ő is mint Krisztus, lesz út, akit követve, nem kerülünk útvesztőbe; lesz igazság, nem csalfa, emberi hipotéziseken épülő, hanem az Isten életéből merített igazság, amely nem első-tétit, hanem megvilágosít minden világosságot kereső embert; és lesz élet is, nem szétfolyó, gyengülő, bukdácsoló, hanem kegyelemben diadalmaskodó, erős élet, amellyel érintkezve, látókká lesznek a vakok, hallókká a süketek, credót zengőkké a némák, tevőleges katolikusok az inaszakadt elvtelenek, tisztákká az erkölcstelenség leprásai, és élökké a bűn halottjai.

És a papnak így kell erényeiben tovább élnie Krisztust, különben nem lehet az, aminek lennie kell, ami Krisztus volt, aki „a mi békességünk, aki a kettőt egyé tette, és a közbeeső válaszfalat: az ellenségeskedést, lebontotta a saját testében” (Ef. 2, 14.): összekötő kapocs ég és föld, Isten és ember között. — Nem lehet, mert csak az lehet, akiben, mint Krisz-

tusban, a mennyei Atyának kedve telik, akire rászállhat, és akin megpihenhet a Szentlélek...

Ha így minden pap primiciája nemcsak a krisztusi áldozat, hanem a krisztusi élet primiciája is lesz, a sorsdöntő szavak: „Bemegyek az Isten oltárához...” boldog papi élet lép-csőimája lesznek.

Igy és ne másképp! — Azért minden újmisés, midőn először mondja ki — remegő ajakkal a nagy döntő szót: „Bemegyek az Isten oltárához”, azzal az elhatározással mondja, — egész papi életén keresztül úgy fogja ezeket a szavakat mondani, hogy mindig hozzátehesse: „Aki megörvendezteti az én ifjúságomat...” Úgy, hogy az Úr oltárának közelségére, mindig, akkor is, midőn már ősz lesz a feje, fiatalos örömben újjongjon fel a szíve...

Régi legenda! — Midőn Péter apostol a Néró-féle üldözés elől elmenekült Rómából, az úton szembe találkozott Krisztussal... Az Apostol megállt, az Úr ránézett, és az Apostol látta az Úr vádló tekintetét... „Quo vadis Domine?” — így az Apostol. „Rómába, hogy újra keresztre feszítsenek” — így az Úr. És Péter megértette, hogy mindig Krisztus szenved, Krisztus hal meg újra a kereszten, ha apostolai nem a kellő úton járnak, ha elmennek, pedig maradniok kellene; ha erre mennek, pedig arra kellene...

Ha a pap a karrier, a kényelem, az élvezet, a haszonlenség, a szenvedély, a bűn útján akar lépni az oltárhoz, az oltárról mindig rá fog nézni Krisztus lelket átszögző vádló szemekkel, és a pap szívéből el fog szállni minden öröm: el, mert látni fogja Krisztust újra keresztre szegezve...

Ha ellenben a pap az önmegtagadás, az alázat: a szent kereszt királyi útján fog lépni az Oltárhoz, az oltárról mindig rá fog nézni Krisztus szeretettől sugárzó szeme, és a pap szívében fel fog ujjongani az öröm ifjú éneke, mert látni fogja saját életén keresztül megdicsőülni Krisztust...

INDULÁS A GYŐZEDELMEZ HARCRA

Együtt „mendégéltek — Illés és Elizeus — s menet közben elbeszélgettek. Ime egy tüzes szekér tüzes lovakkal elváltatá őket egymástól, s Illés felméne a forgószéllal az égbe...” (IV. Kir. 2, 11.) Illés próféta elragadtatása és az újmisés pap primiciája között van valami hasonlóság. Az újmisés pap is elragadtatik kortársai, falu — városbeliei, családja kö-

réből, ha nem is tüzes szekéren, mint Illés, de az Istenszere-
tet lánglelkével; ha nem is az égbe, de az Újszövetség oltá-
rára...

Az újmiséis papnak ez az elragadtatása teszi a primiciát a természetfölöttibe vetett hit megvallásának ünnepévé. A pri-
micia minden mozzanatában és vonatkozásában hirdeti: van
örökélet! Ime, itt van egy új prófétája, papja, anténája, aki
összeköt vele, aki kegyelmi hullámaival eljuttatja hozzád, aki
vezetni akar téged az örökélet útjain... És kérdi is a primi-
cia minden jelenlevőtől: hiszed-e ezt? Azért seregszemle is a
primicia: a természetfölötti világnézet seregszemléje.

A természetfölötti hit mellett való állásfoglalás mindig
időszerű. A munka, az emberi erő, a cselekvés ma nagy tö-
megeket toboroz össze a „Kezdetben vala a tett” fauszti jel-
szava alatt. És légió azok száma, akik csak azt értékelik,
ami az ideigtartó életet biztosítja és gazdagítja. Ezek, ha
nem is tagadják az örökéletet, de lenézik értékeit, és úgy él-
nek, mintha mindig itt volna lakozásuk, vagy mintha a ha-
lál után nem volna semmi. — Az evilágiságnak ezzel a tábo-
rával szemben kell felsorakozniok mindazoknak, akik a krisz-
tusi: „Kezdetben vala az Ige” jegyében és hitében vallják az
Ige, a szellem, a lélek, az igazság primátusát, mely felette
áll minden cselekvésnek, minden munkának és minden em-
beri erőnek, lévén minden cselekvés, munka és erő ősoka és
normája. — E között a két tábor között megalkuvás nem
lehet. Vagy az egyiknek van igaza, vagy a másiknak. — Ke-
vert igazság ellenmondás! Csak a tiszta igazság — igazi igaz-
ság! — Azért e között a két tábor között áll a harc. Áll Krisz-
tus óta, hisz Ő indította meg: „Nem jöttem békét hozni, ha-
nem kardot.” (Mt. 10, 24.) Ő tűzte ki ennek a harcnak zász-
laját: a keresztet a Golgotára, majd a Vatikán ormára, a vi-
lág minden tájára, és bele akarja tűzni mindenegyes emberi
szívbe: „Aki föl nem veszi keresztjét s nem követ engem,
nem méltó hozzám.” (Mt. 10, 28.) — És senki sem vonhatja ki
magát ebből a harcból. Nem, mert minden Krisztushívő érzi,
mint hívja fel őt is Krisztus a nagy „vagy-vagy”-ra: „Aki
nincs velem — ellenem van.” (Mt. 12, 30).

Az Isten harca ez, és ennek a harcnak vezére itt is és
mindenütt, minden országban és minden faluban: a pap...

Te meg gyermek!... Előre mégy az Úr színe előtt... (Lk.
1, 76.) Az újmiséis papnak azért, mielőtt fellépne az Úr oltá-
rára, meg kell kérdeznie önmagát: felkészült-e erre a harcra?
erre a vezérségre?

Mikor Jákob pátriárka készült a nagy küldetésre, mely szintén vezérség volt: „Légy ura testvéreidnek!” (Gen. 27, 29.), hogy benne megáldassék a föld minden nemzetsége (Gen. 28, 14.), de még a pusztában járt, és fáradtan egy kőre hajtván fejét, elaludt, látta a földtől az égig érő létrát, melyen angyalok jártak le-fel...

Az újmisének papnak, ha tényleg felkészült az Isten harcának vezérségére, mielőtt az Úr oltárára lépne, már meg kellett látnia ezt a létrát, sőt tudnia is kell neki magának ezen a létrán járni, mert a pap az az angyal, akit maga előtt küld az Úr a földre, az emberekhez.

És a Jákob-létra mindig és mindenki számára a földről ér az égig! — Csak az tud rajta járni, aki elszakad a földiektől. Azért kell a papnak megtagadnia a test és vér szavát; azért kell szeretnie a szegénységet, és azért kell feláldoznia saját akarátát, úgyhogy oda is elmenjen, ahová nem akar...

De a Jákob-létra mindig és mindenki számára az égig ér! — Aki rajta jár, annak nem elég elszakadnia a földiektől, hanem szeretnie is kell az eget, az Istent, úgyhogy az ég, az Isten szeretete boldogítsa apa helyett, anya helyett, testvér helyett, hitves helyett, gyermek helyett, kincs, gyönyör, dicsőség helyett... Azért kell a papnak: mindig imádkoznia, és abba bele nem szabad fáradnia... (Lk. 18, 1.); az imádság emberének kell lennie; az imádságon keresztül Istenben kell elmerülnie, mert Istentől távol nem lehet öröme, és nem boldogíthatja őt az Isten...

Ha aztán az újmisének pap felkészült az Isten harcára, nem szabad felednie soha, hogy a harc, amelyben vezérkednie kell, az Isten harca. A pap nem erőszakoskodhatik, és nem rombolhat, vér nem tapadhat a kezéhez, és könnyeket nem fakaszthat... Az Isten harca a lélek és a szeretet fáradhatatlan küzdelme azért, hogy az emberi szívek feltáruljanak az Isten előtt, és az Isten bevonulhasson az emberi szívekbe.

Az Isten harcában folyó papi élet mindeneket éltető élet! Olyan, mint a nap, mely önmagában égve, önmagát árasztja a mindenség éltetésére. — Élet, mely feláldoz fiatal-ságot, egészséget, időt, minden javát a „szerencsétlenek, sor-sának javítására, a tudatlanok tanítására, a betegek ápolására, a szegények megsegítésére, a gonoszoknak áldozatul esett becsület helyreállítására, az árvák gyámolítására és az emberiség megszámlálhatatlan bajának orvoslására.” (Schrijvers: Onátadás.)

Az Isten harcában folyó papi élet a legteljesebb életet

fakasztó élet. Olyan mint Mózes vesszeje, mellyel édesvizet fakasztott a sziklából. Élet, mely az Isten Báránya megváltó áldozatának erejében, a testbe és anyagba merült emberi lelkek sziklás talaján megindítja az isteni „élet vizének folyóját”, hogy „partjain gyümölcsözzék az élet fája” mennyországot öröklő istengyermekségben — gonosszal nem alkuvó hősiességben — bűnből új életre kelő töredelmességben — Istenből táplálkozó szeretetben — haláltól nem félő végső állhatatosságban — Isten országát építő önátadásban — emberi szívek frigyét és az emberi nem eredetét megszentelő tisztaságban „a nemzetek gyógyulására”. (Apk. 22, 1, 2.) — Valóban a legteljesebb életet közvetítő élet ez, mert az élet minden viszonylatában az Istent közvetíti.

Az Isten harcában folyó papi élet az Istenben gyökerező, krisztusi boldogságot tanító élet. — Nagy hegyi beszéd a boldogságot szomjazó, álboldogságokban csalódó emberiség számára. — Élet, mely még groteszk ellentétjében, sőt tragikus elbukásában is akarva-nemakarva hirdeti, hogy nem a telhetetlen gazdagság, hanem a szegénység derűs szeretete; nem a kíméletlen erőszak, hanem a megértő szelídség; nem a könnyelmű kacagás, hanem a sírásnak látszó komolyság; nem az élvezetek habzsolása, hanem az igazság éhezése és szomjazása; nem az önző szükkeblűség, hanem a mindenét megosztó irgalmasság; nem a testi vágyak mocsara, hanem az Istent látó tisztaság ragyogása, nem a romboló harc, hanem az alkotó béke; nem a hamissággal megalkuvás, hanem az igazságért üldözést szenvedő kiállás — boldogít... Valóban ezt az Istenben gyökerező krisztusi boldogságot tanító élet a papi élet. Az Isten harcának legkeményebb része. Nem elég hozzá az ékes szó, a ragyogó tudás, az apostoli buzgalom, ehhez egész önmagunk és egész életünk feláldozása kell. — Ebben a harcban legkönnyebb elbukni, de benne győzni, anynyi, mint szentté lenni...

Sokat beszélnek a modern papi eszményről. Mikor minden újjáalakul, sokan azt vélik, a papságnak is át kell alakulnia. Modern papok kellene! — úgy mondják. — Igazuk van: modern papok kellene. De a pap modernsége nem lehet más, mint a Krisztusban megrajzolt „örök pap” eredeti, hamisítatlan, megélése: a szent pap, a nyolc boldogságot életében szemléltető és másokat is igaz boldogságra segítő, egész magát feláldozó, mindent odaadó és mindent Istenért szeretettel adó pap...

Ez a harc vár az újmisése papra! És a pap, mindennap

megerősödve az isteni vendégségben, áll ebben a harcban, és vívja azt diadalmasan úgy, mint Nagy Szent Gergely mondja: „In terra positus in coelestibus ambulans,” — a földön lakozva, de az égieknek élve; — és amint a Szent Szív officiuma mondja: „Simus ergo imitatores Dei et ambulemus in dilectione,” — mindenben az isteni Főpapot utánozva a szeretet önfeláldozásával. (Fest. S. Cordis. Fer. II. inf. oct.)

Az újmiséis papra ez a diadalmas harc vár! Ne feledje soha, hogy ebben a harcban ő vezér! És ebben a harcban legyen méltó mindig az ő vezérsége az „örök pap” eszméjéhez!

GYŐZELEM, MELY LEGYŐZI A VILÁGOT

Krisztusnak sok szenvedésen keresztül kellett bemenni az ő dicsőségébe! (Lk. 24, 26.) — Minden próba és megpróbáltatás az újmiséis pap életében Isten megengedése vagy rendelése szerint azért volt, hogy belássa, „alter Christus” lesz ugyan, és mint az Isten ügyvivője áll majd Isten és ember között, de maga is az emberek közül való; maga is roskadozik emberségének gyöngeségében megterhelten a test, a lélek, az élet hiányaival és gyötrelmeivel.

Gondolkozzunk ezen! Be kell látnunk, hogy az „alter Christus” tudata mellett nagyon át kell lennünk hatva emberi gyöngeségünk és gyarlóságunk tudatától is... Igen, mert Krisztus papjának „részvétellel kell lennie a tudatlanok és tévelygők iránt.” (Zsid. 5, 2.) — Igen, mert ugyanakkor Krisztus papjának felülről való hivatásánál fogva a legfölségesebb erkölcsi ideál: az evangéliumi élet — megvalósítására kell felhívnia őket és minden embert.

De hogyan lehetne képes a pap erre, ha magában nem szemléltetné ezt az ideált? Az emberek ugyan megértik, hogy a papnak is, mert ember, és „körül van véve gyöngeségekkel”, küzdenie kell; de látni akarják küzdelmének eredményét is emberi természetének megnevesülésében és Krisztus kegyelme által megdicsőülésében. Azon kell tehát lennie minden erejével, hogy papi életében ez megvalósuljon az Isten elgondolásának teljességében...

Ha a pap életében így megvalósul aztán az Isten elgondolása, egész papi élete diadalmenet lesz! Diadalmenet a hit erejében, vagyis akkor, ha a hit erejében és nem a maga erejében akar győzedelmeskedni. Igen, mert a hit erejében kivívt diadal az, mely legyőzi a világot... (I. Jn. 5, 4.)

Azért Krisztus papja így: a hit erejében akarjon győzedelmeskedni, és győzedelmeskedjék is mindig minden felett... Győzedelmeskedjék a régi és új-pogányság hamis és torz istenei felett: Hiszek egy Istenben, mennynek és földnek teremtőjében... Győzedelmeskedjék a mítoszok felett: Hiszek Jézus Krisztusban és az Ő evangéliumában... Győzedelmeskedjék a „lux ex alto”-t oltogató és a véges ész gyufaszál-világossága mellett vakoskodók „világboldogító” emlékei felett: Hiszek a sugalmazó és megszentelő Szentlélekben és az általa vezetett Anyaszentegyházban... Győzedelmeskedjék a bűnben üdvöt-kereső bűnösök és a kárhozاتبasodró bűnök felett: Hiszem a bűnök bocsánatát... Győzedelmeskedjék az evilágiaság mulandóba merülése felett: Hiszem az örök életet... Győzedelmeskedjék a hit erejében, de ugyanakkor a szeretet és békülékenység szellemében értse meg a hitetlenség tagadását, a tévelygés ellenmondását, a bűn nyomorát, és gyűljék ki szívében a segítségnyújtás nyugtotnemismerő, téltlent-emésztő tüzes vágya. Ne feledje, hogy a hit erejében kell győznie, de mindig a szeretet útján! — Különben győzelmei útját romok, mi több lelkiromok fogják jelölni; a tévelygés el fog némulni, de „Credót” nem fog zengeni; a bűnös sírni fog, de nem fog sem megigazulni, sem megszentülni; maga a pap pedig nem lesz mindenkinek mindene, és méginkább nem nyer győzelmében koronát, mert koronát csak az nyer, aki „legitime certaverit” — szabályszerűen — a megváltás elvei szerint küzdött. (II. Tim. 2, 5.) Azon legyen tehát minden erejével Krisztus papja, hogy a hit erejében győzzön úgy, hogy a szeretet útján koronát is nyerjen...

A primiciás oltár gyertyáinak fénye aztán ráesik az újmisés papra, és aranycsillogást vet az új pap ruhájának fehérjére... Krisztus új papja! Milyen csodálatos ez a te ünnepi ruhád! „Vestis candida” — fehér ruha! — Milyen más, mint a többi ember ünnepi ruhája! Nem női ruha, de nem is férfi ruha. Egyedül álló ruha! Jelenti azt a fehér ruhát, amelyet a húsvétreggelén megkeresztelt új keresztények fehérvasárnapjáig viseltek, és amelyet a papnak egész életén keresztül kell viselnie. De jelenti azt az egyedül való életet is, amelyet a papnak élnie kell az emberek, a férfiak, a nők között: a szüzi papi életet. — Élnie és élned kell! És baj, nagy baj, ha ez az élet a papra nézve egész életén keresztül tartó életgátlást és így csak erkölcsi veszélyt jelent. Márpedig ez lesz, ha a pap benne csak negatívumot, a lemondást, az

emberi életteljesség hiányát látja. — Azért a papnak ki kell alakítania magában a krisztusi életteljességet! — Krisztusban az emberi természet az Isten örök Igéjével egyesült, és az örök Igében villant fel a férfi és nő teremtésének gondolata; és az örök Ige a fej, amely alatt az egész teremtésnek egyesülnie kell; az örök Ige a férfi és nő Megváltója... Az ember Krisztus Jézus az igazi teljes ember. — Ilyen ideálisan teljes ember legyen minden pap! Te is Krisztus újmiséis papja! — A biológiai életteljességet helyettesítsd be a kegyelmi életteljességgel! Az imán, az elmélkedésen, a szentségeken és a Szentségek Szentségén keresztül élj állandóan egyesülve az örök Igével, az Istennel: *In Ipso et cum Ipso!* Így mindig lelki ember maradsz, és szent ember leszel. Akkor egyedül való életedben nem torzulsz magába zárkózott különccé, sem a választottak felett uralkodó: embertársaidat megnemértő önkényessé. Nem, hanem vonzani fogsz, mint a nyájnak példaképe." (I. Pét. 5, 3.) És akkor éppen ezért egyedül való életed nem lesz meddő élet. — Csodálatosan termékeny élet lesz, mely természetfölötti hatékonysággal: generációkat nemz hitben, kegyelemben, erényben, szentségben, örökéletben. — És akkor — egyedül való életed nem is lesz örömtelen élet, — szellemi, lelki örömeikkel teli élet lesz. — A kegyelmen keresztül, mely Istennel állandóan egyesít, állandóan áradni fog lelkedbe az Isten vigasztalása, és szívedben repesni fog az Isten gyermekeinek öröme, és életedet kitölti Krisztus békéje, amely meghalad minden értelmet. (Fil. 4, 7.)

Ime a férfi, a női, az emberi életen felülemelkedett, Krisztussal, az örök Igével egyesült „alter Christus”: a szüzi pap életteljessége! — Krisztus új papja! Viseld egész életeden keresztül fehéren a „*vestis candida*”, és egész papi életed krisztusi életteljesség lesz. — Győzelem, mely legyőzi a világot!

Ez a Krisztusban elmerült, Krisztusban hatékony papi élet: élet, mely nem hal meg, melyen a halál nem uralkodik... Ez nem a hivatalosak, hanem a választottak élete!

A PAPRÓL — A HIVEKNEK...

A kor, melyben élünk, egészen sajátos... A nagy átalakulások és kialakulások kora! — A régi letűnik, és új lép helyébe! Mi pedig gyermekei ennek a kornak az új helyett újabbat várunk. Szinte lázas szemekkel meredünk a holnap-

ba, és várunk tőle több kenyeret, több abszolút és szociális igazságot — békét, szeretetet...

És nem lehet elítélni ezt a kort és ennek a kornak gyermekeit. Sok érték van bennük! Csak egy nagy bajuk van: nincs helyes értékelméletük! Vagy a testet értékeli többre a szellemnél, vagy mindkettőt a léleknél, és mindig előnyben részesítik az időbelit az örökkévalóval szemben; sokszor pedig az örök értékeket egészen feledik... Ez a kor és ennek a kornak gyermeke ezért nyugtalan, ezért keres, ezért forrong, mert régi igazság: az ember lelke nyugtalan, míg meg nem nyugszik az Istenben. (Szt. Ágoston.) Igen, mert Isten az életető elve: Istenért van teremtve!

Bárhol rendezik az olimpiai játékokat, az olimpiai fáklyát mindig Olimpiában gyújtják ki, és lelkes staféták hozzák országokon keresztül a verseny színhelyére... És amerre hozzák, ünneplik őket és fáklyájukat mint a test és szellem kultúrájának hírnökeit. Jól teszik! — Sok szép van ebben! — De akkor jól teszik a hívek is, mikor imával és lelkesedéssel, szívvel és örömmel, lélekkel és áldozattal ünneplik Krisztus új papját első szentmiséje alkalmával. Jól teszik, mert minden olimpiai fáklyánál ragyogóbb fáklya lobog előttük.

Ez a fáklya több mint ezerkilencszáz esztendővel ezelőtt gyult ki ott a jeruzsálemi coenákulumban — az első papszentelés estéjén: Krisztusból! És azóta ég, és világít, és nem aludt ki, és nem tudták eloltani sem az üldözések vérzivatairai, sem az eretnokségek ködei, sem a tudományos és szociális elméletek rajtacsapásai...

Ez a fáklya Krisztusban, az emberré lett Istenfiában gyult ki, és az apostolokon és utódaikon keresztül hozza közzé mindig újra az új staféta: az új katolikus pap!

Ez a fáklya, ez a staféta a lélek, az örök értékek kultúrájának világosságát árasztja! De ezt a világosságot csak azok látják meg, akiknek modernségükben is van helyes értékelméletük! Ez a helyes értékelmélet pedig a hit!

Vegyük elő a hit értékelméletét, és nézzük rajta keresztül a köztünk lobogó fáklyát és hordozóját a katolikus papot! A fáklya, amelyet a katolikus pap hordoz, teoforikus fáklya: a katolikus pap az Istent hordozza köztünk! Gondolkozzunk csak! A pap fogalom szerint ember, aki Isten és ember között áll: Isten és ember között közvetít. Így álltak az Ószövetség papjai, és így álltak, és állnak a pogányság papjai Isten és ember között. De, aki csak úgy közvetít, hogy közbe áll, gátol is! — Ha én az Isten lábaihoz akarok omolni;

ha én az Isten Szívére akarom hajtani a fejemet, ne álljon utamba senki, ha mindjárt közvetít is! És lám a katolikus pap úgy közvetít, hogy kezében hozza nekem az Istent, aki hogy Szívére hajthassam fejemet, kenyér szín alá rejtőzött, és szívembe száll... És vannak angyallelkű elsőáldozóink; van liliumszívű ifjúságunk; vannak türelemben hős szenvedőink; szeretetben nagy szentjeink; az örökélet reményében megdicsőült haldoklóink. — És mellettük mindenütt ott van a katolikus pap: kezében hordozva, kezével nyujtva a kenyérszín alá rejtőzött Istent... Ó, sacrum convivium — ó, isteni szent vendégség! — Ki nem ült közülünk asztalánál? De vajjon eltelve édességgel, a hit értékelméletén keresztül értékeljük-e azt, aki által az Isten ezt az asztalt mindennap életünk minden változatában számunkra megtéríti: látjuk-e eltűnni a katolikus papban a gyarló embert, és meglátjuk-e az embernek Isten után legnagyobb jótévőjét: aki nekünk az Istent adja?!

A fáklya, amelyet a katolikus pap hordoz, az engesztelés fáklyája. Gondolkozzunk csak! — Mi lenne velünk, ha szabadulás nélkül kellene magunkkal hurcolnunk bűneink rabláncait? Mi lenne, ha nem volna valaki, aki az Isten nevében biztosítana bennünket arról, hogy megbocsátattak a mi bűneink? Mit érnek nekünk egészség, erő, kincs, siker, ha lelkünk mélyén ott rágódna a mardosó büntudat; ha szívünk fulladozna az eltitkolt, a magunkba zárt lelkiismeretfurdalástól, és nem tudnánk megszerezni semmiképp lelkünk nyugalmat? — Nem, mert a mámorban lehet feledni, de a kijózanodásban csak gyötrőbb lesz a feleszmélés, az újraemlékezés! — Nem, mert mindenünnen, mindenkitől elmenekülhetünk, de önmagunktól soha: magunkat, a lelkiismeretünket mindenüvé magunkkal visszük. — Ó, ha beszélni tudnának a gyónatószékek! Mennyi lelki megtisztulásról; mennyi szívbeli megkönnyebbülésről; mennyi élet jobbulásról, vigaszról, kiengesztelésről beszélhetnének! Van-e valaki a katolikusok között, aki ebből nem tapasztalt valamit? De vajjon utána a hit értékelméletén keresztül értékelik-e azt, aki ott ül a gyónatószékekben, és Isten nevében, Isten erejében árasztja a lelkekre az engesztelés világosságát?!

A fáklya, melyet a katolikus pap hordoz, az igazság fáklyája. Gondolkozzunk csak! — Ha egyszer kivesznének az emberek emlékezetéből, az emberek tudatából a változhatatlan, örök igazságok! Ha ezek helyében az önzés, a tetszés,

a szenvedély érvényesülne, — szabadon, fék nélkül, az alanyi igazság erejében! — Ha többé senki sem gondolna a negyedik parancsra: hogy a szülőkben, az előjárókban az Istent kell tisztelni, az Istennek kell engedelmeskedni! — És agyonütnének minden elaggott, magával tehetetlen apát, anyát; és lázadással felelnének a felsőbbség minden kellemetlen rendelkezésére! — Vagy ha többé senki sem gondolna a hatodik parancsra: és az ösztön dühével betörnének családaink szentélyébe; és meggyaláznák gyermekeinket...!? — Ha többé senki sem tudná, hogy Istentől jöttünk és Istenbe torkollik az életünk; és az élet célját itt akarná megoldani mindenki: gyönyörben, kincsben, hatalomban?! — Vagy ha többé senki sem tudná, hogy a szeretet lelke az áldozat, és mindenki csak addig szeretne, amíg neki jó, és gyűlölni kezdene, mihelyt a másik java az övét kisebbiti vagy keresztelzi?!

A népek története bizonyítja, hogy ott, ahol az örök, változhatatlan igazság szava elnémult, ahol ennek helyébe az egyéni elgondolás és a változó igazság lépett, ott a szenvedélyek lettek urrá, és a szenvedélyek véres kódében elhervadt az ifjúság, felbomlott a család, orgiát ült a gyűlölet, földalatti odukba menekült az erény, a földfelett pedig lélekarhang kondult: a népek pusztulását jelezve... Igen, mert örök igazságok nélkül meghal a lélek...! — Ha a katolikus pap semmit sem tenne; ha nem is tudná levenni a lelkekről a bűntehert: csak azért, mert ő hordozza az igazság fáklyáját, méltó volna minden tiszteletre, minden hálára!

A hit értékelméletén keresztül teljünk el ezzel a tisztelettel és hálával papjainkkal szemben! Annál is inkább, mert éppen az igazság fáklyájának hordozása a papi élet legnehezebb feladata. Mint a teoforikus fáklya hordozója az Istent adja nekünk; mint hordozója az engesztelés fáklyájának az Isten kegyelmeit közli velünk; az igazság fáklyájának hordozója ellenben csak úgy lehet, ha maga lesz ez a fáklya! — Igen, mert, hogy valaki az igazság fényét áraszthassa, az igazság szerint kell élnie! A katolikus papnak pedig, hogy az igazság fáklyáját lobogtathassa, áldozatul kell hoznia az életét úgy, hogy életében mutassa be a krisztusi lemondás, a krisztusi áldozatosság, a krisztusi erény ideálját. — Az igazság fáklyájává kell lennie, hogy életének világosságán keresztül győzedelmeskedjék a lelkekben az igazság! — És hogy ez mit jelent, azt sejti mindenki, aki hitét erényekben akarja megvallani. — Ez nap-nap után megújuló mártírium!

— Azért, ha a hit értékelméletén keresztül értékeljük a katolikus papot, megértjük ezt az ő áldozatát, és tiszteletünkben, hálaunkban nem fogunk megfogyatkozni akkor sem, ha mint az igazság fáklyája olykor nem világít, hanem füstölög...!

A test és szellem kultúrájának fáklyás stafétái előtt városok és országok népe ünnepel: hull a babér, és zúg az éljen! A lélek, az örökértékek kultúrájának fáklyáját hordozó stafétáknak ki nyújt babért, ki zeng éljent? — Ki rendez ünnepet?

Nem kell ünneplés, nem kell babér, nem kell éljenzés! — A lélek, az örökértékek fáklyáját csak olyan staféták hordozhatják, akik Jézus Szíve szerinti papok, akik, mint Jézus, nem keresik a maguk dicsőségét...!

A lélek, az örök értékek fáklyájának stafétái csak egy után vágnak: az után, hogy fáklyájuk lobogó lángjánál a rájukbízottak, a híveik lelkében is kigyuljék a krisztusi viláosság fáklyája.

Ez után vágyunk, mert ezért vagyunk!

Ha a katolikus hívek igazán értékelik és szeretik a lélek, az örökigazságok fáklyájának stafétáit: a katolikus papot, érezzék meg papjaik minden ténykedésében ennek a minden pap szívében élő fáklyagyújtogatásnak a vágyát, és tárják hívő meggyőződéssel feléjük a lelküket! — Legyenek szolidárisak papjaikkal! A pap, ne feledjék, értük van! Értük vállalkozott a legnehezebb erkölcsi teljesítményre, amelyet ha megold, égig magasztosul; ha felad, belekárhozik... Minden pap híveiért van! Híveiért, hogy egyengesse számukra az üdvösség útját, és közvetítse velük az Istent. — És ha elfajzott a szülő, aki gyermekének kárát akarja: ha elfajzott a gyermek, aki szülőit keseríti; ha elfajzott a testvér, aki testvérét gyűlöli; ha elfajzott a nép, mely hazáját elárulja, — akkor elfajzottak a hívek is, akik papjukkal szemben teszik ugyanezt.

A Jézus Szíve szerint való hívek szolidárisak papjukkal: védik, imádkoznak érte, engedelmesen követik, és főként azal, ha munkatársai lesznek. Igen, mert ez az igazi szolidaritás: ők értetek, ti pedig értők!

Krisztus papja! — Ha mindezt megfontoltad, érzed-e mily nagy dologra hívtak az Úr? Érzed-e, mily nagy dolgot cselekedett veled a Hatalmas? Ennek átérzésében szinte megsemmisülni érzi magát az alázatos, hívő papi lélek... De ne félj! nem egyedül fogsz cselekedni! Nem egyedül viszed a

fáklyát: nem, hanem te és Krisztus veled... Ő ad hozzá erőt, Ő önt szívedbe vigaszt, Ő von Szívére, ha fáradni kezdesz, Ő emel magához, ha kőbe botlasz... Ne félj! — Csak arra vigyázz, hogy hordozd a fáklyát, hogy Te légy fáklya, hogy égj, világíts, melegíts mindig szélesebb és szélesebb körben; hogy elégj maradék nélkül; hogy ne maradjon utánad sem füst, sem korom, csak fényed emlékezete, Te pedig tovább fényeskedjél az örök világosságban...

TARTALOMJEGYZÉK:

Az írás megindul — — — — —	5
----------------------------	---

I. RÉSZ

Kiemelkedés a világból

A pap a népek történetének keresztmetszetében — —	6
Az őszöveltség papsága — — — — —	11
Az újszöveltség papsága — — — — —	14
A pap és a család — — — — —	18

II. RÉSZ

A szemináriumban

Az igazi hivatás — — — — —	23
A papi hivatás eredete és célja — — — — —	30
Máriával Jézushoz — — — — —	33
A szeretet lángoló tűzhelyénél — — — — —	35
Krisztus követésében — — — — —	39
Hűséggel mindhalálíg — — — — —	43

III. RÉSZ

Szleszta a világban

Céltudatosság a szemináriumban — — — — —	47
Céltudatosság a vakációban — — — — —	50
A vakáció örömei — — — — —	54
Rend és korlátok — — — — —	60
A vakáció Édesanyja — — — — —	63
Mitől félek a vakációban? — — — — —	67
Amikor nem félek a vakációtól — — — — —	71
Kegyelmi kapcsolatok a vakációban — — — — —	76

IV. RÉSZ

Muló évek búcsúzója

Index — Vendégség — Árnyak — — — — —	80
Kivonulás himnusz mellett — — — — —	82

Ára 20 Ft